

Treball de fi de grau

Títol

Autor/a

Tutor/a

Grau

Data

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Autor/a:

Tutor/a:

Any:

Titulació:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i la signatura:

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar una còpia en mà al tutor abans la presentació oral**

Resum del treball

L'Estudi sobre la informació d'atletisme a la premsa i les retransmissions televisives d'aquest esport a dia d'avui ofereix un anàlisi de la relació entre l'atletisme i el periodisme des d'una òptica actualitzada. Resulta inevitable preguntar-se fins a quin punt l'esclat de l'atletisme popular ha sacsejat l'atletisme en sí mateix i si ha provocat que els mitjans de comunicació hi prestin més atenció.

Un concepte clau per concebre el treball és el de la distinció diàfana dels dos tipus d'atletisme existents: l'atletisme professional i el popular. El primer, hegemònic des dels seus orígens, ha anat perdent protagonisme a Espanya fins al punt de veure's absorbit en certs moments pel fenomen popular. Una mena de David contra Goliat. Tanmateix, no deixa de ser un ball d'indícis que caldria convertir en deduccions. Aquest treball, precisament, intenta plasmar amb xifres i opinions si aquest aparent canvi de realitat es pot confirmar. Per tal de dur-ho a terme, s'ha realitzat un seguiment de cinc mesos a 7 diaris de l'Estat (*Sport, Mundo Deportivo, L'Esportiu, La Vanguardia, El País, El Periódico* i *El Mundo*), amb el què s'han recollit un total de 1.164 notícies relacionades amb l'atletisme. Tanmateix, s'han efectuat entrevistes a alguns periodistes experts en la temàtica (Arcadi Alibés, Xavier Bonastre, Carlos Galindo, Carlos Arribas i Xavier Agustí).

Com la premsa no és l'únic mitjà de pes, també s'ha utilitzat el mateix mètode (però amb un seguiment més breu) per analitzar l'atletisme a la televisió. Per la seva part i com s'ha pogut comprovar, la ràdio li dóna un espai ínfim, motiu pel qual no s'ha realitzat cap seguiment però sí que s'ha analitzat (amb una llista dels programes existents avui dia en antena), amb l'opinió de Germán García i Josep Maria Blanco.

En paral·lel i aprofitant l'ocasió, s'ha radiografiat el perfil del periodista especialitzat en atletisme, una figura que no per gaudir de menor presència ha perdut importància.

*Al meu tutor Cinto, per la seva ajuda constant,
als professionals que han col·laborat i han donat la seva veu
i a la meva família pel seu suport*

Índex

1. Introducció.....	pàg.3
2. Objectius.....	pàg.5
3. Metodologia.....	pàg.6
4. Marc Teòric.....	pàg.9
5. Investigació de camp.....	pàg.12
5.1. Estudi de la presència d'informació d'atletisme a la premsa a dia d'avui.....	pàg.12
5.1.1. Introducció.....	pàg.12
5.1.2. Variable de la quantitat.....	pàg.13
5.1.3 Variable de la temporalitat.....	pàg.15
5.1.4 Variable de la qualitat.....	pàg.21
5.2. Anàlisi sobre el periodisme i el periodista especialitzat en atletisme.....	pàg.23
5.2.1. Una complexitat especial.....	pàg.24
5.2.2. Perfil del periodista especialitzat en atletisme.....	pàg.26
5.2.3. Estat actual del periodista especialitzat en atletisme.....	pàg.28
5.2.4. Informar o no d'atletisme als mitjans.....	pàg.29
5.2.5. L'atletisme professional a Espanya, de capa caiguda.....	pàg.31
5.2.6. L'esclat de l'atletisme popular.....	pàg.35
5.3. Característiques generals sobre les retransmissions d'atletisme a la televisió.....	pàg.38
5.3.1. Retransmissió, el concepte.....	pàg.39
5.3.2. El realitzador, una peça fonamental.....	pàg.41
5.3.3. El narrador, un paper també difícil.....	pàg.42
5.3.4. L'analista tècnic, el plus de qualitat.....	pàg.44
5.3.5. Síntesis.....	pàg.45
5.4. Retransmissions d'atletisme a ràdio i televisió.....	pàg.47
5.4.1. Estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la ràdio a dia d'avui.....	pàg.47

5.4.2. Estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la televisió a dia d'avui...	pàg.51
6. El boom de l'atletisme popular.....	pàg.56
6.1. La indústria especialitzada i les curses populars, en expansió.....	pàg.56
6.2. La participació a les curses, en xifres.....	pàg.58
6.3. Córrer, més que una moda passatgera.....	pàg.59
6.4. Un boom amb obstacles.....	pàg.61
7. Conclusions.....	pàg.64
8. Bibliografia.....	pàg.66

Annex

1. Introducció

Les dades que apareixen en aquest treball no són per tirar coets, sinó més aviat per reflexionar i adonar-se'n que la situació actual pateix d'un desequilibri. No és un conglomerat de xifres grandiloqüents, sinó més aviat tímides, que per a molts passaran inadvertides. Segur que no seria així si el treball tractés el futbol o el tennis, esports amb una dimensió tan àmplia que ells sols ja s'ho fan tot. El treball que es presenta a continuació tracta l'atletisme, un esport tan espectacular i dinàmic com maltractat i situat en la foscor. Un esport que, entre tots, hem anat arraconant i que, potser quan el vulguem recuperar, ja serà massa tard. No és una qüestió de repartir culpabilitats ni de depurar responsabilitats. El funcionament de l'atletisme, a vegades perjudicial pels seus propis interessos, ha fet que s'anés tancant en la seva particular bombolla. A la vegada, els mitjans no han ajudat a revertir aquesta situació, ans al contrari, han afavorit el monopoli futbolístic que pateix avui dia Espanya. Un esport que només ocupa els titulars cada dos anys, en el cas d'Europeus, o cada quatre, en el cas de Mundials i Jocs Olímpics, excepte quan hi ha notícies extraesportives, com casos de dopatge. Per norma general viu allunyat dels focus, encara que els que s'hi dediquen professionalment es deixin la pell per aconseguir uns resultats que els permetin, en temps de crisi, aconseguir una beca amb la que poder subsistir.

Potser va ser per tots aquests condicionants desfavorables que vaig decidir dedicar-li el treball de fi de grau a l'atletisme. Per això o per l'afició que tinc per aquest esport des que era petit.

- Hem dit d'anar una estona a la platja aquesta tarda, t'hi apuntes?
- Ostres no, que vull veure la jornada del Mundial d'atletisme.

Una situació tan senzilla i estiuenca com aquesta, que segurament es devia repetir més d'una vegada. És cert que no he pogut gaudir de les proeses de Carl Lewis, Michael Johnson, Sergei Bubka i Javier Sotomayor però he arribat a temps per aplaudir a Usain Bolt, Yelena Isinbayeva, Paula Radcliffe, Kenenisa Bekele, Haile Gebrselassie, Mo Farah i fins i tot Hicham El Guerrouj. Autèntics prodigis que han aconseguit que l'atletisme sigui considerat l'esport rei dels Jocs Olímpics. Suposo, doncs, que va ser per això que em vaig aficionar cada vegada més a un esport que és agraït de veure. Com dic, els mitjans no el tracten de tu a tu, li donen l'esquena més d'un cop i se'l titlla sense embuts d'esport minoritari. Com es pot veure al llarg del treball, sempre que em refereixo a l'atletisme com a esport minoritari hi poso el "considerat" al davant. Més que un gest simbòlic, intento separar l'opinió generalitzada de la meva personal, que no comparteix, de cap de les maneres, que l'atletisme sigui un esport de segona.

Aquesta consideració de veure atletisme com el millor dels passatemps possibles em va portar a calçar-me les sabatilles de córrer ara fa 6 anys, quan disputava els últims partits com a jugador de bàsquet. Però, com qui s'anima a nedar una travessa de 5 quilòmetres quan no ha passat dels 800 metres, la proposta d'un amic em va portar a provar sort en una marxa de 63 quilòmetres per muntanya que vaig superar, encara no sé com. D'allà vaig passar a la primera cursa de 10 quilòmetres per asfalt, la Cursa dels Nassos, que em va introduir en una espiral de participar a curses populars del que no li veig final.

Es podria dir que vaig ser un corredor popular prematur si es compara amb el boom de l'atletisme popular que ha explotat amb la seva màxima força aquests últims anys. De fet, no

cal basar-se en dades fidedignes per constatar que hi ha un esclat de corredors que, de forma progressiva però molt notable, s'han decidit a participar en curses populars per tot el territori. Informació cada vegada més continuada i present als mitjans de comunicació (fonamentalment premsa escrita i televisió, sense oblidar el creixement d'Internet) i un bon nombre de persones corrent pels carrers. Dos fets habituals que, més enllà de demostrar-se amb xifres, succeeixen de forma diària. L'interès per l'atletisme pot venir donat per múltiples raons, com es podrà veure més endavant, però la principal és que és l'esport més senzill i barat de practicar, a l'abast de tothom, amb uns efectes immediats i demostrat científicament com un dels millors saludablement parlant.

Tanmateix, els principals mitjans de comunicació no s'han mostrat aliens a aquest fenomen i hi han pres part com un actor més. De fet, es pot afirmar que la presència de l'atletisme popular als mitjans i l'augment de la pràctica d'aquest esport entre la població han anat de la mà i s'autoalimenten. La relació entre el periodisme i l'atletisme s'ha anat ampliant, adquirint noves formes i desenvolupant-se per noves vies, fet sens dubte positiu. Això no canvia el que he afirmat a l'inici, però és innegable que l'augment de corredors beneficia la presència de l'atletisme als mitjans i fa que tingui una mica més de protagonisme.

De fet, la magnitud del fenomen és tal que ha resistit les envestides de la crisi econòmica, un cicló que ha colpejat amb força tot el que ha trobat pel davant.

Però, tot i que la sensació és que aquest boom ha provocat que l'atletisme cada vegada estigui més present als mitjans de comunicació, fins a quin punt això és així? Perquè no és el mateix una sensació que la realitat. Aquest és un altre dels factors que m'han impulsat a tirar endavant l'estudi.

En definitiva, probablement no serà un treball que serveixi per impulsar l'atletisme però, segurament sí, per copsar la pèrdua injusta de protagonisme amb la que s'han de resignar tots els actors que conformen aquest esport.

2. Objectius

La relació entre el periodisme i l'atletisme ve de lluny i ha passat per diverses fases. Es pot dir que va arrencar principalment a partir de la celebració dels primers Jocs Olímpics, a Atenes 1896 (on s'hi van celebrar només 9 esports). Des de llavors, amb la celebració del primer Mundial (Hèlsinki 1983) i d'altres esdeveniments de gran rellevància i fins ara, els mitjans hi han pres part de forma més o menys activa. Si bé és cert que països històricament més poliesportius li han donat sempre molt ressò, no és menys cert que països com Espanya també ho han fet en determinats períodes, bàsicament perquè els resultats acompanyaven. Ara bé, aquest lligam entre atletisme i mitjans de comunicació de masses s'ha vist alterat aquests darrers anys amb el boom de l'atletisme popular (que més endavant, en l'aparat 6, s'explica i es demostra amb xifres). En certa manera, l'afició inimaginable que s'ha creat pel córrer ha obligat els professionals de la comunicació a posar aquesta branca de l'atletisme en el pla informatiu (i en segons quines circumstàncies, en primer pla). Tractant-se d'un fenomen que encara està en fase d'explosió i del que és difícil preveure com pot progressar, són pocs els estudis que s'han fet al respecte analitzant-ne el passat, present i sobretot, futur. És per això que ara és un bon moment per veure quin és el tracte que han dispensat els mitjans a aquest esclat de l'atletisme popular en diversos aspectes però, sobretot, per veure com ha afectat a la presència informativa de l'atletisme d'elit/professional. Una radiografia completa de l'estat en què es troba l'atletisme als mitjans.

Així doncs, per una banda, aquest treball té el propòsit d'analitzar el grau de freqüència en què apareix atletisme als mitjans de comunicació avui dia, arrel de l'expansió que ha tingut aquest esport en els últims anys i que es tradueix en una major pràctica per part de molta gent. Concretament, l'estudi es centra en la premsa escrita i en la televisió ja que la ràdio és un mitjà que dona molt poc joc (la informació atlètica que es dona a la ràdio és gairebé inexistent). Aquesta anàlisi es fa des d'un punt de vista tan quantitatiu com qualitatiu, de manera que no només és interessant tenir en compte la assiduitat o no d'aquesta informació sinó també quin grau d'elaboració tenen les peces. Així doncs, la informació sobre atletisme que aparegui a la premsa escrita així com les retransmissions sobre esdeveniments diversos relacionats amb aquest esport que es facin a la televisió prendran el protagonisme.

En paral·lel, el treball també es marca com a finalitat analitzar la figura del periodista especialitzat en aquest esport. Degut a la baixa popularitat de l'atletisme comparat amb altres esports, els mitjans en general no tenen professionals que s'hi dediquin gairebé exclusivament (com sí passa amb el futbol o el bàsquet). Tot i això, és interessant veure quins coneixements, interessos, aptituds i, en definitiva, quin perfil ha de tenir el periodista que s'hi vol especialitzar.

En resum, aquest treball estudiarà, dins del període especificat entre desembre de 2013 i abril de 2014:

- La informació sobre atletisme a la premsa escrita
- La figura del periodista especialitzat en atletisme
- Característiques generals de les retransmissions atlètiques a la televisió
- La presència d'atletisme popular als mitjans de comunicació

3. Metodologia

Es pot dir que el treball té dos parts diferenciades en el seu estil i contingut i en ambdues s'han utilitzat tècniques quantitatives i qualitatives.

En primer lloc, un estudi de la presència d'informació d'atletisme a la premsa escrita que, tot i fer-ne anàlisis, exposar arguments i extreure'n conclusions, es basa molt en xifres (que van acompanyades de gràfics per fer la lectura més amena). És un apartat fonamental del treball perquè permet veure fins a quin punt la informació sobre atletisme està present als diaris avui dia, quins d'ells li donen més ressò i quins menys, en quin grau es publiquen continguts sobre atletisme popular arran del seu esclat en els últims anys i si aquesta branca de l'atletisme ha restat presència al d'elit/professional. Així doncs, he utilitzat per una banda la tècnica quantitativa per veure quantes peces s'han publicat a la premsa espanyola (concretament de 7 diaris) entre l'1 de desembre de 2013 i el 30 d'abril de 2014. Els diaris en qüestió són: *Sport*, *Mundo Deportivo*, *L'Esportiu* (antic *El 9 Esportiu*), *La Vanguardia*, *El País*, *El Periódico* i *El Mundo*. Un total de 1.332 números que s'han publicat durant els cinc mesos especificats. Per tal de procedir a la recollida de dades he visualitzat íntegrament cada dia els 7 diaris (així no passava desapercibuda cap notícia). Per altra banda, en l'estudi també he utilitzat la tècnica qualitativa per tal d'analitzar de forma més o menys global els diferents continguts que es publicaven al diari. Més o menys global perquè, per la quantitat d'informació que ha aparegut, era gairebé inviable examinar a fons cada una de les peces. Mitjançant taules i gràfics he procedit a classificar-les en funció de la grandària que tenia cada una de les peces.

En segon lloc, una anàlisi profunda de diversos àmbits que estan relacionats amb el vincle mitjans-atletisme. D'entrada, una radiografia del periodisme especialitzat en atletisme, tenint en perspectiva les dades obtingudes del seguiment de diaris que s'ha explicat anteriorment. En aquest apartat s'intentarà anar més enllà i explicar alguns aspectes crucials: quins criteris es segueixen per informar o no d'atletisme; quina es la posició actual d'aquest esport respecte d'altres en el pla informatiu; fins a quin punt és important elaborar notícies o recórrer a les agències; com ha influït l'esclat de l'atletisme popular; quin futur es visualitza etc. Però no només s'analitza el periodisme relacionat amb l'atletisme pròpiament dit sinó que, en el mateix apartat, s'intenta examinar i descobrir la figura del periodista especialitzat: quines particularitats ha de tenir; quin nivell de coneixement ha de tenir de l'esport; com s'ha vist modificat el seu paper arran de la crisi econòmica, entre altres.

Per tal de dur a terme aquest apartat he utilitzat una metodologia qualitativa en què he realitzat entrevistes en profunditat a periodistes experts. S'ha optat per aquest tipus d'entrevistes perquè permeten obtenir molta informació variada sense que l'entrevistador necessàriament marqui la pauta, de manera que l'entrevistat es pot esplaïar en les seves explicacions.

“La importància de les entrevistes en profunditat està en què permeten conèixer a la gent suficientment bé com per comprendre el que volen dir, i crear una atmosfera en la què es probable que s’expressi lliurement” (Taylor i Bogdan, 1987:199)¹.

Aquestes entrevistes estan dins la classificació “Entrevista especialitzada i a elits” segons el model de Lewis Anthony Dexter.

“Es tracta d’una entrevista amb un informant a qui se li dóna un tractament especial, no estandaritzat, i en el que se’l permet introduir les nocions del que considera rellevant en lloc de dependre de les nocions de l’investigador sobre rellevància” (Dexter, 1970)².

Les entrevistes en qüestió s’han realitzat a diversos periodistes de diferents mitjans de comunicació amb llarga experiència en el món de l’atletisme. He de dir que l’accés a tots ells ha sigut fàcil i ràpid i han mostrat una plena predisposició a col·laborar en el treball.

Pel que fa a la premsa escrita, han donat la seva visió Carlos Galindo, redactor en cap de Poliesportiu del diari *Sport*, que ha cobert 7 Jocs Olímpics d’estiu i 2 d’hivern, a banda d’incomptables Mundials i Europeus; Carlos Arribas, redactor de la secció d’esports del diari *El País*; i Xavier Agustí, redactor de Poliesportiu del diari *L’Esportiu*. D’aquesta manera, hi ha l’opinió tan de diaris generalistes com d’especialitzats.

Pel que fa a la televisió, he entrevistat a dos periodistes de TV3 experimentats que, a més, són corredors veterans: Arcadi Alibés i Xavier Bonastre. Per últim, he consultat dos professionals de la ràdio com Germán García, de *RNE (Ràdio Nacional de España)*, amb diversos esdeveniments de primer nivell coberts *in situ*, a banda de ser narrador dels partits de futbol del F.C.Barcelona; així com el doctor en Ciències de la Informació i professor universitari, Josep Maria Blanco. Personalment, l’objectiu del treball no és que estigui inflat d’opinions però sí que aquestes siguin un fonament principal, que legitimin els arguments exposats.

Pel que fa a les retransmissions, a diferència del seguiment fet a la premsa escrita, la metodologia utilitzada és només quantitativa. Per una banda, he fet un seguiment de les retransmissions i programes sobre atletisme que s’han emès per televisió, concretament a tres canals especialitzats: *Teledporte*, canal temàtic de *Televisió Espanyola* que es va començar a emetre el 1994; *Eurosport*, canal europeu que pertany a l’empresa francesa *Groupe TF1* i que va començar les emissions el 1989; i *Esport3*, un dels canals temàtics de *Televisió de Catalunya* que va començar a emetre el 2011 després de cinc mesos de proves. El seguiment en qüestió s’ha fet en el període d’un mes, entre l’1 i el 30 d’abril. Com que la mostra és curta, no es farà cap valoració detalla dels continguts. S’han tingut en compte tan retransmissions pures sobre esdeveniments relacionats amb l’atletisme (com pot ser una marató o una prova de la Diamond League) fins a reportatges o resums sobre proves varies (com és el cas d’una cursa popular). A partir d’aquí, he fet una classificació per tal de veure la assiduitat amb què es fan continguts sobre atletisme a la televisió.

¹ TAYLOR, S.J. i BOGDAN, R. (1987). *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*: North Western University Press.

² DEXTER, Lewis Anthony (1969). *Elite and specialized interviewing*.

S'ha de dir, però, que no són gaires les mostres que s'han pogut agafar dels tres canals en qüestió ja que l'atletisme ara mateix té una presència poc significativa dins la graella de programació. Es pot dir que és un esport que va a la baixa. És per això que els resultats no són gaire representatius i caldria agafar més mostres per tal de poder extreure'n conclusions.

Respecte a la ràdio, no hi ha hagut retransmissions d'atletisme en el mateix període seguit a la televisió, de manera que no he dut a terme cap recompte específic. Això sí, he fet un recull d'espais temàtics de la radiodifusió catalana que tracten l'atletisme.

D'altra banda, a nivell més periodístic, he fet una incursió en el món de les retransmissions per fer-ne una anàlisi en perspectiva. Per tal de portar-ho a terme he volgut comptar també amb l'opinió dels professionals anteriorment esmentats, alguns d'ells amb experiència pel que fa a retransmissions televisives. En aquest sentit, un dels principals pilars ha estat Josep Maria Blanco, que amb el seu llibre *"Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica"* s'ha convertit en tot un expert del tema. Així doncs, s'han intentat tractar aspectes menys habituals en una retransmissió de televisió però igual d'importants per a que surti correctament, així com valorar i ponderar, per exemple, el paper que tenen el narrador, l'analista tècnic i el realitzador.

Per últim, respecte a l'atletisme popular, on he volgut observar tan la presència d'aquest als mitjans de comunicació com l'esclat que s'ha produït en els últims anys, era imprescindible comptar amb el que és possiblement el millor coneixedor d'aquest fenomen i de la seva evolució a Catalunya, Miquel Pucurull. En el seu cas, tampoc ha tingut cap inconvenient en col·laborar amb el treball, tan expressant opinions com facilitant dades d'alguns dels seus estudis.

En definitiva, una metodologia tan quantitativa com qualitativa que ha requerit, sobretot per la primera, d'un treball constant i diari per tal de poder dur a terme els seguiments amb èxit. Un cop presentada la metodologia, per efectuar el treball he partit d'un marc teòric que presento a continuació.

4. Marc teòric

Tot i que la majoria de fonaments del treball tenen una naturalesa pràctica fruit del seguiment, l'estudi i l'anàlisi (com seria el cas dels seguiments quantitius de la premsa escrita i les retransmissions televisives), és indubtable i necessari que alguns punts de l'objecte d'estudi es recolzin sobre bases teòriques. Aquestes venen donades a partir de l'opinió d'experts i professionals de l'àmbit en qüestió, ja sigui recents o de fa uns anys.

Així doncs, a partir dels marcs teòrics que he decidit seleccionar, són bàsicament tres els punts que es podria dir que són tesis inicials que seran confirmades o refutades en funció de l'anàlisi que se'n faci al respecte al llarg del treball. Aquests punts estan relacionats directament amb els objectius del treball i són els següents:

- Característiques generals d'una retransmissió televisiva sobre atletisme
- Trets bàsics del periodista especialitzat en atletisme
- Presència de la informació sobre atletisme en la premsa escrita

Primer punt

El marc teòric és el llibre *“Las retransmisiones deportivas: técnicas de narración radiofónica”* de Josep Maria Blanco. Tot i que en el títol s'especifica que són per a una narració de ràdio, les tècniques que s'hi expliquen també es poden aplicar sense cap problema a la televisió, tal i com confirma el propi autor. Un llibre que ve a ser tot un manual d'ús i de pràctica per entendre i aprendre a fer narracions radiofòniques a la ràdio i la televisió. Entre tot el que arriba a explicar Blanco al llarg del llibre, he decidit seleccionar una idea que està molt remarcada i que és bàsica per entendre el concepte de les retransmissions televisives tal i com s'efectuen avui dia. És la següent:

*“La retransmissió pot entendre's com un **gènere periodístic espectacular** que, en el seu interès per informar simultàniament al desenvolupament d'un esdeveniment, explota les possibilitats comunicatives del mitjà –determinades per la combinació de les tècniques narratives dels professionals involucrats (periodistes i tècnics) i per l'ús espectacular de les tecnologies disponibles –amb la intenció de generar un drama capaç de mantenir l'interès de l'espectador que pot, d'acord amb el grau de competència d'aquest i de simpatia pel tema o pels seus protagonistes, arribar a sentir i a manifestar emocions” (Blanco, 2002:34)³.*

Tal i com va explicar en l'entrevista que se li va efectuar arran d'aquest treball, Blanco probablement retocaria aquest concepte si l'hagués d'escriure en un llibre avui dia, tot i que l'essència seria la mateixa. La lògica, doncs, continuaria sent la d'explicar un relat amb un inici, un plantejament, un cos i un desenllaç. Sense oblidar que hi ha uns protagonistes i antagonistes i uns fets a relatar. Certament, els narradors disposen de molts elements per explicar aquests fets i, sense anar més lluny, les noves tecnologies són una de les eines principals que actualment es poden utilitzar per alterar, modernitzar i enriquir el relat. Les

³ BLANCO, Josep Maria (2002). *Las retransmisiones deportivas: técnicas de narración radiofónica*, p.34

paraules destacades en negreta són especialment importants per entendre la noció de retransmissió tal i com la defineix Blanco:

- Gènere periodístic espectacular: En el fons, la retransmissió no deixa de ser un gènere més dels molts que es fan al periodisme. Tot i que Blanco en el seu llibre parla de reportatge, actualment considera que aquesta idea s'hauria de canviar perquè creu que les retransmissions, per les seves particularitats, s'assemblen més a una crònica (perquè tot passa més a l'instant i l'espectador o oient n'és testimoni directe, mentre que amb el reportatge el periodista té força més temps per elaborar-lo). A més, aquest gènere és, per la seva pròpia naturalesa i sigui quin sigui l'esport que tracti, un espectacle.

- La intenció de generar un drama capaç de mantenir l'interès de l'espectador: Amb els diferents recursos de què disposa (bàsicament lingüístics), el narrador ha de ser capaç de mantenir una tensió, uns al·licients que provoquin en l'espectador un interès suficient com per seguir escoltant o veient la retransmissió i no avorrir-se. Una tasca difícil ja que, en especial l'atletisme, a vegades pot tenir moments en què informativament parlant hi hagi poc o res a destacar. Però aquest és precisament el repte i la dificultat del narrador.

Segon punt

Tots els professionals consultats al llarg del treball han expressat la seva opinió al respecte de quin perfil ha de tenir un bon periodista especialitzat en atletisme i són moltes les característiques que s'ha esmentat. Sens dubte, cadascú pot opinar diferent al respecte perquè, per molt complex i variat que sigui l'esport en qüestió, la majoria de professionals són diferents i tenen trets concrets que els defineixen i els fan recognoscibles. Això no treu que no hi hagi particularitats comunes que és recomanable que tinguin tots els periodistes que es volen especialitzar en atletisme. Entre tots els plantejaments exposats pels professionals consultats, m'ha semblat especialment rellevant i significatiu el que ha expressat el cap de Poliesportiu del diari *Sport* i encarregat de cobrir grans campionats d'atletisme així com Jocs Olímpics, Carlos Galindo:

“Es requereix un periodista amb un rigor clar, pulcre, detallista, molt preparat. De fet, crec que els periodistes especialitzats en atletisme són els més ben preparats de tots els periodistes d'esports. Cap periodista que escrigui de futbol pot fer una crònica d'atletisme mentre que qualsevol periodista que escrigui d'atletisme pot fer una crònica de futbol” (Galindo, març 2014).

Respecte a la primera frase, les qualitats esmentades són algunes de les diverses que necessita el periodista especialitzat en atletisme però, en tot cas, no són diferents a les que ha de tenir, segons el meu parer, un altre periodista que pugui estar especialitzat ja no només en un altre esport sinó en un altre àmbit totalment diferent, com ara l'economia o la política. Pel que fa a la segona frase, sembla clar que el periodista especialitzat en atletisme necessita d'una preparació àmplia i específica per poder cobrir amb garanties els esdeveniments i els fets corresponents però Galindo va més enllà en afirmar que els d'atletisme en concret són els més ben preparats. La última frase, en canvi, és clau, parla per sí sola i és l'exemple ideal del pensament que tenen molts periodistes consultats: l'atletisme té molt poc a veure amb la gran

majoria d'altres esports i té una complexitat que el fa únic i diferent (lligat amb la frase anterior, requereix d'uns preparatius més importants).

Tercer punt

La presència d'informació d'atletisme a la premsa escrita és un dels punts més importants del treball i tot i comptar amb una part molt pràctica, també està recolzat per una base teòrica. En aquest cas, el tercer punt també es fonamenta en una opinió del periodista del diari *Sport*, Carlos Galindo:

“Informar o no d'atletisme, més que de l'espai, depèn de la notícia. El problema és que ara mateix l'atletisme dona poques notícies però això és degut a l'estat de l'atletisme espanyol, amb pocs resultats i poques figures mediàtiques. Sóc molt crític amb l'atletisme i crec que no està sent sensible a la realitat informativa, viu molt tancat en la seva bombolla. Els mitjans hem de respondre a l'actual situació i jo crec que quan hi ha una notícia es dona i es dona bé” (Galindo, 2014).

Galindo és molt crític amb la situació de l'atletisme espanyol avui dia, en la vessant de l'atletisme professional. A diferència del que pensen companys seus de professió, el periodista afirma que la notícia és el criteri principal que es segueix per decidir donar o no continguts sobre atletisme. En aquest sentit, el principal problema és que degut a la manca d'atletes amb bons resultats, l'atletisme no dona notícies i, per tant, no dona motius per sortir a la premsa. D'aquesta manera, Galindo exculpa els mitjans de l'actual situació.

Tanmateix, l'estudi exhaustiu que duc a terme pel que fa a la informació que apareix a la premsa escrita servirà per contrarestar amb dades el que exposa Galindo en aquest cas.

5. Investigació de camp

5.1 Estudi de la presència d'informació d'atletisme a la premsa a dia d'avui

L'anàlisi del periodisme i del periodista especialitzat en atletisme que es presenta en l'apartat següent (5.2.) és, probablement, el capítol més important del treball, ja que permet no només introduir el lector al món d'aquest esport des de la perspectiva dels mitjans de comunicació sinó també veure, per exemple, quina evolució ha tingut i quines són les perspectives de futur. No obstant això, és una radiografia que estaria incompleta i inacabada si no comptés amb l'estudi que s'exposa a continuació, que permet veure fins a quin punt la informació sobre atletisme està present als diaris avui dia. Concretament, el seguiment s'ha realitzat a 7 diaris d'Espanya: *Sport*, *Mundo Deportivo*, *L'Esportiu* (antic *El 9 Esportiu*), *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El País* i *El Mundo*. L'estudi s'ha realitzat de l'1 de desembre de 2013 al 30 d'abril de 2014, ambdós inclosos.

5.1.1 Introducció

L'estudi ha seguit uns paràmetres clars per tal que no hi hagi confusions ni equivocacions a l'hora de dur-lo a terme ni, sobretot, en la fase posterior d'interpretació de les dades. Principalment, les pautes són les següents:

- S'han comprovat diàriament cada un dels 7 diaris esmentats, no només de la secció d'esports sinó de totes les pàgines, per tal que no pugui passar desapercebuda cap notícia que forma part de l'estudi. Això inclou els diferents suplementos interns (dins mateix del diari) que publiquen durant la setmana.
- S'ha considerat tota notícia que tractés l'atletisme en el sentit més global. És a dir, tota informació que tingués algun tipus de vinculació tant amb l'atletisme professional com amb el popular.
- No s'ha exclòs cap gènere periodístic, de manera que s'han tingut en compte continguts en format de notícia, entrevista, crònica, reportatge, columna d'opinió i editorial.
- En l'observació diària dels continguts s'han extret els següents ítems: la quantitat de peces que sortien publicades i les seves dimensions.
Pel que fa a la grandària, s'ha partit d'una pàgina sencera i s'ha establert que la notícia pot tenir alguna de les 7 mesures següents: breus (que no solen superar les 7-8 línies), ¼ de pàgina, 1/3 de pàgina, ½ de pàgina, ¾ de pàgina, 1 pàgina i més d'1 pàgina.

A partir de totes les dades que he pogut obtenir en el transcurs del seguiment i del seu buidatge posterior, he decidit extreure diverses variables que bàsicament fan referència a la temporalitat, la quantitat i la qualitat dels continguts.

Amb aquest marc com a referència, pel que fa a la **quantitat** de notícies he extret:

- El total de notícies publicades per tots els diaris, sense distinció entre un i altre. Això permet tenir una visió del global de continguts que han anat apareixent i concloure si, en 5 mesos, s'ha publicat molt o poc sobre atletisme.

- El total de notícies publicades sobre atletisme segons cada un dels diaris en els 5 mesos analitzats. És el valor més important de l'estudi ja que permet saber quines publicacions donen més ressò a l'atletisme i quines menys i, a partir d'aquí, veure fins a quin punt un esport considerat minoritari com l'atletisme apareix als diaris i si la seva condició de generalistes o especialitzats condiciona d'alguna manera.

Respecte a la **temporalitat** dels continguts, n'extrec:

- El total de notícies per setmanes i mesos. De la mateixa manera que s'analitzen els dies i els caps de setmana, també s'observen les setmanes, per veure quines contenen més i quines menys informació de les 21 que hi ha en global. El mateix amb els 5 mesos complets que conformen l'estudi.
- El total de notícies en dies clau. Com també s'han observat a fons els continguts, es pot saber quantes notícies s'han publicat i de quins diaris en dies que es poden considerar significatius, com per exemple l'endemà de la Marató de Barcelona, el judici a Oscar Pistorius i el Campionat del Món en pista coberta de Sopot, entre d'altres.

En darrer terme, pel que fa a la **qualitat** de les informacions, s'extreu:

- La grandària del total de notícies, de manera que es pot saber quin diari li dóna més espai i quin menys. L'anàlisi s'ha fet a partir del criteri establert anteriorment, segons el qual hi ha notícies en format breu, d'un quart de pàgina, d'un terç de pàgina, de mitja pàgina, de tres quarts de pàgina, d'una pàgina o de més d'una. A partir d'aquí també s'observa la quantitat total de breus publicats per tots els diaris, i el mateix amb les notícies considerades "grans" (de mitja pàgina o més).

5.1.2 Variable de la quantitat

Total de notícies publicades

L'estudi compte amb un total de 5 mesos analitzats o, el que és el mateix, 151 dies. D'aquests 151 se n'han de restar 3 on no surten diaris al quiosc: el 26 de desembre (Sant Esteve), l'1 de gener (principi d'any) i el 18 d'abril (divendres sant). D'aquesta manera, han quedat 148 dies hàbils d'estudi, que multiplicat pels 7 diaris seleccionats dóna un global de 1.036 números.

Així doncs, entre aquests 1.036 números s'han publicat un total de **1.164 notícies relacionades amb l'atletisme** (entenen notícies com a qualsevol dels gèneres periodístics existents). És a dir, a una mitjana de més d'un article per número.

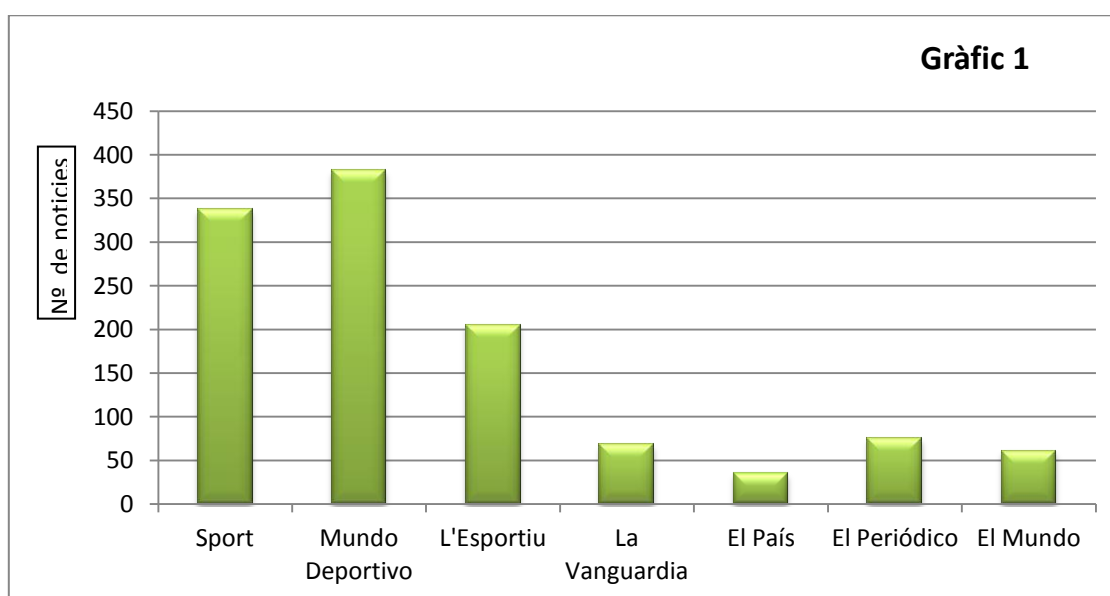
És difícil valorar, de bones a primeres, si les 1.164 informacions publicades és un xifra considerable de la qual ens en podem congratular i que significa que l'atletisme està en un bon moment o, pel contrari, és una dada pobre. Sigui com sigui, seria ideal poder comparar aquesta xifra amb la que sortís d'un estudi amb les mateixes característiques que el que s'ha realitzat aquí però canviant l'esport (per exemple d'handbol, hoquei patins o triatló). Seria un escenari ideal amb el qual poder establir comparacions més justes entre esports minoritaris

que solen tenir una presència irregular a les pàgines dels diaris. En tot cas, 1.164 articles és una dada considerable que ve a dir que l'atletisme té una presència mínimament important dins dels diaris espanyols.

Total de notícies publicades segons els diaris

És interessant saber quin és el total de notícies publicades durant els 5 mesos que ha durat el seguiment però encara ho és més quantes n'ha publicat cada un dels diaris, fet que ja permet extreure les primeres conclusions.

Nº de notícies publicades per cada diari

Elaboració pròpia

Com es pot veure en el *Gràfic 1*, *Mundo Deportivo* és el diari líder pel que fa a quantitat d'informacions publicades relacionades amb l'atletisme. És l'únic que s'acosta a la xifra de les 400 notícies (un total de 382). En segon lloc, amb una diferència no gaire àmplia, es troba l'*Sport*, el màxim rival del diari del Grupo Godó. El mitjà del Grupo Zeta suma 338 articles. Són, clarament, els dos diaris amb més notícies publicades ja que en tercera posició es troba *L'Esportiu*, que sobrepassa per poc les 200 (205). Això fa que els tres diaris esportius siguin els que més publiquen informació d'atletisme, un fet que per altra banda ja era d'esperar.

En xifres molt més baixes es troben la resta de diaris, tots ells generalistes, que per dir-ho col·loquialment "juguen a un altre lliga". Com mostra el gràfic, tres diaris estan molt a prop entre ells mentre que un quart està visiblement per sota. El quart lloc, doncs, se l'endu *El Periódico* amb 75 articles, només 7 més que *La Vanguardia*, amb 68. Amb 61 es troba *El Mundo* i *El País*, amb només 35 notícies, queda despenjat.

Una de les raons que es poden atribuir a la victòria de *El Mundo Deportivo* en aquesta categoria és que fa una forta aposta per les notícies (aquest cop sí, notícies en el sentit més estricte) en format breu, fet que fa que en un espai relativament petit s'hi puguin encabir varies notícies. Això provoca que, encara que els criteris pel que fa a la secció poliesportiva són

semblants a *El Mundo Deportivo* i *l'Sport*, el primer té més disponibilitat d'espai per publicar més notícies al posar-les en format breu.

Pel que fa a la resta, l'última posició d'*El País* és destacable per la importància del diari però sorprèn poc ja que excepte el dilluns, que fa un especial més extens amb tota la jornada esportiva del cap de setmana, la resta de dies ja de per sí dedica poques pàgines a l'esport.

En l'annex nº 11, al final del treball, es pot observar un altra dada interessant de l'estudi: en quins dies concrets cada un dels diaris ha registrat el seu màxim de peces publicades.

Variable de la temporalitat

D'entrada, un punt a ressaltar d'aquesta variable és saber en quins dies de la setmana es publiquen de mitjana més notícies sobre atletisme en els 7 diaris. Unes xifres, amb la seva corresponent infografia, que es pot trobar a l'annex nº 11. En el mateix apartat també es pot veure quins caps de setmana han registrat un major nombre de notícies relacionades amb l'atletisme i, a més, en quins dies dels 148 que conformen l'estudi han aparegut més i menys informació.

Total de notícies per setmanes i mesos

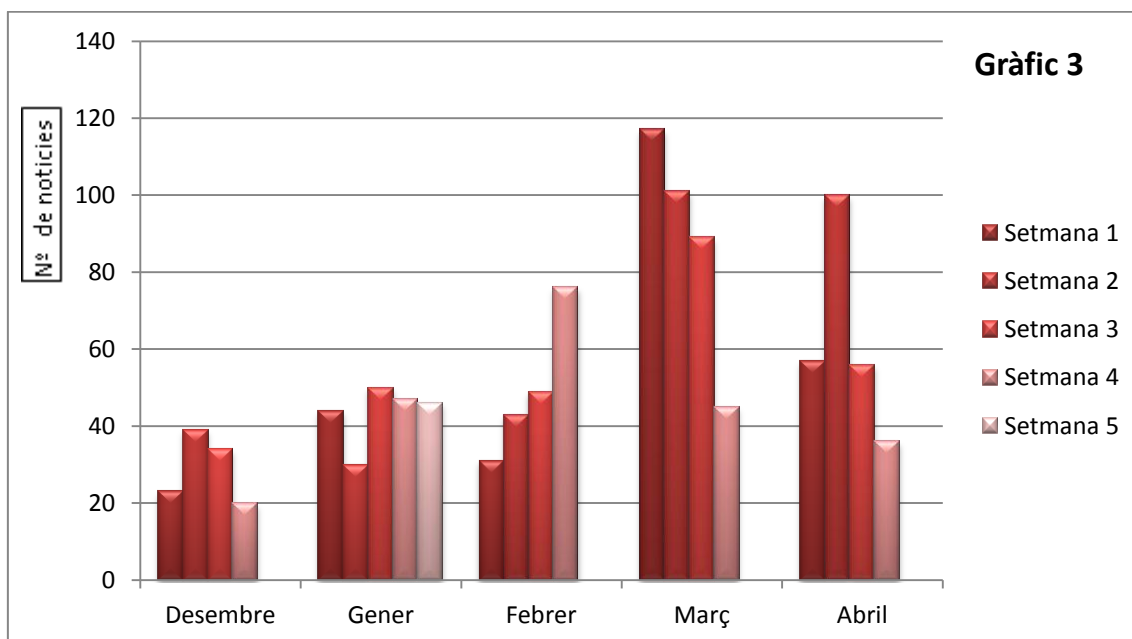
Aquest punt presenta el total de notícies publicades separat en setmanes i, posteriorment, en mesos. Especialment, aquest punt és el que permet identificar el que Galindo anomena "*estacionalitat de l'atletisme*", amb forces mesos en què l'activitat és molt baixa a nivell de competició i, per tant, el ressò que en fan els mitjans també és molt poc significatiu. Com diu el propi cap de Poliesportiu del diari *Sport*:

"El problema és que ara mateix l'atletisme dona poques notícies i els mitjans s'adapten a la situació. Crec que quan hi ha una notícia es dona i es dona bé" (Galindo, març 2014).

Una apreciació: hi ha algunes setmanes que tenen dies de dos mesos diferents. En aquest cas, he decidit incloure la setmana dins del mes que té més dies. Exemple: la setmana del 30 de desembre al 5 de gener, s'ha inclòs dins del mes de gener.

Setmanes

Nº de notícies publicades pels diaris cada setmana

Elaboració pròpia

Taula 2

Dies de la setmana	Nº notícies
Desembre	
01-08	23
09-15	39
16-22	34
23-29	20
Gener	
30-05	44
06-12	30
13-19	50
20-26	47
27-02	46
Febrer	
03-09	31
10-16	43
17-23	49
24-02	76
Març	
03-09	117
10-16	101
17-23	89
24-30	45
Abril	

31-06	57
07-13	100
14-20	56
21-27	36

Elaboració pròpia

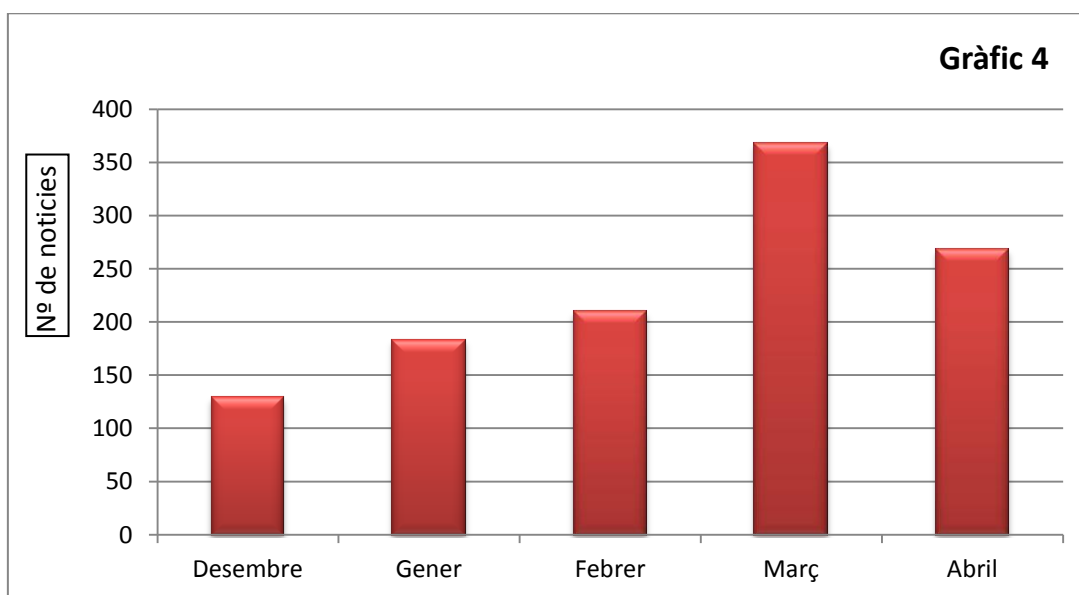
El *Gràfic 3* de la pàgina anterior mostra amb força claredat les diferències entre les 21 setmanes que formen part de l'estudi. D'entrada, la setmana amb més notícies és la primera de març, amb un total de 117. Aquesta setmana té un alta intensitat informativa per tres raons: per la celebració del Mundial en pista coberta de Sopot, per novetats en el cas Marta Domínguez i pel judici a Oscar Pistorius, que provoca que mitjans generalistes com *El Mundo* i *El País* n'informin. La següent a aquesta setmana, la segona de març, és curiosament la següent amb més peces (101). És lògic que sigui així ja que també són uns dies amb continguts informatius importants: el seguiment del judici a Pistorius, el positiu de l'atleta espanyol Penti, les valoracions del Mundial en pista coberta i la prèvia de la Marató de Barcelona. Molt a prop, amb una notícia menys (100), està la segona setmana d'abril. Són, amb diferència, les tres amb més notícies ja que les següents tenen 89 (la tercera de març) i 76 (l'última d'abril).

Respecte les que tenen menys notícies, la quarta i última setmana de desembre (amb 20 notícies) i la primera del mateix mes (amb 23) són les més destacades.

Mesos

Aproximadament, el *Gràfic 3* ja permet tenir una idea de quins són els mesos més actius en quant a quantitat de notícies sobre atletisme però el *Gràfic 4* ho mostra amb més exactitud.

Nº de notícies publicades pels diaris cada mes

Elaboració pròpia

Com es comentava anteriorment, amb l'arribada de la calor i amb el començament de les maratons primaverals (entre d'altres motius), el ressò que en aquest cas fan els diaris augmenta exponencialment. El març és clarament el mes amb més peces publicades, amb un total de **368**. Per darrere es troba l'abril, amb 268, i a certa distància el tercer, el febrer (210 notícies). A la cua es situen el gener (183) i, especialment, el desembre, amb només 129 peces.

Total de notícies en dies clau

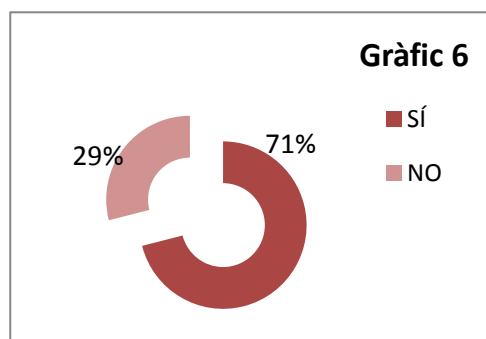
Un altre dada significativa a esbrinar és quin ressò van fer els diferents diaris davant d'esdeveniments o successos de gran calatge que van tenir lloc durant el període estudiat i que gènericament he anomenat "dies clau". Els resultats obtinguts després de la corresponent anàlisi són els següents:

Cas 1: dilluns 9 de desembre de 2013

L'atleta etiòp nacionalitzat espanyol Alemayehu Bezabeh va guanyar a Belgrad el seu segon or en un Campionat d'Europa de Camp a Través.

En aquest cas, el 100% dels diaris van informar de la notícia. Destacar dos motius: el primer, que l'or el va aconseguir en la seva tornada a la competició un atleta que va ser l'únic sancionat per la *Operación Galgo* (és a dir, hi havia un cert *morbo*); segon, que

Espanya va aconseguir també la primera posició, en aquest cas per equips. En les imatges inferiors es pot veure com tots els diaris se'n van fer ressò, alguns en format breu (com *La Vanguardia*) i d'altres concedint tota una pàgina (com *El Mundo*, *Sport* i *Mundo Deportivo*).

Elaboració pròpia

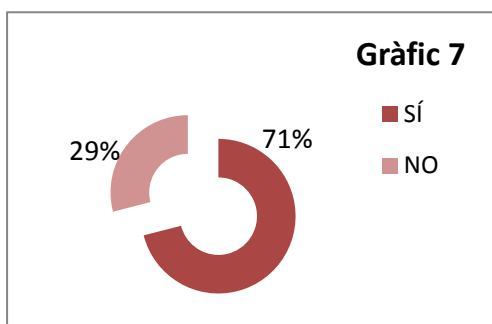
D'esquerra a dreta i de dalt a baix: *El Mundo*, *El País*, *El Periódico*, *La Vanguardia*, *Mundo Deportivo* i *Sport*.

Cas 2: dilluns 3 de febrer de 2014 / dilluns 17 de febrer de 2014

Aquest cas agrupa dos dies diferents però que per característiques es poden posar junts.

El dia anterior al dilluns 3 es va celebrar la Mitja Marató de Granollers, la tercera cursa d'aquesta distància més valorada de l'Estat per part de la *Federación Española de Atletismo* (RFEA). A banda de ser una de les més multitudinàries, va comptar amb la participació del plusmarquista mundial de marató, Wilson Kipsang.

Per altra banda, el dia anterior al dilluns 17 es va córrer la Mitja Marató de Barcelona, que no només és un èxit de participació sinó que va sortir a les portades de tot el món per un fet històric: l'atleta Florence Kiplagat va establir un nou rècord del món de la distància.

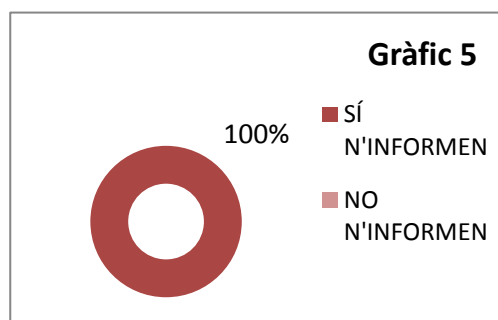
Elaboració pròpia

En ambdós dies, 5 dels 7 diaris van informar tan d'una com de l'altre prova, de manera que un 71% dels mitjans en van parlar. En els dos casos els diaris que no se'n van fer ressò són els mateixos: *El País* i *El Mundo*. Tot i que hi participi un dels millors corredors de marató, es pot entendre que no parlin sobre la Mitja de Granollers ja que és una cursa més "local". Però crec que és incompreensible que noessin eco de la Mitja de Barcelona, on es va aconseguir tot un rècord del món.

Cas 3: dijous 13 de març de 2014

El judici a l'atleta paralímpic sud-africà Oscar Pistorius té moltes setmanes d'història i, de fet, en el moment d'escriure aquestes línies encara continua desenvolupant-se. El seguiment per part dels diaris és divers, de manera que *Sport* i *Mundo Deportivo* n'informen gairebé diàriament mentre que pel que fa als generalistes la tendència varia. En tot cas, he escollit el 13 de març com un dels dies que millor exemplifiquen aquesta variació de criteris.

Com es pot veure en el *Gràfic 7*, tots els diaris aquell dia van publicar alguna notícia al respecte del judici (la majoria en format breu) excepte dos: *La Vanguardia* i *El País*. Això no vol dir que no informessin d'atletisme sinó que senzillament van optar per altres assumptes. Tant el diari del Grupo Godó com el del Grupo Prisa van informar del cas de l'atleta espanyol Antonio David Jiménez Pentinel (*Penti*), que va ser detingut per dopatge en la Operación Jimbo.

Elaboració pròpia

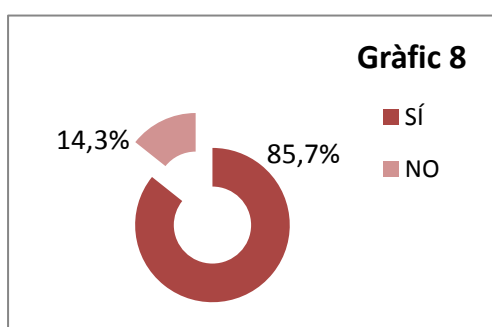
En la foto següent es pot veure un exemple (*Sport i Mundo Deportivo*):

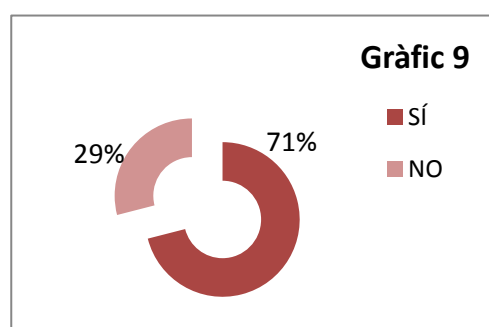
D'esquerra a dreta: *Sport i Mundo Deportivo*

Cas 4: dilluns 14 d'abril de 2014

Un dia carregat ja que el dia anterior (diumenge 13) es van celebrar dues proves força diferents però amb dos imans informatius importants: la Cursa dels Bombers de Barcelona, una de les més multitudinàries de l'Estat (10 quilòmetres); i una de les grans maratons europees, la de Londres, que comptava amb una de les millors participacions d'elit de tots els temps i debutava en la distància un dels millors corredors de la història: Mo Farah.

Elaboració pròpia

Elaboració pròpia

Respecte la Cursa dels Bombers, com es mostra al *Gràfic 8*, tots els diaris se'n van fer ressò excepte *El País*, el que suposa un 85,7% del Sí. En aquest sentit, em sembla sorprenent que *El Mundo* n'informés (concretament ho va fer a la secció *Catalunya*).

Pel que fa a la Marató de Londres, com s'observa al *Gràfic 9*, dos no en van dir res: *La Vanguardia* i *El Periódico*. Així doncs, succeeix que en el global dels 7 diaris, es va informar més

d'una cursa popular que no d'una gran marató que comptava amb una graella de sortida excel·lent.

Un total de 5 exemples més es recullen a l'Annex nº 5, al final del treball.

5.1.4 Variable de la qualitat

Després d'observar la quantitat i la temporalitat de les notícies, en últim terme crec que és interessant i necessari donar un cop d'ull a les característiques de les peces pel que fa a les seves dimensions.

Grandària de les notícies

Com s'ha explicat al principi de l'apartat, la classificació de les notícies s'ha realitzat tenint en compte les 7 mides que s'han fixat: Breu, 1/4 de pàgina, 1/2 de pàgina, 1/3 de pàgina, 3/4 de pàgina, 1 pàgina i més d'1 pàgina.

En primera instància, es pot veure quantes notícies s'han fet de cada mida:

Grandària de les notícies

Taula 3

Grandària	Nº notícies
Breu	570
1/4 de pàgina	234
1/2 de pàgina	134
1/3 de pàgina	14
3/4 de pàgina	36
1 pàgina	46
Més d'1 pàgina	1

Elaboració pròpia

Com es pot veure a la *Taula 3*, les notícies en format breu són les que predominen clarament als diaris que formen part de l'estudi. Fins a 570 breus s'han fet al llarg dels 5 mesos que ha durat el seguiment, una xifra considerable, sobretot si es compara amb el segon format més utilitzat, les notícies que ocupen un quart de pàgina aproximadament, que n'han estat 234. També s'observa que a mesura que el format es va fent més gran, el nombre de notícies va disminuint. Així doncs, només hi ha 14 notícies que ocupin un terç de pàgina aproximadament i 36 que facin tres quarts de pàgina. Destacar, a més, la una única notícia que hi ha de més d'1 pàgina: un reportatge sobre la cursa Marathon des Sables, que va publicar *El Periódico* el dissabte 12 d'abril (escrita per Sergi López-Egea).

A partir d'aquí, com a afegit també s'observa, dels 570 breus totals, quants ha publicat cada diari, i el mateix amb les notícies considerades "grans" (de mitja pàgina o més). A més, a la

Taula 4 també es pot veure quin tant per cent representen els breus respecte el total de notícies publicades pel diari, i el mateix amb les notícies “grans”.

% de nº breus i % de nº grans publicades per cada diari

Taula 4

Diari	Nº breus	% respecte el total	Nº “grans”	% respecte el total
Sport	189	55,9%	47	13,9%
Mundo Deportivo	236	61,7%	58	15,1%
L’Esportiu	113	55,1%	37	18,04%
La Vanguardia	56	82,3%	11	16,1%
El País	10	28,5%	18	51,4%
El Periódico	32	42,6%	24	32%
El Mundo	28	45,9%	20	32,7%

Elaboració pròpia

La *Taula 4* mostra com de forma diàfana *Mundo Deportivo* és el mitjà que més aposta pel breu respecte a la informació d’atletisme, fins al punt que més de la meitat de les informacions (un 61,7%) tenen aquest format. Això no vol dir que tots els continguts siguin petits ja que a la vegada és el que més notícies considerades grans escriu, concretament 58. Pel que fa als breus, per darrere del diari del Grupo Godó es troba *l’Sport*, amb 189, i *L’Esportiu*, amb 113. Així doncs, les tres publicacions esportives són les que més utilitzen el recurs de la notícia breu, fet que tampoc és tan estrany si tenim en compte (com es veia en el *Gràfic 1*) que són les tres amb més notícies publicades en el total dels 5 mesos, sigui quin sigui el format.

Entre els diaris generalistes destaquen dos fets. El primer, la forta aposta de *La Vanguardia* pels breus, que el porta a fer un total de 56 notícies en aquest format (que representa més d’un 80% del total). El segon, el tracte positiu que fa *El País* de les notícies, ja que en publica més de “grans” (un total de 18) que no de breus (10).

5.2 Anàlisi sobre el periodisme i el periodista especialitzat en atletisme

Fer-se periodista s'ha convertit, avui dia, en un acte de valentia. Amb la crisi econòmica que castiga fortament la societat, aconseguir un lloc de treball s'ha tornat en una quimera. Aconseguir-lo, a més, del sector en què un es vol dedicar és gairebé una utopia. El periodisme és un clar exemple d'un ofici que ha anat decreixent paulatinament, empitjorant a marxés forçades, tan pel que fa al nombre de professionals que hi treballen com per les condicions laborals. Segons el SEPE (Servicio Público de Empleo Estatal), a febrer de 2014 hi havia 9.964 aturats en aquesta ocupació a Espanya, el que suposava un 0,21% del total d'aturats del mes (que eren 4.812.486 milions a tot l'Estat). Tanmateix, un estudi del portal *CarrerCast* conclouia que la de periodista era la segona pitjor professió per exercir d'un total de 200, només per davant de la de llenyataire.

Especialment, alguns àmbits del periodisme han patit més que d'altres les conseqüències del moment actual. L'esportiu és un cas evident. La pròpia crisi n'ha dinamitat alguns elements i ha alterat dinàmiques internes, de manera que alguns greuges i mals s'han fet encara més grans. La manca de recursos, les limitacions econòmiques i la conseqüent reducció del marge de maniobra per part dels professionals han fet que molts esports hagin perdut el de per sí poc protagonisme de què disposaven als mitjans de comunicació. És una evidència, tal i com s'ha pogut constatar en "l'estudi de la presència d'informació d'atletisme a la premsa" de l'anterior apartat, que avui dia l'atletisme (i a major escala, els altres esports minoritaris) s'ha de conformar amb les engrunes i és, en alguns casos, gairebé un element decoratiu als mitjans. Diversos factors, que es desgranaran més endavant, han fet que l'atletisme ocupi una posició secundària fins i tot en la pròpia secció poliesportiva. Un d'ells és, sens dubte, l'incessant monopoli aconseguit pel futbol, que comença a molestar i avorrir fins i tot als periodistes que s'hi dediquen.

És per això que es pot afirmar que, en certa manera, aquest esport està en perill d'extinció. Especialitzar-s'hi és, de fet, una incertesa en sí mateixa. A més, no és una percepció que només es tingui des de fora sinó que la confirmen els propis periodistes que s'hi dediquen.

"L'especialització en atletisme en els mitjans de comunicació ha mort". La frase, que parla per sí sola, és del veterà periodista de *RNE* (Radio Nacional de España), Germán García. Acostumat a cobrir els esdeveniments mundials *in situ* junt amb d'altres companys, el Mundial de Berlín, l'any 2009, va ser l'últim gran campionat que va poder narrar.

"Des del Mundial d'Edmonton 2001 fins al de Berlín, recordo com anàvem a cobrir l'esdeveniment les ràdios, amb José Luis López de la Cadena Ser, José Luis Gil de la Cadena Cope, Robert Prat i Josep Anton Aisa de Catalunya Ràdio etc. i també els diaris. Això ja és tot passat" (García, març 2014).

Des de llavors, un seguiment a distància que comporta una clara pèrdua de qualitat de la informació, un aposta menor per part del mitjà i, en definitiva, un desencís cada vegada més notable del periodista. *"Si perds la immediatesa a l'hora d'informar, perds també la capacitat d'involucrar-te en aquell tema"* sentència el periodista.

García forma part d'una de les últimes generacions de periodistes que han tingut el privilegi de gaudir de l'atletisme en el seu màxim esplendor, en unes condicions impensables actualment i amb una sèrie de recursos que permetien mostrar l'esport amb brillantor. Periodistes que, en l'ocàs de la seva carrera professional, veuen com l'esport que ells més han estimat està perdent la seva identitat i veu perillar les seves constants vitals. Periodistes enamorats que, moguts per la nostàlgia, podrien subscriure la frase de l'escriptor espanyol Jorge Manrique, quan deia que "qualsevol temps passat va ser millor".

A continuació, una radiografia de la relació entre l'atletisme i el periodisme a través de la mirada i la experiència de diversos professionals que, ja sigui a través del paper d'un diari, de la pantalla d'una televisió o d'una ràdio, han fet arribar al receptor el bo i millor d'un esport vistós i interessant com pocs. Tot i que molts dels punts que s'hi expliquen es poden traslladar per igual als tres tipus de mitjans de comunicació, he cregut convenient posar la vista concretament en la premsa escrita. Per les seves especificitats, és el mitjà de comunicació que indubtablement més protagonisme dona a l'atletisme.

5.2.1 Una complexitat especial

L'atletisme s'agrupa en quatre grans grups de proves: les curses, on s'hi inclouen tant les de fons com les de velocitat, entre d'altres; els llançaments; les proves combinades; i, finalment, la marxa atlètica, que tot i que es podria incloure dins de la categoria de curses, està en un grup a part perquè els practicants tècnicament no corren sinó que caminen. Així doncs, davant d'aquest panorama tan divers, és necessari profunditzar en cada una de les disciplines i proves, ja que no és el mateix una prova de 400 metres que una de 1.500 metres, per molt que hagi la diferència entre les dues distàncies no sigui gaire àmplia. Tampoc és el mateix enviar el martell a 80 metres que fer-ho amb la javelina.

"L'atletisme no és futbol, un esport bàsic, molt elemental, on juguen onze contra onze i una pilota" (Galindo, març 2014).

La frase és del cap de Poliesportiu del diari *Sport*, Carlos Galindo. Tot i que pot semblar molt bàsica, fins i tot frívola, no és més que una de les maneres més directes de manifestar el que molts periodistes especialitzats en atletisme pensen: l'atletisme és una pràctica esportiva especialment complexa, que es diferencia de la resta per la seva heterogeneïtat i per conformar-se, en el fons, de diversos esports en un de sol. Així doncs, no tenen res a veure les proves de llançament amb les de salt, ni tampoc amb les curses de fons. En aquest sentit, l'atletisme requereix d'uns coneixements específics que van més enllà del d'equips, jugadors i el reglament principal, com passa amb esports col·lectius.

Una de les persones que ha reflexionat sobre aquesta qüestió i n'ha exposat la seva teoria és el professor de la Facultat de Ciències de la Informació de la Universidad Complutense de Madrid, Antonio Alcoba. En el seu llibre *Periodismo deportivo* (2005), Alcoba ofereix una panoràmica força extensa del que suposa l'esport des del punt de vista més acadèmic i del professional que n'informa, a partir de l'anàlisi de diverses pràctiques esportives. Alcoba defensa la necessitat d'una especialització completa en una matèria i entre d'altres disciplines, analitza la complexitat del periodista especialitzat en atletisme.

En el seu estudi, el professor afirma que l'atletisme és un dels esports que sol·licita uns coneixements tècnics més profunds degut a la seva complexitat estructural, de manera que la preparació prèvia per part del periodista ha de ser si cap major que amb d'altres esports. Des d'una òptica periodística, ja sigui per escriure una notícia o crònica o per fer una retransmissió, cal disposar d'unes nocions mínimament bàsiques per poder realitzar la feina amb garanties. És tal la preparació amb la què s'ha de comptar que el periodista, segons considera Alcoba, ha de dedicar tot el seu temps a tractar aquest esport, el que comporta estar en una formació continua. A més, el professor afegeix que en atletisme, si cap amb més importància que a la resta d'esports, no només és important analitzar el què sinó també el per què, el com etc. Fet que fa, en definitiva, que la feina del periodista no sigui ni de bon tros fàcil i assumible per a qualsevol aficionat.

La d'Alcoba és una opinió personal que han rubricat la major part de periodistes consultats en aquest treball. El veterà periodista de TV3, Arcadi Alibés, destaca per sobre de tot l'heterogeneïtat de l'esport, que obliga a conèixer com a mínim els trets més bàsics de la més d'una vintena d'especialitats que el conformen.

"Igual si ets corredor, com seria el meu cas, coneixes perfectament les proves de fons o mig fons i les domines tan bé que no tens problemes a l'hora de tractar-les. Però si et toca fer una retransmissió d'un gran esdeveniment d'atletisme com un Europeu o un Mundial, on l'espectador veu totes les proves, això t'obliga a saber una mica de tot. Has d'estar mínimament al dia de tot" (Alibés, febrer 2014).

Precisament, l'exigència professional que té una retransmissió televisiva és un dels punts més remarcats per part tant d'Alibés com del seus companys Xavier Bonastre, també presentador d'informatius a TV3, i Germán García, periodista de RNE.

"És fonamental tenir un coneixement profund i en el cas de la televisió és evident perquè és un mitjà que et dona la possibilitat de poder explicar el que vulguis i sàpigues" (García, març 2014).

En ajuda dels periodistes i d'aquesta necessària preparació, no s'ha d'oblidar la incorporació de les TIC, que avui dia són un recolzament bàsic:

"Fins no fa gaire era tot manual i això suposava doble feina i, per tant, tardar el doble de temps. La taula de treball no donava prou de sí de la quantitat de papers que hi havia. Ara, en canvi, tota la informació pot estar condensada en un sol ordinador, fet que et facilita molt la feina, sobretot la fase de preparació/documentació" (García, març 2014).

Per tal de poder controlar tots els aspectes, el rigor en quant a la informació que un té i que donarà és una de les qualitats imprescindibles d'un bon periodista especialitzat. Saber què donar en cada moment sense deixar en el calaix de l'oblit res important i tenir criteri i coherència és summament valuós en el periodisme, sigui quina sigui l'especialitat. En l'atletisme, especialment, és necessari que el periodista segueixi una lògica a l'hora de treballar ja que és un esport on succeeixen moltes coses en poc temps, fet que obliga a saber valorar i destriar el gra de la palla ràpidament.

Es poden trobar molts casos que exemplifiquen perfectament la necessitat de gestionar aquesta immediatesa, com el que va tenir lloc als Jocs Olímpics de Seül 1988, l'última

olimpíada que es va disputar sota el marc de la Guerra Freda. A l'Estadi Olímpic de Seül, el dissabte 24 de setembre, el velocista Ben Johnson va guanyar l'or a la final dels 100 metres lliços després de superar Carl Lewis i batre el seu propi rècord del món (9.79 segons). Un duel molt esperat entre el canadenc i el nord-americà que finalment es va endur el primer. Tots els flaixos a la pista estaven centrats, lògicament, en Johnson. Però just en aquell moment, en un pla totalment secundari, la nord-americana Louise Ritter va donar la gran campanada en guanyar l'or en salt d'alçada i superar la campiona del món i principal favorita, la russa Stefka Kostadinova. Ritter, a més de l'or, va instaurar un nou rècord olímpic. El periodista, davant d'aquesta situació, havia de saber digerir i metabolitzar la informació el més ràpid possible, perquè la que era la gran notícia de la jornada (l'or de Johnson) ara havia de compartir protagonisme amb un altre fet que també mereixia ser tractat amb atenció.

“Tot i que s’escrigui en un mitjà generalista, un sap que el 90% dels seus lectors seran segurament uns bojos de l’atletisme, que estan pendents d’aquest esport dia rere dia i en tenen un coneixement molt intens. El llistó és molt alt i és per això que el periodista ha de saber interpretar automàticament les marques per valorar les actuacions etc. Però per això el professional compte amb eines que l’hi faciliten enormement la feina, i no només parlo de les TIC, sinó de llibres d’estadística i d’història que et permeten no haver de tenir tota la informació gravada a la memòria” (Arribas, març 2014).

És l'opinió del periodista especialitzat en atletisme del diari *El País*, Carlos Arribas.

Una informació que el periodista ha de ser conscient de quina importància té realment dins d'un diari:

“El periodista ha de tenir humilitat i saber que tot i que per a ell el que està veient potser és el més important de l’any, per a la immensa majoria passarà inadvertit. I això ho ha d’acceptar només posar-se a escriure” (Arribas, març 2014).

5.2.2 Perfil del periodista especialitzat en atletisme

Per tal de tenir tot aquest coneixement, necessari per poder treballar en l'àmbit de l'atletisme, és una gran avantatge haver tingut experiència en l'esport, per exemple com a ex atleta. Un exemple perfecte és Alibés, periodista especialitzat que alhora és practicant habitual des de fa molts anys.

“Si és un periodista practicant, popular, és millor perquè coneixes més bé en primera persona els sacrificis del córrer, les dificultats, les claus etc. Els objectius que s’ha marcat un atleta d’elit poden ser semblants, tot i que a diferent nivell, dels que es pot marcar el propi periodista quan corre” (Alibés, febrer 2014).

“És fonamental perquè ajuda a saber interpretar més i millor les sensacions, els pensaments en un moment donat. Et permet conèixer l’esport des de l’embrió, des del centre” (Galindo, març 2014).

És també l'experiència prèvia com a atleta un dels motius que porten el periodista a dedicar-se a un esport com l'atletisme, tal i com considera García:

“Generalment els que ens hi dediquem és perquè abans ens hem vestit de curt i sabem el que es pateix practicant aquest esport, i coneixem aquest món des de fa temps. Si no, per un mateix és difícil que un es vulgui dedicar exclusivament a l’atletisme havent-hi tot el ventall d’esports que hi ha” (García, març 2014).

Si bé l’experiència és una virtut indubtable, no és decisiva ni imprescindible. Com bé explica Alibés, un periodista especialitzat veterà que com aquell qui diu mai s’ha posat unes bambes pot fer-ho igual o millor que un periodista practicant perquè potser ha estat lligat a l’atletisme des de ben petit.

Tanmateix, per sobre de tot està la passió per l’esport, sense els quals és impossible dedicar-hi tant de temps. Xavier Agustí, periodista de *L’Esportiu*, gaudeix de la llibertat de poder informar d’atletisme molt més del que ho fan els companys que apareixen en aquest treball, gràcies al tracte tan favorable que fa el seu diari del poliesportiu. Però per molt de marge de maniobra que tingui, de res serviria si no apreciés l’esport tal i com ho fa des que va començar:

“Una característica bàsica d’un bon especialista és que t’agradi l’esport en qüestió. Pot semblar una obvietat, però així és molt més fàcil fer un seguiment continuat i estar al corrent de tot el que passa. A més, probablement des d’abans de començar a escriure ja tens moltes més opcions que et surti millor la peça si es tracta de l’esport que a tu t’apassiona que no si és d’un altre que ni et va ni et ve” (Agustí, març 2014).

Amb la crisi i la reducció de plantilla a les redaccions, molts periodistes acaben escrivint sobre esports que segurament no els atrauen massa però que per qüestions professionals es veuen obligats a seguir.

Ara bé, què és el que diferencia un periodista especialitzat en atletisme d’un periodista especialitzat en un altre esport? Quines característiques el defineixen? Es requereix una persona *“amb un rigor clar, pulcre, detallista i molt preparada”*. Són els ingredients necessaris segons Galindo, que a la vegada creu que l’especialitzat en atletisme és el més ben preparat de tots els periodistes esportius:

“Fixa’t que cap periodista que escrigui en futbol pot fer una bona crònica d’atletisme mentre que qualsevol periodista que escriu d’atletisme pot fer una crònica mínimament decent de futbol” (Galindo, març 2014).

Un altra característica essencial és conèixer a fons el tipus de mitjà de comunicació en el què es mou el periodista, degut a que hi ha moltes variables que canvien substancialment, així com l’experiència en campionats (encara que no siguin grans esdeveniments internacionals). En aquest sentit, García puntualitza l’opinió d’Alibés:

“Està bé que el periodista sigui alhora corredor popular però per molt que corri, hi ha submóns com els salts o els llançaments que són complicats i requereixen d’una llarga observació prèvia abans de poder-los controlar. Per això la importància de l’experiència” (García, març 2014).

No obstant això, hi ha veus que discrepen de la teoria d’Alibés o Galindo. Arribas és de l’opinió que un periodista especialitzat en atletisme no hauria de tenir característiques diferents a les que té qualsevol altre periodista especialitzat.

“Com deia un mestre que vaig tenir, per ser periodista només fa falta tenir curiositat i escriure bé. La curiositat, quan parlem d’esports, és una barreja de passió i coneixement. Ha d’estimar, encara que no cegament, no sense saber veure les seves arestes, l’esport del que escriu. I, sobretot, n’ha de saber molt: ha de conèixer la història del seu esport, els atletes que el van marcar, per en qualsevol moment poder posar en context qualsevol actuació de la que s’escriu que l’hagi sorprès o meravellat” (Arribas, març 2014).

5.2.3 Estat actual del periodista especialitzat en atletisme

La crisi ha colpejat dràsticament les redaccions de grans i petits mitjans de comunicació, sense distinció. Acomiadaments, retallades salarials i precarietat laboral són les característiques que defineixen el marc actual. Els periodistes especialitzats en atletisme, especialment, han vist alterada molt intensament la seva posició professional però, realment, quines dinàmiques i pautes ha alterat aquesta situació? Com ha afectat en el dia a dia del periodista i en el funcionament de l’engranatge complex que són les redaccions de premsa escrita?

De la mateixa manera que la quantitat d’informació que es dona sobre atletisme ha canviat, bàsicament pel que fa a espai i dimensions dels continguts, també han canviat els seus autors i els mecanismes de les seccions. Tots els periodistes consultats en aquest treball confirmen que actualment es tendeix a la polivalència, i l’especialització cada vegada té menys pes.

“Normalment els periodistes especialitzats en atletisme no s’hi dediquen exclusivament, com sí que passava fa uns anys en molts mitjans. Ara, la seva tasca professional acull també altres esports minoritaris” (Bonastre, febrer 2014).

Tot i que ni la premsa escrita ni la televisió deixen de banda l’especialització, en tots els mitjans s’ha acomiadat gent i, per tant, són menys personal per complir amb la mateixa quantitat d’informació.

“Però això no vol dir que el periodista que escriu d’atletisme deixi de fer atletisme. És molt important l’especialització perquè tot el que succeeix és tan concret que s’ha de saber. És, en el fons, optimització de recursos en temps de crisi, i això està succeint a tot arreu” (Galindo, març 2014).

Aquest repartiment de tasques dins d’un diari fa que, si cap, les seccions quedin clarament definides i separades. Agustí en fa un aclariment:

“Tal i com estan estructurades les redaccions dels diferents mitjans de comunicació, els que cobreixen les informacions d’atletisme formen part d’un bloc més ampli, el de poliesportiu. És a dir, poden informar indistintament d’atletisme, handbol, natació, waterpolo, ciclisme, tennis, gimnàstica, hoquei etc. En canvi, sovint els redactors de futbol, bàsquet i motor funcionen al marge d’aquesta gran secció d’altres esports, sense tant seguiment mediàtic” (Agustí, març 2014).

Traslladant aquest símil a la televisió, la situació és semblant tot i que potser la línia que separa els dos grans blocs és més fina, tal i com assegura Alibés:

“A TV3 hi ha gent especialitzada però no et pots permetre el luxe de tenir un especialista en cada esport quan n’hi ha que en tot l’any faràs dos retransmissions i tres reportatges” (Alibés, febrer 2014).

Així doncs, i posant la vista únicament en la premsa escrita, avui dia és habitual veure com els periodistes mostrats en el treball escriuen indistintament de diversos esports en el dia a dia quan abans se’ls podia encasellar gairebé en un de sol. En el cas del diari *Sport*, en els últims anys la distribució esports/redactors és la següent: Carlos Galindo - Atletisme; Neus Yerro - Tennis; Agustí Bernaus - Ciclisme; Eusebi Brosa - Handbol; Àngels Fàbregues - Natació; Ramón Palomar – Golf; més algun redactor de suport⁴.

5.2.4 Informar o no d’atletisme als mitjans

Davant d’una situació com l’actual, en que la secció poliesportiva perd terreny, les tendències pel que fa als continguts d’aquest àmbit s’han vist alterades en diversos sentits. En conseqüència, també s’han vist modificats els criteris per informar o no d’aquests esports als mitjans i han pres si cap més importància.

Els criteris, però, són variables depenent dels diferents mitjans. En premsa escrita, tal i com afirma Agustí, poden influir molts factors en el fet que un mitjà parli més o menys d’atletisme, alguns de tan aleatoris com que als subdirectors o caps de secció els agradi aquest esport:

“En el cas de L’Esportiu, he tingut la sort que ha estat així i sempre he tingut força llibertat per tirar endavant els diferents temes d’atletisme que he proposat, però podria no haver estat així. En general, al meu mitjà es dona molta prioritat a la notícia, que al cap i a la fi és la protagonista i la que ha de manar” (Agustí, març 2014).

També aposta fermament per la notícia com a criteri prevalent Galindo, més que no pas pel criteri de disponibilitat d’espai. La presència menor d’atletisme, segons el periodista del diari *Sport*, es deu a una qüestió relacionada amb els propis continguts:

“El problema és que ara mateix l’atletisme dona poques notícies i, en part, això és degut a les condicions d’aquest esport, que és molt estacional, amb tres mesos a l’hivern i tres a l’estiu (i algunes maratons pel mig, però coses aïllades). Crec que l’atletisme hauria de durar més i sobretot a Espanya i als països del voltant, on hi ha un clima favorable” (Galindo, març 2014).

El País, com passa amb els diaris generalistes, dona menys pàgines diàries a l’esport i, a més, dins de la secció el futbol hi té un paper protagonista, fet que fa que en el fons l’espai disponible per publicar-hi informació d’atletisme sigui ínfim. És per això que Arribas, entre diversos criteris, destaca per sobre de tot el de la disponibilitat d’espai:

“A menys que es tracti d’un gran esdeveniment, una gran marca, un gran rècord o una notícia en majúscules com un cas de dopatge, l’atletisme és un esport que s’ha de conformar amb els residus de la secció. Si un dia hi ha pàgines de sobres es pot publicar un reportatge, per

⁴ Dels altres diaris, escriuen generalment d’atletisme: a *L’Esportiu*, Xavier Agustí, Marc Salgas, Alejandro Gaitán i Lluís Simón; a *El Periódico*, Joan Carles Armengol i Sergi López-Egea; a *Mundo Deportivo*, Carles Gallén i Lluís Carles Pérez; a *El País*, Carlos Arribas. Respecte *La Vanguardia* i *El Mundo*, és difícil saber-ho perquè el diari dona poc espai al poliesportiu i sovint les notícies estan en breus o sense firmar.

exemple, que sempre n'hi ha algun o altre preparat; si no, com passa normalment, a esperar" (Arribas, març 2014).

Una opinió que, com es demostra en el seguiment d'informació d'atletisme a la premsa, s'ajusta a la realitat actual. Als diaris generalistes, esports com el tennis (que té un públic potencial elevat), l'handbol i la natació acostumen a estar per davant de l'atletisme. Això sense citar, és clar, els tres esports que gairebé sempre ocupen les primeres pàgines esportives: el futbol, el bàsquet i el motor.

Un criteri, el de la disponibilitat d'espai, que també comparteix García, tot i que sigui un periodista que treballa en un mitjà diferent com és la ràdio:

"Sovint la direcció acaba apostant sempre pel futbol, que sempre tira més que qualsevol altre esport, per molt que hi hagi notícies interessants d'atletisme que s'haurien de publicar. De fet, per molt que la situació econòmica vagi a millor, no veig un canvi cap a positiu en el sentit de poder informar més d'atletisme, perquè el futbol seguirà monopolitzant-ho tot. El 90% de vegades es posa per davant unes declaracions intrascendents d'un jugador que no pas una prova internacional d'atletisme" (García, març 2014).

La opinió del periodista de RNE té més valor si es té en compte que, des de fa anys, compagina la seva dedicació a l'atletisme amb les narracions dels partits de futbol del Barça. És, doncs, un professional que veu millor que ningú el tracte preferencial que rep l'esport de la pilota en detriment dels minoritaris. Una situació que personalment *"crema i cansa, perquè sempre es parla del mateix i és injust"*.

Un cas que ho exemplifica és el de *Radiogaceta de los Deportes*, de RNE. El programa neix el 1953 i el presentador més longeu és Juan Manuel Gozalo, que hi està 18 anys.

"Era un programa modèlic perquè dedicàvem el primer quart d'hora al futbol i els tres quarts d'hora restants al poliesportiu. Ara això ha canviat i la Radiogaceta de los Deportes s'ha convertit en la Radiogaceta del futbol" (García, març 2014).

Pel que fa a la televisió, els criteris són també diversos i depèn de cada mitjà que en prevalgui un o altre, com explica Alibés en el cas de TV3: *"A vegades obeeix a un factor tan senzill com de qui estigui treballant aquell dia a la redacció, i si valora més una notícia o una altra"* (Alibés, febrer 2014). I ho exemplifica:

"Si estic treballant i arriba a la redacció que a la marató de Berlin han fet 2h 03', per mi això és molt important i forçaré perquè ho donin al 3/24 ràpidament. Però si no hi sóc, potser al company li passa més desapercebut perquè no domina tant, de la mateixa manera que em pot passar a mi amb una notícia d'un altre esport" (Alibés, febrer 2014).

En tot cas, més enllà dels criteris esmentats, hi ha un fet ineludible que condiona i molt la presència d'informació d'atletisme als mitjans espanyols i que es pot relacionar, de fet, amb el criteri de la notícia: l'estat de l'atletisme professional a Espanya i l'esclat de l'atletisme popular. La majoria dels periodistes consultats comparteixen opinions que es podrien posar en el mateix sac però entre ells, la de Galindo és la més clara i contundent al respecte.

5.2.5 L'atletisme professional a Espanya, de capa caiguda

Estadi d'Anoeta. Estiu de 1993. XII Campionat d'Europa Junior d'atletisme. Espanya aconsegueix 4 ors i 1 plata i es classifica quarta al medaller, per darrere de Gran Bretanya, Itàlia i Romania. Manolo Martínez (llançament de pes), Ricard Fernández (10.000 metres), Marta Domínguez (1.500 metres) i Reyes Estévez (1.500 metres) van ser els quatre atletes que van pujar a l'esglaó més alt del podi.

San Sebastià va ser testimoni del començament d'una generació d'or de l'atletisme espanyol que més endavant passaria a aconseguir nombroses medalles en esdeveniments de primer nivell. Jesús Ángel García Bragado (marxa atlètica), Julio Rey (proves de fons i marató), Marta Domínguez (proves de mig fons i fons), Yago Lamela (salt de llargada), Concha Montaner (salt de llargada), Chema Martínez (proves de fons i marató), Paquillo Fernández (marxa atlètica), Ruth Beitia (salt d'alçada), Maria Vasco (marxa atlètica), Glory Alozie (100 metres valles), Niurka Montalvo (salt de llargada), Reyes Estévez (proves de mig fons), Eliseo Martín (3.000 metres obstacles), Mayte Martínez (proves de mig fons), Natalia Rodríguez (proves de mig fons), Alessandra Aguilar (proves de fons, marató i camp a través), Jesús España (proves de mig fons i fons), Nuria Fernández (proves de mig fons), José Luis Blanco (3.000 metres obstacles i camp a través), José Ríos (proves de fons i marató), Maria José Poves (marxa atlètica), Juan Carlos de la Ossa (proves de fons i camp a través), Juan Carlos Higuero (proves de mig fons i fons), Carles Castillejo (proves de fons i marató), entre d'altres. Uns atletes inoblidables que amb més o menys triomfs han passat a la història de l'atletisme espanyol i que ara, gairebé dos dècades després, o ja estan retirats o fan les seves últimes proves.

Un grup d'atletes de gran nivell que, en qualsevol cas, no està tenint el relleu generacional esperat. El nombre de medalles aconseguides s'ha vist reduït progressivament, fins al punt que en grans esdeveniments com els Jocs Olímpics de Londres 2012 o el Mundial de Moscó 2013 la selecció espanyola va tornar cap a casa amb un botí molt pobre que ha obert el debat públic i s'ha cobrat algunes víctimes. A Londres, concretament, els resultats més positius van ser 4 diplomes olímpics d'un total de 46 atletes que van participar-hi. A Moscó, en canvi, van caure dos medalles (dos bronzes, de Ruth Beitia i Miguel Ángel López), un rendiment igualment pobre i insuficient.

Però més enllà dels motius pels quals no s'està produint un canvi generacional positiu, és degut a aquest buit d'èxits que l'atletisme d'elit als mitjans espanyols apareix cada vegada menys. A més, com es queixen molts atletes, quan l'atletisme ocupa el primer pla és per un escàndol (dopatge), una mala notícia.

“Com a redactor en cap d'aquesta casa vull donar-li el màxim d'espai possible a l'esport que a mi m'agrada però he de ser conseqüent amb el que hi ha, ser equitatiu i just. Però degut a l'estat de l'atletisme en aquest país ara mateix, és difícil col·locar-lo als mitjans” (Galindo, març 2014).

Per al veterà periodista del diari *Sport*, és fonamental la presència d'una figura de referència, un atleta amb grans resultats que lideri tota una generació i, sobretot, que atrapi els mitjans i els inciti a informar-ne. Una tesi que comparteixen altres periodistes, com Arribas, García i Agustí.

“Va haver-hi una època daurada amb gent molt bona, molt popular, com Manolo Martínez i Marta Domínguez, amb una ressonància molt alta. Del tennis o de la Formula 1 se’n parla perquè hi ha un Rafa Nadal i un Fernando Alonso però si no, no se’n parlaria. L’atletisme necessita un Rafa Nadal” (Galindo, març 2014).

La dependència que té l’atletisme informativament parlant de l’existència de grans figures no és única, tal i com recorda Arribas:

“No és un rara avis. Excepte el futbol i el bàsquet, que per la gran quantitat d’aficionats que concentren ja es venen per si sols, la resta d’esports, especialment els minoritaris, depenen de les figures de gran nivell que tingui Espanya en aquell moment donat. I gran nivell significa entre els millors del món” (Arribas, març 2014).

La opinió que sostenen Galindo i altres periodistes, tot i estar força generalitzada, té punts de vista discrepants. És el cas del doctor en Ciències de la Informació, Josep Maria Blanco, que es nega a resignar-se i a adoptar una posició conservadora, d’espera:

“Si fem servir aquesta lògica, i esperem que un esport es converteixi en important perquè hi ha un esportista que aconsegueix bons resultats i serveix de ganxo per a què els mitjans en parlin, és com un peix que es mossega la cua. En el fons, és tot una cadena, en el sentit que si no fas difusió d’un esport, no hi ha gairebé gent que el vulgui practicar i, per tant, es més difícil que hi hagi resultats” (Blanco, abril 2014).

A banda de la falta d’estrelles, altres factors intervenen en aquesta crisi informativa de l’atletisme professional, com considera Agustí:

“L’aparició de casos de dopatge, que a més protagonitzen emblemes d’aquest esport com Marta Domínguez, també ha fet molt mal i han embrutat en gran mesura la imatge de l’atletisme, no només de portes enfora sinó a dins mateix del país. Tampoc hi ajuda la mala relació que té el president de la Federació Espanyola, José Maria Odriozola, amb la majoria de mitjans de comunicació” (Agustí, març 2014).

Per tot això, es pot dir que només es realitza un seguiment continuat de l’atletisme quan arriben els grans esdeveniments internacionals que marquen la temporada. És a dir, els Jocs Olímpics i els Mundials (i, en menor mesura, els Europeus). Tant Campionats d’Espanya com de Catalunya i d’altres passen de puntetes per les pàgines dels diaris (i, per extensió, a la televisió).

De fet, pel que fa a la petita pantalla, Galindo precisa:

“L’atletisme també està una crisi molt gran a la televisió. Sense anar més lluny el Mundial de Moscou es va fer gràcies a Càrnica Serrano⁵, que va posar diners per pagar el que demanava la IAAF. Ningú el volia donar perquè no hi havia cap opció a medalla, per tant no enganxa a l’audiència” (Galindo, març 2014).

⁵ Tal i com explica Galindo, RTVE finalment va poder oferir la retransmissió del Mundial de Moscou 2013 gràcies a Càrnica Serrano, una empresa de carns valenciana. La companyia fa anys que està vinculada a aquest esport i té el seu propi club d’atletisme. RTVE va utilitzar la fórmula del patrocini cultural, un model financer mitjançant el qual entitats i marques interessades es fan càrrec del cost de programes.

Ara bé, a què és degut que l'atletisme es trobi en tan mal moment a Espanya, una situació que contrasta amb els bons resultats que obtenen les altres grans potències europees, com Alemanya o França?

“L'atletisme és un esport complex que requereix d'un espectador especial, i per això té èxit en societats molt avançades, com el conjunt de països nòrdics. És increïble com allà saben valorar el que suposa llançar la javelina a 80 metres o córrer els 100 metres en 10 segons. Aquí no li donem la importància que això realment té per l'esport en sí mateix i el que suposa pel propi esportista. Espanya, en aquest sentit, és un país avantatjós, que vol resultats tant sí com no, i això és una rèmorra que hem d'arrossegar. Alemanya, França i Itàlia tenen una cultura esportiva diferent, força més madura i coherent. De fet, ens treuen bastants anys d'avantatge. Espanya no va saber aprofitar el gran esclat que va suposar en molts sentits els Jocs Olímpics de Barcelona, una revolució que va obrir fronteres. No va saber canalitzar aquella energia perquè la gent jove fes esport, perquè visualitzés tots els aspectes positius que comporta fer activitats físiques. Es van cometre errors significatius” (Galindo, març 2014).

Error, l'arrel dels quals es troba en la metodologia, en la previsió i en el dia a dia per part d'atletes, tècnics i dirigents. Galindo subratlla, per sobre de tot, desencerts en la preparació i planificació de la temporada, que es repeteixen en cadena any rere any:

“Només cal agafar com a exemple el Mundial en pista coberta de Sopot d'aquest any⁶. Només van viatjar a Polònia 13 atletes de la selecció espanyola. Per què no n'hi van més? Perquè diuen que estan preparant-se per l'Europeu de Zurich a l'aire lliure d'aquest estiu, quan és a l'agost... Un esportista necessita competir, per aprendre a saber competir, per guanyar experiència. El millor entrenament és la pròpia competició, sens dubte. És la manera ideal de preparar-se, de no perdre la concentració, de no perdre l'esperit de competició, l'ambient a les grades, els nervis, la pressió etc. Elements que no tens en un entrenament qualsevol. Així no es pot demanar una beca. I la majoria d'aquests atletes que només entrenen, després no es classifiquen” (Galindo, març 2014).

Una realitat que, directament, afecta al propi esport, no només com a espectacle sinó també i molt important, com a negoci. *“Que competeixin més i donin espectacle. La gent vol veure picabaralles (en el bon sentit de la paraula), enfrontaments... perquè és la salsa de l'esport. Hi ha diversos culpables, entre ells els entrenadors, que són tossuts i no deixen competir als atletes, no fos cas que es lesionessin quan es poden fer mal en un entrenament mateix. També part de la responsabilitat recau en els atletes, que estan en una bombolla i acaben assumint la no competició com quelcom bo per a ells” (Galindo, març 2014).*

⁶ XV Campionat Mundial d'Atletisme en Pista Coberta que es va celebrar a Sopot (Polònia) entre el 7 i el 9 de març de 2014. Hi van participar un total de 600 atletes de 138 països. Estats Units va encapçalar el medaller amb un total de 12. Només es va produir un rècord del món, el de l'equip nord-americà de 4x400 metres llisos. Pel que fa a Espanya, només un atleta va obtenir posició de finalista, Ruth Beitia, que a la vegada va aconseguir la única medalla que es va endur el país. Va ser de bronze, en salt d'alçada. En matèria de finalistes, va ser la pitjor actuació espanyola de tota la història d'aquesta competició.

Tal i com es demostra amb les seves declaracions, el cap de Poliesportiu del diari *Sport* és molt crític amb l'atletisme a Espanya i, en definitiva, creu que no és sensible a la realitat informativa. Davant d'aquest panorama, tampoc el futur es visualitza amb gaires esperances.

“La crisi està causant estralls en l'atletisme, això és evident. Crec que això ho pagarem als Jocs de Rio de Janeiro i especialment als de Tòquio 2020. Hi haurà un retrocés i passarem uns anys molt complicats, semblants als que estem passant ara. Realment, fa falta un líder que tiri del carro, que sàpiga parlar davant dels mitjans i generi carisma. La travessia pel desert que estem passant s'acabarà i tornaran a sortir figures, perquè hi ha alguns atletes molt bons, com Eusebio Cáceres i Ana Peleteiro, però ja veurem.” (Galindo, març 2014).

Una mica més optimista que Galindo és Bonastre, que confia en l'espectacle de l'atletisme com a ganxo per seguir atrapant els amants d'aquest esport:

“Crec que l'atletisme d'elit es seguirà veient, sempre i quan les televisions públiques continuïn existint. A les privades i les de pagament no els interessen els esports minoritaris. Al final, és un esport que dona espectacle i la gent segueix tenint els seus ídols, encara que no siguin del seu país” (Bonastre, febrer 2014).

Per la seva part, Blanco veu necessari un esforç per part dels propis mitjans de comunicació per reduir la distància que separa actualment l'atletisme d'esports com el futbol o el bàsquet:

“Crec que el que haurien de fer els mitjans públics es acostar les càmeres per donar a conèixer tots aquells esports minoritaris que no es practiquen amb pilota, i estic segur que tindríem molts més èxits que els actuals, que ja són molts però que es basen en el dur esforç individual. És necessari un acord que serveixi per tractar per igual la majoria dels esports, encara que sembli una utopia. Fa certa gràcia perquè molts diuen: “El problema és que l'atletisme no genera audiència”. Però t'has preocupat per fer-lo atractiu? Audiovisualment es pot fer i hi ha diferents recursos per aconseguir-ho, però ho has de treballar i intentar-ho. És una qüestió de mentalitat i s'han de córrer riscos. Tractar més esports, fer-los atractius, perquè sinó generem una esclatxa molt gran, com la que hi ha actualment. Les noves generacions són les que han d'intentar canviar aqueta lògica perquè es poden redescobrir esports i tornar-se molt atractius per gent que ni s'ho pensava, però perquè no els hi han ensenyat bé, no perquè no ho siguin. En el cas de l'atletisme, si els mitjans li donessin més ressò, a molta gent que mai havia pensat en aquest esport els començaria a agradar i s'hi aficionarien” (Blanco, abril 2014).

I per acabar-ho de reblar, Blanco va una mica més enllà:

“En els últims 10 anys ha augmentat la pràctica esportiva i aquí hi ha dos factors a tenir en compte. Per una banda, la necessitat de fer esport per estar bé, i per altra, el culte al cos. Si els joves tenen la possibilitat de fer esport a través d'activitats extraescolars, això és molt positiu. Crec que la cultura està canviant i només cal veure els èxits que estan tenint els gimnasos, que cada vegada tenen més demanda. Els resultats es veuran, tot i que està clar que ha d'haver-hi un acompanyament econòmic que ara mateix, per les circumstàncies en què ens trobem, és impossible que hi sigui. En altres països la situació està millor i ve de més lluny perquè fa temps que han incorporat la pràctica esportiva a les escoles. Aquí, el nivell de pràctica esportiva és bo però no està ben acompanyat pels mitjans. Excepte el futbol, que és un gran negoci que mou

molts diners. Però crec que a mesura que la pràctica esportiva es vagi diversificant, això canviarà. Vaja, com a mínim, ha de canviar” (Blanco, abril 2014).

Tanmateix, García observa una relació directe entre la manca d’atletes de nivell i el present i futur de les joves promeses a Espanya:

“Com diu José Maria Odriozola, estem davant de la generació de la Playstation. Els nens no tenen referents i així és molt difícil motivar-los perquè facin atletisme, un esport dur i sacrificat. Em dóna la sensació que estem davant d’una generació perduda” (García, març 2014).

El periodista de RNE mira enrere i recorda amb certa nostàlgia la dècada dels 90:

“En l’època de brillantor, entre finals dels 90 i començaments del 2000, es treien forces medalles i era un goig perquè cada vegada et donaven més espai per informar-ne, fins i tot en tertúlies que eren típicament futboleres. Et senties fantàstic, perquè no hi ha cosa més frustrant que tenir mil i una notícies per explicar i no poder-ho fer perquè no et deixen” (García, març 2014).

5.2.6 L’esclat de l’atletisme popular

Però, de la mateixa manera que la manca de resultats condiona que s’informi menys d’atletisme professional als mitjans espanyols, també és una realitat que ha coincidit amb el boom de l’atletisme popular, que informativament parlant també ha tingut el seu creixement. La qüestió és, però, si aquest augment d’informació sobre atletisme popular ha restat espai al professional. Una tesi, avalada per professionals com Alibés i Bonastre, sosté que efectivament els mitjans estan apostant cada vegada més pel popular.

“L’atletisme professional, per diversos factors com la falta de resultats o els drets televisius, està perdent pistonada en detriment de l’atletisme popular, que està creixent considerablement i ho seguirà fent perquè la gent ha vist que és molt bo físic i mentalment. Córrer és l’esport més senzill i té l’afegitó que el cap de setmana pots competir: et disfresses de professional i et poses el teu pitrall, el teu xip... i corres pel mateix lloc que ho pot estar fent el campió d’Europa o del món” (Alibés, febrer 2014).

Una opinió que comparteix Agustí, que no obstant això creu que *“si en els grans campionats internacionals els atletes espanyols aconseguissin bons resultats, l’atletisme d’elit tindria més presència als mitjans”* (Agustí, març 2014).

Tanmateix, Galindo adverteix dels efectes negatius que pot tenir aquesta presència massiva d’atletisme popular als mitjans:

“En el cas d’Espanya, crec que hi ha una sobrecàrrega de proves ara mateix. Cada dia rebo 30 correus electrònics de curses. És una bogeria i crec que se li ha de posar cert control. S’ha descobert que és un gran negoci on es mouen molt diners i hi ha una onada desenfrenada impressionant que és perillosa per a tots, sobretot pels mitjans” (Galindo, març 2014).

El futur, en aquest cas, és inversament proporcional al de l’atletisme d’elit i és difícil saber amb tota seguretat si aquest tracte generós de la premsa i la televisió tindrà continuïtat. Agustí ho lliga a l’evolució del propi atletisme popular:

“Suposo que mentre duri aquesta febrada, les curses populars continuaran tenint espai en els mitjans de comunicació. No només la premsa escrita sinó als mitjans en general al cap i a la fi el que ens interessa és guanyar lectors, oients i televidents i, per tant, si actualment a la gent li interessa el córrer, segur que en continuarem parlant” (Agustí, març 2014).

Més enllà de l'aposta personal que en pugui fer cada mitjà, una de les qüestions que sorgeixen davant l'esclat de l'atletisme popular i l'augment continuat de participació en tot tipus de curses és si els mitjans tenen l'obligació d'informar-ne.

Galindo creu que *“en tenim l'obligació, i n'informem. És un fet que els mitjans en parlem però també és cert que s'ha de fer amb mesura perquè sinó el diari seria una successió de curses cada cap de setmana i és impossible. No podem donar-li tres pàgines perquè l'espai és el que és i s'ha de repartir objectivament. El Poliesportiu és molt gran i hi ha esports que sempre donen notícies”* (Galindo, març 2014).

També respon afirmativament Agustí, tot i que amb matisos:

“N'hem de parlar però segons el meu parer, tampoc per treure-li espai a les competicions oficials. Penso que per entrar a fons en les proves populars ja hi ha mitjans especialitzats” (Agustí, març 2014).

De fet, més enllà dels mitjans tradicionals, cada vegada es poden visitar més pàgines web que tracten aquest àmbit extensament. Per rematar-ho, Agustí fa una reflexió interessant al respecte:

“De la mateixa manera que hi ha una demanda general de corredors perquè informem de les curses populars i del córrer en general, també hi ha milers de persones que participen en lligues de futbol d'aficionats o de futbol sala que segur que també els agradaria que n'informéssim” (Agustí, març 2014).

Entre totes aquestes consideracions, Galindo no passa per alt un detall que és fonamental per entendre aquesta aposta cada vegada major dels mitjans per l'atletisme popular:

“S'ha de tenir en compte que les curses populars estan patrocinades i els mitjans hi estan involucrats en moltes d'elles. És un fet que potser molta gent passa per alt però vol dir que els mitjans també juguen un paper important en aquest escenari. Li donaré més protagonisme a una cursa que el meu diari patrocina que no pas a la prova que impulsa el diari rival” (Galindo, març 2014).

Sens dubte, cada vegada són més les curses que compten entre els seus patrocinadors amb grans diaris (o televisions). És el cas, per exemple, de la Mitja marató de Barcelona i la Mitja de Sitges, que estan lligades al diari *Sport* (Grupo Zeta), mentre que la Marató de Barcelona i la Cursa dels Bombers ho estan a *Mundo Deportivo* (Grupo Godó)⁷.

⁷ A l'annex 2 es pot trobar una llista extensa de les curses populars a Catalunya que tenen vinculació amb alguns dels diaris del territori.

En tot cas, és tal la importància que els mitjans comencen a donar a les curses populars que el diari *Sport* va crear el 2012 un blog especialitzat, anomenat *La Borsa del Corredor*, amb notícies, cròniques i articles de tot tipus sobre el món del córrer (com a afegitó es va crear també un club d'atletisme amb el mateix nom). A més, tal i com comenta Galindo:

“Ara hem anat un pas més enllà i hem fet una publicació anomenada Guia del Corredor, dedicada a tots els corredors populars i molt útil, que només val 1€” (Galindo, abril 2014).

La revista ha tingut molt bona rebuda en el seu primer número (mes d'abril) i els lectors hi poden trobar una selecció de curses recomanades, entrevistes a atletes professionals i especialistes i articles de temàtica *runner*. I, per si això no fos prou, al mateix temps el diari ha fet oficial la vinculació amb la pàgina especialitzada en triatló *Triatletas en Red*, orientada al triatleta i a l'atleta popular.

Un altra mostra semblant, en aquest cas d'un diari que no forma part de l'estudi de la premsa d'aquest treball, i que és tota una grata sorpresa (tenint en compte que és un diari generalista) és el que ha fet el diari *Ara*, que també ha mostrat la seva clara implicació amb l'atletisme popular. A la seva pàgina web s'hi pot trobar un apartat, anomenat *ARA Runners*, on es pot trobar molt contingut: notícies sobre curses populars, calendaris de curses, consells i tècniques d'entrenament, informació sobre nutrició i salut i enllaços a blogs de corredors. A més, molta de la informació està realitzada pels atletes veterans de *Corredors.cat* i per la revista *Runner's World*.

D'altra banda, en un pla televisiu, Alibés considera que és difícil que l'atletisme popular tingui més presència de la que té:

“La situació ideal seria que tingués un espai setmanal patrocinat per una o dues marques importants, tot i que ara amb la crisi és complicat, i que els dilluns a Esport 3 féssim mitja hora on parléssim de les curses del cap de setmana. El que ve a ser un programa especialitzat. Ara, més enllà d'aquí, no ho sé, perquè fer això dins de l'informatiu, tampoc ho trobo bé. Tot i que hi hagi un boom espectacular, hi ha molta gent que no li interessa. A vegades ens mirem massa el melic i pensem que és d'interès comú i no ho és” (Alibés, febrer 2014).

Una reflexió interessant que, de fet, es podia estendre a altres esports i àmbits de la societat.

“Sempre hi haurà crítiques perquè tothom mira per la seva banda. Si agafes 10 persones del carrer amb una mica de criteri, i els dius que facin una escaleta de l'informatiu segons els seus gustos esportius, possiblement sortiran 10 escaletes diferents, tant per ordre com per continguts” (Alibés, febrer 2014).

En l'annex nº 7 es poden trobar dos subapartats més que també formen part d'aquest apartat 5.2.

5.3 Característiques generals sobre les retransmissions d'atletisme a la televisió

Locutor:

“13 d'agost de 2013. 20 hores. Estadi Olímpic Luzhniki. Mundial d'Atletisme de Moscou. Es disputa la final dels 5.000 metres masculins. La realització televisiva de la cita va a càrrec d'una empresa russa, que en aquells moments centra la seva atenció en la prova de fons, on hi corren entre d'altres els kenyans Longosiwa, Koech i Soi, els etiòps Gebrihiwet, Eoris i Alamirew, el britànic Farah i els nord-americans Lagat i Rupp. Tanmateix, mentre es desenvolupa la prova, dues més s'estan realitzant a l'estadi. Per una banda, les qualificacions del salt d'alçada femení i, per altra, la final del llançament de pes masculí. En l'última s'hi estan jugant les medalles i l'alemany Storl, el nord-americà Whiting i el canadenc Armstrong momentàniament ocupen les tres places del podi. La realització, que té com a primera preferència la final dels 5.000 metres (una prova de fons però ràpida, espectacular, que a més compte amb una de les grans estrelles: Mo Farah) va alternant aquesta prova amb imatges en directe i en diferit dels llançaments de la final de pes. En canvi, el salt d'alçada, al tractar-se de la qualificació, no té suficient importància en aquells moments i queda fora de pla. Mentrestant, el narrador de la televisió espanyola que ofereix la senyal de la competició es queixa públicament que la realització russa no hagi ensenyat en cap moment, encara que sigui en diferit, l'últim salt de l'atleta espanyola, que es jugava el pas a la final”.

És la descripció d'una jornada qualsevol del Mundial d'Atletisme de Moscou 2013. És una descripció fictícia, en el sentit que aquell dia no es van celebrar exactament aquestes proves i, per tant, no es va donar aquesta coincidència. Però és una situació que podria ser perfectament real. Per la naturalesa i les particularitats de l'atletisme, format per moltes i variades disciplines, quan es celebra un Campionat sempre es disputen diverses proves a la vegada. Mentre a la pista es poden estar celebrant proves de velocitat, de mig fons o de fons, a la gespa tenen lloc proves de salts o llançaments. Aquesta estructura fa que sigui un esport complex de seguir i requereixi tenir mil ulls posats en el que està passant en un estadi, perquè a la mínima distracció se't pot escapar algun fet noticable. En el cas dels periodistes de la premsa escrita, l'exigència no és tan elevada perquè, normalment, no existeix la vessant de la immediatesa. Mentre el periodista va elaborant la crònica mica en mica, es pot servir de la pàgina web oficial del campionat (amb els resultats i el seguiment en viu) per estar al corrent en tot moment del que va succeint en les diferents proves, encara que en aquell moment no estigui mirant (això canvia, però, si el periodista és l'encarregat de fer els comentaris del seguiment en directe que en fa el seu mitjà via pàgina web). En el cas dels professionals de la ràdio, en canvi, sí que és necessari tenir capacitat de reacció per narrar no només la prova que en aquells moments més importància pot tenir sinó també les altres que s'estan fent en paral·lel. Però, a banda de la premsa escrita i la ràdio, els que més difícil ho tenen són els periodistes de televisió.

Una retransmissió de televisió pot canviar molt en tipologia, característiques i complexitat depenent de quin esport tracti. Mentre el futbol o el bàsquet tenen un element principal, la pilota, que centra l'atenció de la retransmissió, l'atletisme té a la vegada diversos focus d'interès, fet que fa que el criteri per part dels responsables hagi de ser més arbitrari. Això fa,

tanmateix, que el poder de decisió i el camp d'acció també sigui més ampli. L'exemple citat al principi, que com he comentat és fictici, passa forces vegades i és natural que així sigui. Per als encarregats russos de realitzar la retransmissió, en aquells moments la prioritat és que els telespectadors vegin el transcurs de la prova dels 5.000 metres, una de les més espectaculars de l'esport. Però degut a la seva durada (més de 10 minuts), decideixen alternar-ho amb la final del llançament de pes, que justament està a la recta final i s'està decidint la sort de les medalles. Un criteri que és diferent al que tenen, per exemple, la televisió espanyola i la canadense. Per a la primera, tot i que entenen la lògica seguida per la televisió russa, creuen que com a mínim en algun moment s'hauria d'oferir en diferit el salt de la participant espanyola, que s'està jugant a la qualificació classificar-se per a la final. El motiu, en aquest cas, no és que sigui espanyola (perquè llavors les televisions dels diferents països que tenen una representant en aquesta prova podrien esgrimir el mateix argument) sinó que és l'últim salt i, en cas de passar a la final, seria una de les principals candidates a pujar al podi. Motius suficients com per oferir-la en algun moment o altre. La televisió canadense, en canvi, troba injust que no es prioritzï la final del llançament de pes masculí, per davant de la final dels 5.000 metres masculins, quan la primera es troba a l'última ronda i l'ordre de les medalles pot canviar totalment, a banda d'haver-hi un quart llançador que podria entrar a l'últim moment al podi. I, el que és més important, l'atleta que en aquells moments obtindria el bronze, Dylan Armstrong, és del seu país.

És, sens dubte, un escenari complicat, que planteja molts dilemes a la televisió encarregada de portar a terme la realització de la prova (en aquest cas, ni més ni menys que un Mundial) i que sempre desagradarà a algunes de les parts involucrades.

5.3.1 Retransmissió, el concepte

Però, abans d'entrar a fons en les particularitats de la retransmissió i en la importància i el paper que hi tenen els periodistes, és convenient fer una ullada a la concepció que es té d'aquesta en la forma més pura, més bàsica, més enllà de quin esport hi hagi pel mig. Una de les persones que n'ha parlat més extensament i que, de fet, es pot considerar un expert del tema és el doctor en Ciències de la Informació i professor universitari, Josep Maria Blanco.

D'entrada, tal i com especifica en el seu llibre, l'autor creu que, a diferència de l'opinió generalitzada, les retransmissions són productes propis de l'àmbit del periodisme.

"Les retransmissions no solen considerar-se en general com a productes informatius periodístics. No obstant això, ho són. Això és degut, sobretot, a la llibertat de formes i continguts que pot albergar, característica que els converteix en difícilment catalogables per als qui s'empenyen en la formulació de definicions concloents i a la vegada excloents pels productes que no compleixen alguns requisits" (Blanco, 2002:40)⁸.

Així doncs, Blanco considera que la retransmissió pròpiament dita ha de formar part del periodisme com a un element més que, en el cas del periodisme esportiu, forma part del dia a dia dels mitjans de comunicació.

⁸ BLANCO, Josep Maria. *Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica*, p.40

“La retransmissió és la píndola informativa en essència pura. El periodista l’ha de saber explicar i saber transmetre. Crec que els periodistes esportius som uns afortunats, sobretot si podem fer molts directes, perquè la pràctica esportiva genera moltes possibilitats de millorar la teva manera d’informar. És un espai on informar, on aportar la dada freda i objectiva però també sabent-la narrar. I en la narració entren altres elements que la enriqueixen, com la valoració. S’ha d’anar en compte, però, amb aquesta valoració perquè cada vegada és més freqüent veure com es perd el nord i, fins i tot, en alguna ocasió es cau en el fonamentalisme més recalcitrant” (Blanco, abril 2014).

Però no només això. En un capítol del llibre, l’autor parla de les similituds que té la retransmissió amb el reportatge, si se l’hagués de vincular amb algun tipus de gènere periodístic. No obstant això, en l’entrevista que se li va realitzar específicament per a aquest treball, Blanco rectifica i creu que actualment seria més convenient associar-la amb el gènere de la crònica.

“Al llibre ho lligo molt a la idea de reportatge perquè tradicionalment era així però ara mateix jo diria que no. Actualment, es podria vincular molt més al gènere crònica, que és un relat en el temps, on tot passa més a l’instant, mentre que amb el reportatge tens força més temps d’elaboració. I ara, en lloc de dir retransmissions, podríem parlar de cròniques televisives i radiofòniques i no passaria res. Però en tot cas és una aposta meua, que m’he adonat després de conversar amb col·legues que estudien aquests temes, que per cert no en són gaires” (Blanco, abril 2014).

En un altra línia, Blanco parla de les retransmissions com a gèneres periodístics espectaculars que exploten les possibilitats comunicatives del mitjà i que pretenen generar un drama que serveixi com a ganxo per captar l’interès de l’espectador. En l’entrevista, l’autor es reafirma en aquesta idea tot i que hi afegiria alguna que altra petita modificació respecte al concepte exposat al seu llibre:

“Probablement ara ho matisaria però la lògica de la narració esportiva en directe és aquesta: explicar un relat amb un inici, un plantejament, un nus i un desenllaç. Quan estem veient una competició esportiva, la majoria de vegades ja sabem que hi haurà algú que guanyarà i algú que perdrà. Alhora, també hi ha uns protagonistes i uns antagonistes i cada un d’ells té un rol. I condicionen i creen uns fets, que a causa de l’acció d’aquests personatges es poden traduir en un gol, en un primer lloc en una cursa, o el que sigui. De fet, amb això que he dit, podria semblar que estic parlant d’una narració literària qualsevol perquè hi ha tots els ingredients òptims que té tot relat” (Blanco, abril 2014).

Però més enllà dels elements que formen el propi relat, és evident que el paper dels narradors és fonamental perquè quedi d’una o altra manera:

“En aquest context, els narradors disposen de molts elements per explicar un fet, com també passava amb Homer quan explicava la Ilíada i L’odissea, on intentava recrear situacions amb els poemes fantàstics que feia. Les tecnologies avui dia disponibles poden magnificar i destacar alguns elements d’aquest relat, i ja ho fan, per exemple posant una càmera de seguiment a en Messi o a qualsevol altre jugador en un partit de futbol” (Blanco, abril 2014).

D'aquesta manera, una retransmissió és molt més que posar la imatge i la veu a uns fets, i existeixen diversos elements que poden fer que allò que s'està veient canviï i es pugui concebre des de més d'una perspectiva.

5.3.2 El realitzador, una peça fonamental

En tot aquest engranatge del que es conforma una retransmissió esportiva de televisió, hi ha un element bàsic que precisament és al que s'ha fet referència en l'exemple fictici que encetava aquest apartat: el del realitzador. Del seu criteri depèn que el telespectador vegi uns fets o uns altres d'un esdeveniment esportiu. Però gairebé més important que el què vegi és el com es vegi. Hi ha unanimitat en considerar el realitzador com l'ingredient principal que pot fer que la retransmissió sigui de major o menor qualitat.

“La tasca del realitzador és bàsica perquè n'ha de saber molt. Ha de saber on està la notícia en tot moment. Es pot estar fent una prova de certa durada que, per tradició històrica i per espectacularitat, sigui visualment atractiva, però potser al mateix moment s'estan decidint les medalles en un altre especialitat. Hi ha dos focus informatius de primer ordre però la televisió no ho pot ensenyar tot i el realitzador ha de ser prou enginyós com per saber escollir en aquell moment què és el que val la pena que els telespectadors vegin. Aquesta capacitat de decisió en poc temps no es té amb un dia” (García, març 2014).

Tal i com diu el periodista de RNE, Germán García, en la ràpida presa de decisions resideix la dificultat i el mèrit de la feina del professional en qüestió.

“Crec que la feina ja de per sí és molt complicada, perquè en certa manera la tasca dels càmeres pren més o menys valor en funció de què decideixi fer el realitzador amb aquelles imatges que graven. Però encara ho és més de complex si parlem d'un que faci atletisme. Per a mi, realitzador d'atletisme a la TV és una de les feines més difícils que existeixen, i crec que no exagero si ho dic així. Personalment n'he conegut i són molt bons perquè tenen una llarga experiència en aquest món i perquè els apassiona l'esport” (García, març 2014).

De fet, els punts febles o, en definitiva, la inexperiència d'un realitzador és relativament fàcil d'identificar en una retransmissió d'atletisme, segurament més que en un esport com el futbol, el bàsquet o el tennis. Això fa que poder comptar o no amb un realitzador entès en la matèria pugui ser un impediment per un mitjà a l'hora d'apostar per primera vegada per un esdeveniment atlètic.

“A TV3 ens hem trobat que, com que per motius diversos (principalment els drets de televisió) fem tan poques retransmissions, és difícil trobar especialistes que ja tinguin una trajectòria i un bon domini. En el cas de Televisió Espanyola, com des de fa anys feien molts campionats ja ho tenien per la mà, amb la dinàmica controlada. Clar, la dificultat recau al principi, quan no ho domines, quan no tens antecedents, però un cop acumules experiència tot és més senzill” (Alibés, febrer 2014).

Precisament, el realitzador és el responsable, entre d'altres coses, de donar moviment (com es podria dir col·loquialment, donar alegria) a la retransmissió. De fet, això és fonamental si es pretén que l'espectador quedi atrapat per l'espectacle de l'esdeveniment.

“Si he de destacar una qualitat que ha de tenir tota bona retransmissió d’atletisme a la televisió és que sigui prou dinàmica per mostrar tot el que passa a la pista. És important que l’espectador tingui la sensació que sempre estan passant coses. Si la persona que està mirant la televisió ho nota, sens dubte és mèrit de la televisió que està fent la realització de la prova, que sap combinar bé directes i diferits de les proves que se superposen, que no es deixa res al tinter” (Bonastre, febrer 2014).

5.3.3 El narrador, un paper també difícil

Si el paper de realitzador és fonamental en una retransmissió de televisió, no ho és menys el del narrador, encarregat d’explicar els fets. A diferència de la ràdio, on el periodista s’ha de centrar molt en el que passa al terreny de joc per explicar-ho a una persona que no està veient res, a la televisió s’ha de canviar el xip. Com que el telespectador veu el partit, el periodista no només es pot limitar a explicar el que passa sinó que ha d’anar més enllà i explicar el com, el qui etc.

En el cas de l’atletisme, el paper del narrador és igualment complicat perquè s’ha d’adaptar instantàniament al que decideixi fer el realitzador, sense gairebé temps de reacció. És a dir, no només ha d’explicar els fets que tenen lloc a un estadi sinó que ho ha de fer seguint l’ordre de les imatges que van apareixent. A més, el narrador també es pot veure condicionat per qui sigui l’encarregat de dur a terme la realització. Si la fa el propi mitjà, normalment es segueixen uns criteris més o menys establerts prèviament que ajuden al narrador a tenir un guió mental. Però si la realització va a càrrec d’un mitjà extern, llavors el narrador està més “venut”.

D’altra banda, és important que, entre altres qualitats, aquesta figura de periodista tingui capacitat d’improvisar i de realitzar diverses tasques alhora. Tornant a l’exemple que encetava l’apartat, el narrador de la televisió espanyola es troba que, per circumstàncies alienes al seu mitjà, el punt informatiu més important per l’audiència espanyola en aquells moments, la qualificació del salt d’alçada, no es veu. És en aquest context quan el narrador ha de ser prou àgil i ràpid com per combinar la narració dels fets amb la recerca per l’ordinador dels resultats que s’estan produint al salt d’alçada i en quin estat es troba la participant espanyola. Una tasca difícil però que s’ha d’exigir. En aquest sentit opina Alibés:

“Pel narrador és molt difícil i enrevessat perquè et van punxant diferents proves i has d’estar atent a poder-ho comentar tot. No només proves que s’estan realitzant en aquell moment sinó altres aspectes i detalls, com entrenadors a la graderia o atletes escalfant per a la següent prova” (Alibés, febrer 2014).

Més enllà de la capacitat d’improvisació del periodista davant la realització, pel que fa a la narració en sí mateixa és important tenir en compte diversos elements. Potser el més important, que el periodista ha d’adaptar si prové d’altres esports, és l’entonació i el ritme que hi posa a la narració. Si es compara l’atletisme amb altres esports com el futbol, el bàsquet o l’handbol, ens trobem amb què les retransmissions del primer habitualment acostumen a ser més llargues, amb un estil més planer per part del narrador, amb menys moments àlgids o més separats entre sí. Això fa que el narrador hagi d’aconseguir mantenir viva la retransmissió, que l’audiència no s’adormi, encara que per moments no passi res destacable. Potser per això, el

control del ritme i l'entonació és clau. Una línia d'opinió que comparteixen professionals com Josep Maria Blanco:

“És important, sobretot en proves de llarga distància. Per això sempre és més agraït fer retransmissions d'esdeveniments en un estadi on succeeixen varies coses, perquè l'atenció la pots repartir. El narrador ha de trobar la manera de fer veure que encara que sembli que no està passant res, estan passant coses. És més un esforç mental de voler-ho fer i creure-ho. Amb la veu s'ha de crear emoció i generar expectatives però sense mentir, s'ha de generar un bon clímax destacant els punts forts del que està passant. I en moments on durant el transcurs de la prova està molt clar qui guanyarà, llavors s'han de destacar aspectes com el per què, el com... o parlar dels altres protagonistes, perquè darrere de totes les persones hi ha històries i si es fa un esforç per explicar-les, el relat guanya en riquesa” (Blanco, abril 2014).

Tanmateix, com es comenta en l'apartat “Anàlisi sobre el periodisme i el periodista especialitzat en atletisme a la premsa escrita”, cada vegada als mitjans de comunicació es tendeix més a la polivalència, de manera que, en aquest cas, els periodistes especialitzats en atletisme també tracten informacions d'altres esports (normalment de la secció poliesportiva). Doncs bé, aquesta polivalència fa que periodistes que no són especialistes en atletisme s'hagin d'encarregar de narrar un esdeveniment atlètic. Sens dubte, una dificultat important pel professional.

“Tot i que ara és més complicat degut a la situació en la què ens trobem, el més aconsellable és que el mitjà compti amb professionals especialitzats que poden portar a terme un complet seguiment informatiu d'una modalitat esportiva específica. L'existència de narradors especialitzats afavoreix la fidelització de l'audiència i la relació entre emissores i federacions, organitzacions etc.” (Blanco, 2002:46-47)⁹.

Una de les aportacions que pot fer el periodista especialitzat a la narració és la riquesa en el llenguatge. Controlar l'especificitat tècnica de l'esport és bàsic per poder dur a terme una bona retransmissió, ja sigui en ràdio o en televisió.

“Un bon narrador ha de tenir una biblioteca amplíssima de termes que serveixin per explicar d'una forma rica quant succeeix davant dels seus ulls per a una audiència que no pot gaudir directament dels fets” (Blanco, 2002:66).¹⁰

Ara bé, a la vegada aquests termes han de ser comprensibles per a la majoria de l'audiència i no només per als més experts.

“S'ha de fer un esforç per fer assequibles les especificitats tècniques de l'esport en qüestió, així com un intent per traduir a un llenguatge senzill els significats d'expressions tècniques o relacionades amb l'aplicació de tàctiques i estratègies” (Blanco, 2002:160)¹¹.

Un altre aspecte és la importància de la documentació. Si bé és una ciència primordial en el món del periodisme per fer, per exemple, una entrevista o un reportatge, no ho és menys quan es tracta de realitzar una retransmissió.

⁹ BLANCO, Josep Maria. *Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica*, p.46-47

¹⁰ BLANCO, Josep Maria. *Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica*, p.66

¹¹ BLANCO, Josep Maria. *Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica*, p.160

“La documentació és gairebé un 60% de l’èxit d’una retransmissió. De res serveix tenir una bona tècnica narrativa si no es té un coneixement profund sobre el que es va a relatar” (Blanco,2002:66).¹²

Tot i aquesta opinió, extreta de seu llibre, Blanco afirma en l’entrevista que se li va realitzar que la documentació no entén d’esports i té importància a tot arreu:

“La documentació t’ha de permetre tenir un coneixement del reglament, de la competició, dels protagonistes i de l’escenari. No obstant això, no crec que en atletisme sigui més important, ho és en tots els esports. Des del punt de vista del periodista, qualsevol cosa ha de ser vista com un repte i s’ha de fer maca, diferent, atractiva. Hem de conviure amb la necessitat de saber el màxim de les coses que incideixen en el resultat. Hi intervén la persona, la tecnologia, l’espai, la preparació etc. Sigui quina sigui la modalitat esportiva, la preparació ha de ser igual per a totes” (Blanco, abril 2014).

Per últim, la crisi econòmica ha fet que molts esdeveniments internacionals d’importància s’hagin de cobrir des dels estudis del mitjà. És a dir, els periodistes no viatgen i no viuen *in situ* la competició, fet que provoca que hagin de retransmetre la competició depenent única i exclusivament de les imatges que reben per part de la realització. Com afirma Alibés, *“aquesta tendència actual fa que estiguis, en definitiva, molt venut”* (Alibés, febrer 2014).

També es mostra en una línia semblant Galindo:

“L’atletisme és un dels esports que és impossible de cobrir des d’una redacció perquè passen moltes coses al mateix temps. Dependre de la senyal que et dona la TV és un problema i una limitació molt gran. Per exemple, en una marató de ruta la realització t’acostuma a ensenyar la major part del temps els dos o tres grups que estan al davant, però no saps on està l’espanyol perquè no ho veus” (Galindo, març 2014).

5.3.4 L’analista tècnic, el plus de qualitat

Tal i com diu el títol, una retransmissió d’atletisme a la televisió no es pot considerar completa si no hi ha un analista tècnic que acompanyi el narrador i que, en el fons, aporti el plus de qualitat necessari.

L’analista tècnic en atletisme, com passa amb els altres esports, és l’encarregat d’aportar les consideracions i valoracions que una persona amb un coneixement estàndard difícilment podria aportar. Per això, sovint és un exatleta o un atleta en actiu que coneix perfectament tots els elements i aspectes de l’atletisme. Normalment acostumen a fer col·laboracions puntuals en mitjans quan arriben cites importants. Alibés creu que *“fer aquest paper d’analista tècnic no és gens fàcil i es requereix de molta afició i pràctica”* (Alibés, febrer 2014).

Bonastre, per la seva part, tira la vista enrere, concretament el 2010, quan TV3 va poder retransmetre íntegrament l’Europeu d’Atletisme de Barcelona.

“A TV3 vam tenir el plaer de retransmetre la competició i la veritat és que l’experiència va ser molt gratificant. A la marató, per exemple, una prova que potser aparentment no té massa que

¹² BLANCO, Josep Maria. *Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica*, p.66

explicar, vam comptar amb atletes experimentats que van saber donar a conèixer secrets i elements secundaris però igual d'importants i transcendents” (Bonastre, febrer 2014).

Blanco opina que la presència de l'analista tècnic és bàsica en tant que el coneixement específic de l'esport ha anat en augment:

“Crec que és fonamental però en tots els esports perquè el grau de tecnificació, que cada vegada és més elevat, junt amb l'ús de tecnologies per part de l'esportista, fa que cada vegada sigui més complicat transmetre'l. Per entendre que l'obtenció d'una dècima menys o d'un centímetre més ve donat per un esforç determinat, fent uns tipus d'entrenament, amb un tipus de calçat específic... Són precisament aquestes qüestions que fan més enriquidor l'esdeveniment esportiu i ha d'haver-hi algú que s'hi fixi en aquests detalls i els expliqui, per fer-ho més atractiu i assequible. I és fonamental que aquell analista hagi practicat l'esport, potser no cal a nivell professional però sí amateur” (Blanco, abril 2014).

En darrer terme, per a García, la presència d'un analista tècnic també és molt valuosa pel propi narrador:

“Tenir una persona, un expert, que en sàpiga al costat és bàsic perquè complementi els comentaris del narrador, que generalment no seran tan tècnics i profunds. A més, moltes vegades diuen coses que sorprenen, o expliquen anècdotes interessants. Pels que som populars el coneixement és “mínim”, entre cometes, i poder escoltar una persona amb tan de coneixement és un luxe. Alhora, la sola presència d'aquesta figura té un doble efecte en el narrador: serveix com a estímul i com a comodí per a moments concrets” (García, març 2014).

5.3.5 Síntesis

En definitiva, a mode de resum, cal destacar diversos conceptes citats anteriorment i que són claus per poder entendre les retransmissions d'atletisme a la televisió:

- En primer lloc, el paper que té el periodista en les retransmissions. A diferència d'altres esports, en l'atletisme té un paper si cap més complicat degut a la seva complexitat, que fa que hagi d'estar pendent de molts fets que succeeixen alhora. A més, tot i que varia en funció del tipus de mitjà, en general els periodistes depenen de la tasca de la realització, i s'han d'adaptar en tot moment al que facin.
- Abans d'entrar a fons en la retransmissió és convenient veure'n el concepte general que es té sobre ella, per exemple a partir d'una veu experta. La persona en qüestió és el doctor en Ciències de la Informació, Josep Maria Blanco, que afirma que la retransmissió és un producte informatiu periodístic més, encara que per norma general no sigui considerat com a tal per diversos motius. Un altre punt que destaca és que no només ha de contenir informació pura i dura sinó que sempre que es pugui ha d'anar acompanyada de valoració, per no donar només, com diu Blanco, *“la dada freda i objectiva”*. D'altra banda, tot i que en el seu llibre l'equipara amb el reportatge, si actualment Blanco hagués de comparar la retransmissió amb algun dels gèneres periodístics actuals, ho faria més aviat amb la crònica. Aquest canvi vindria donat

perquè la crònica és *“un relat en el temps, on tot passa més a l’instant, mentre que amb el reportatge tens força més temps d’elaboració”*.

També cal assenyalar la semblança que té la retransmissió amb un relat, amb tots els ingredients que caracteritzen aquest últim. És a dir, amb un inici, plantejament, nus i desenllaç, uns guanyadors i uns perdedors, uns protagonistes i uns antagonistes i cada un d’ells amb un rol definit. És tal la sincronia entre els dos formats que Blanco posa l’exemple d’Homer, quan va elaborar la *Illiada* i *L’odissea*.

- Hi ha unanimitat dels periodistes consultats pel que fa a la importància que té el realitzador en les retransmissions d’atletisme a la televisió: una importància capital. Però tant transcendent és com complicat de dur a terme amb encert. De fet, és tanta la dificultat que comporta aquesta tasca que el periodista de *RNE*, Germán García, la qualifica *“d’una de les feines més difícils que existeixen”*. Ni més ni menys. És a causa d’aquesta dificultat que pel telespectador és relativament fàcil identificar si el realitzador és un habitual en retransmissions d’atletisme o no. L’experiència és, doncs, fonamental per a que surti un bon producte informatiu. Per al periodista de *TV3*, Xavier Bonastre, una de les fites que ha d’assolir el realitzador és que la retransmissió sigui dinàmica, de manera que el telespectador ha de tenir la sensació que sempre estan passant coses, que no es caigui en l’avorriment. S’ha d’ensenyar el màxim possible, sempre mantenint el control i el ritme.
- Però hi ha dos elements més que són centrals en la retransmissió:
 - Per una banda, el narrador, que en el fons està condicionat pel guió que decideixi portar a terme el realitzador. D’aquesta manera, com depèn d’un criteri arbitrari aliè, és bàsic tenir una capacitat d’improvisació significativa, que permeti al periodista anar-se adaptant a les circumstàncies que es va trobant. Pel que fa a la narració en sí mateixa, un dels components que ha de controlar correctament el periodista és l’entonació i el ritme, que tot i que és important en tots els esports, en l’atletisme ho és sobretot perquè les retransmissions acostumen a ser més llargues, amb els moments culminants més allunyats entre sí. Com explica Blanco, *“amb la veu s’ha de crear emoció i generar expectatives però sense mentir, generar un bon clímax”*. Però, evidentment, no és l’únic element que s’ha de controlar i també és important dominar l’especificitat tècnica de l’esport, per poder realitzar una narració completa. Com puntualitza Blanco, *“el narrador ha de tenir una biblioteca amplíssima de termes”*.
 - D’altra banda, l’analista tècnic, que suposa un plus de qualitat de la retransmissió. La presència d’aquesta figura és molt positiva perquè acostuma a aportar informació força diferent a la del narrador, amb conceptes tècnics i més especialitzats. Ara bé, assolir un mínim de nivell i coneixement no és gens fàcil. Com diu Arcadi Alibés, *“requereix de molta afició i pràctica”*. És per això que la majoria d’analistes tècnics són exatletes o coneixedors veterans del món de l’atletisme. L’analista tècnic no només té un efecte cap al telespectador en quant a transmissió de coneixements específics i informació d’interès sinó també cap al seu company de retransmissió, el narrador.

5.4 Retransmissions d'atletisme a ràdio i televisió

De la mateixa manera que s'ha fet un seguiment de la informació d'atletisme que ha aparegut a la premsa escrita durant un període determinat (desembre a abril), també se n'ha fet un de les retransmissions que s'han fet a ràdio i televisió, respectivament. Això sí, a diferència de la premsa, la durada del període analitzat pel que fa a les retransmissions de televisió ha estat d'un mes, concretament de l'1 al 30 d'abril, ja que és un dels mesos amb més activitat atlètica.

5.4.1 Estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la ràdio a dia d'avui

Tot i que l'objectiu inicial era fer-ne un estudi quantitatiu igual de complet que amb la televisió, la realitat és que la ràdio dona avui dia un espai ínfim a l'atletisme, fet que ha provocat que no hagi pogut realitzar el seguiment per una clara falta de mostres. Això fa que, vist el diferent protagonisme que li donen la premsa escrita i la televisió a aquest esport, la diferència entre aquests dos tipus de mitjans de comunicació de masses i la ràdio és considerable, fins a tal punt que es podria definir com a estrany i insòlit. De fet, com es pot veure en aquest mateix apartat, les dades en quant a retransmissions i programes emesos pels canals esportius parlen per si soles, sobretot si es comparen amb les de l'estudi de la premsa escrita.

És per això que, més enllà d'observar aquesta realitat, val la pena aprofundir-hi una mica per intentar descobrir-hi el per què, quins factors fan que avui dia la ràdio doni un paper testimonial a l'atletisme. Entre les diferents veus expertes d'aquest país, he volgut consultar dos dels màxims experts en ràdio esportiva a Catalunya, ambdós amb una llarga trajectòria: el periodista de *RNE*, Germán García, i el doctor en Ciències de la Informació, Josep Maria Blanco.

Per a García, hi ha un motiu específic i concís que fa que la ràdio sigui el mitjà menys generós amb l'atletisme:

"És el que li dona menys bombo perquè l'espai que es dedica a l'esport a nivell global cada vegada és més limitat. Això automàticament fa que, si s'han de triar encara més els continguts, els esports considerats secundaris, com seria en aquest cas l'atletisme, són els primers en caure. Potser històricament la premsa escrita i la televisió n'han informat més, en el cas de la televisió per un motiu evident, i és que tenien els drets dels esdeveniments. En el cas de RNE, sempre ha tractat molt bé l'atletisme, hem donat pluralitat a tots els esports, sobretot els que tradicionalment s'inclouen a la secció poliesportiva. Ara, un cop es van acabar els diners la situació va canviar radicalment. És un motiu econòmic, està clar, però també d'espai" (García, març 2014).

Hi ha diversos exemples que confirmen la tesi de García, i que donen testimoni que en certs moments la ràdio fins i tot va passar per davant dels altres dos grans mitjans en quant a repartiment equitatiu d'informació dels diversos esports. Una situació que s'allunyava clarament de la injustícia actual, en què el futbol té una posició preferent, com exposa García:

"A Ràdio 4 jo vaig tenir un programa específic d'atletisme, anomenat Atletes 4, que es va emetre entre el 1989 i el 1991, just abans que es celebrassin els Jocs Olímpics de Barcelona. De fet, el programa es va fer expressament perquè s'havien de celebrar els Jocs. Era un espai de

mitja hora en què bàsicament la finalitat era promocionar molt la pràctica de l'esport, aprofitant l'incentiu que suposava organitzar tots uns Jocs a Barcelona" (García, març 2014).

Per a Blanco, que l'atletisme té una presència menor no és una novetat, ni és un fet que sigui exclusiu només d'aquest esport:

"És cert aquesta poca presència de l'atletisme però no és l'únic esport que pateix aquesta situació tan desfavorable, amb l'handbol per exemple passa el mateix. Ara bé, de la mateixa manera que dic això, també crec que no val quedar-se amb els braços creuats, observant què passa, si millora o no aquesta situació. Realment crec que és necessari que hi hagi mentalitats obertes a la ràdio, i dic la ràdio com també la resta dels mitjans de comunicació. Ha d'haver-hi professionals que siguin prou atrevits i innovadors com per concedir espais de temps a modalitats esportives que habitualment no el tenen, com vindrien a ser tots els esports considerats minoritaris" (Blanco, abril 2014).

Així doncs, sembla força clar que el canvi ha de venir de mans dels propis periodistes, que de fet són els professionals amb més capacitat d'influència i més capacitat de crear un ressò que arribi a totes les parts implicades. Tanmateix, no hi ha senyals clars que indiquin que es pot produir tal metamorfosi. És per això que s'han de buscar alternatives realistes que puguin iniciar aquest canvi, encara que sigui de forma més tímida i progressiva. Una d'elles és, per exemple, la que ofereix Blanco:

"Una altra possibilitat, que estaria d'entrada al marge dels mitjans, és que els propis esportistes, aprofitant els recursos de la xarxa, facin les seves plataformes per abocar els seus continguts i així donar a conèixer el seu esport des d'una posició de privilegi. Així, sent figures reconegudes com són, potser aconseguirien un efecte positiu" (Blanco, abril 2014).

Precisament, en aquesta opinió Blanco cita un dels elements que no poden passar in advertits en l'escenari dels mitjans de comunicació en ple segle XXI, que és ni més ni menys que el poder d'Internet. El que molts consideren el quart mitjà de comunicació presenta avantatges i contratemps per igual però, més enllà d'això, és innegable el fet que ha revolucionat el panorama comunicatiu actual. La seva influència ha crescut fins a tal punt que ha transformat fins i tot dinàmiques i rutines dels tradicionals mitjans de comunicació, com és la pròpia ràdio. Un seguit de transformacions que, encara que sigui de retruc, poden provocar un creixement informatiu de l'atletisme en aquest mitjà.

"L'escenari en els mitjans de comunicació de masses ha canviat molt i, amb la presència tan potent d'Internet, els continguts informatius poden tenir la seva traducció en material audiovisual, escrit i també sonor penjat en podcast, per exemple" (Blanco, abril 2014).

Així doncs, tal i com afirma Blanco, en el context actual una ràdio pot complementar les seves emissions habituals amb la publicació de material escrit, audiovisual i amb els mateixos àudios emesos en directe que es penjen en format podcast a la xarxa perquè qualsevol persona els pugui escoltar on i quan vulgui. En l'actualitat, gairebé no hi ha mitjà de comunicació que no utilitzi aquest sistema.

D'altra banda, si l'objectiu és aconseguir que la ràdio faci un pas endavant en quant a presència dins del món de l'atletisme, també es convenient realitzar-se una pregunta

elemental: què pot aportar aquest mitjà de comunicació de masses a l'esport i al cercle comunicatiu que el rodeja? Per a Blanco, el quid de la qüestió està en mans dels periodistes:

“El periodista esportiu radiofònic s’ha d’esforçar en trobar aquells elements que potenciïn els seus continguts, que els facin més atractius i, sobretot, que els diferenciïn dels que ofereixen els altres mitjans. Que l’oient, per algun o altre motiu, prefereixi informar-se per la ràdio que no per un altra via, i fer que la gent els vulgui escoltar abans que llegir-los o trobar-los a la xarxa. Per a mi, alguns d’aquests elements poden ser el testimoni directe, el fet de sentir la pròpia persona com t’ho explica directament; la riquesa que pot aportar un bon treball amb la font, un paper més relatat i, en definitiva, els avantatges que hem destacat de la ràdio tota la vida, des que va sorgir. És a dir, que no t’obliga a centrar tota l’atenció en el mitjà sinó que quan l’oient vulgui pot desconnectar, posar-ho de segon pla momentàniament, per tornar-hi més tard ” (Blanco, abril 2014).

Tanmateix, un altre expert, Mariano Cebrián Herreros opina que sobretot la ràdio pública pot aportar molt:

“La ràdio pública no ha d’abandonar l’entreteniment (de l’esport) per ser un dels elements que més reclama l’audiència” (Cebrián Herreros, 2007:218)¹³.

Però no només els professionals tenen la possibilitat de canviar l’escenari actual a la ràdio, també altres actors externs poden intervenir-hi de forma decisiva:

“També les marques esportives i empreses relacionades amb l’atletisme han de veure que es fan un favor a elles mateixes si patrocinen programes especialitzats que, sobretot, fomentin la pràctica esportiva. I això no només amb l’atletisme sinó amb la majoria d’esports considerats minoritaris” (Blanco, abril 2014).

Així doncs, tal i com s’ha pogut veure en el moment de començar l’estudi quantitatiu de retransmissions d’atletisme a la ràdio, el nombre de continguts d’aquest tipus que es realitzen actualment és residual. Això no treu que s’ofereixen altres tipus de continguts que ens poden portar a pensar que s’està produint un canvi positiu. Així ho avalen periodistes com Alibés i García i el veterà corredor i gran coneixedor de l’evolució de l’atletisme popular a Catalunya, Miquel Pucurull.

“Poc a poc, a un ritme sostingut i sense que es puguin tirar les campanes al vol, la ràdio s’està despertant i està començant a tenir una mínima presència dins el món de l’atletisme. Crec que gairebé de forma segura es pot dir que el canvi s’ha produït gràcies a l’anomenat boom de l’atletisme popular, que ha fet que molta gent en vulgui saber més d’aquest esport perquè és el que practiquen actualment” (Alibés, febrer 2014).

Personalment, estic d’acord amb la tesi d’Alibés i és una evidència que cada vegada són més els mitjans que s’atreveixen a oferir continguts d’atletisme, totalment enfocats al corredor popular. És a dir, que si bé la informació d’atletisme, en general, augmenta, no ho fa gràcies a

¹³ CEBRIÁN HERREROS, Mariano (2007). *Modelos de radio, desarrollos e innovaciones*, p.218

l'atletisme professional, fet que ens retorna a la idea que aquesta branca de l'atletisme (al cap i a la fi, la més important) ara mateix està mig morta a Espanya.

Cada cas és diferent i els motius poden ser diversos però si hi ha algun factor que influeix clarament en què els mitjans apostin per donar espai a l'atletisme popular és el fet que cada vegada més periodistes surten a córrer.

“Sense cap mena de dubte influeix, no només perquè s'informi més de l'atletisme en segons quins mitjans sinó perquè, a la vegada, aquestes informacions estan contrastades i són més completes” (Bonastre, febrer 2014).

TV3 n'és un exemple clar. Gran part dels membres de la redacció d'esports s'han apuntat més o menys tard a córrer (Arcadi Alibés, Xavier Bonastre, Bernat Soler, Artur Peguera, Josep Maria Puig, Jordi Gil, Jordi Fandiño, Imma Casares, Quim Robert, Sebas Guim, Enric López Vilalta, Àlex Castells entre d'altres).

A l'annex nº 8 es poden conèixer els programes de ràdio i televisió que s'emeten actualment en els respectius mitjans de comunicació, amb el creixement esperançador de la ràdio.

5.4.2 Estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la televisió a dia d'avui

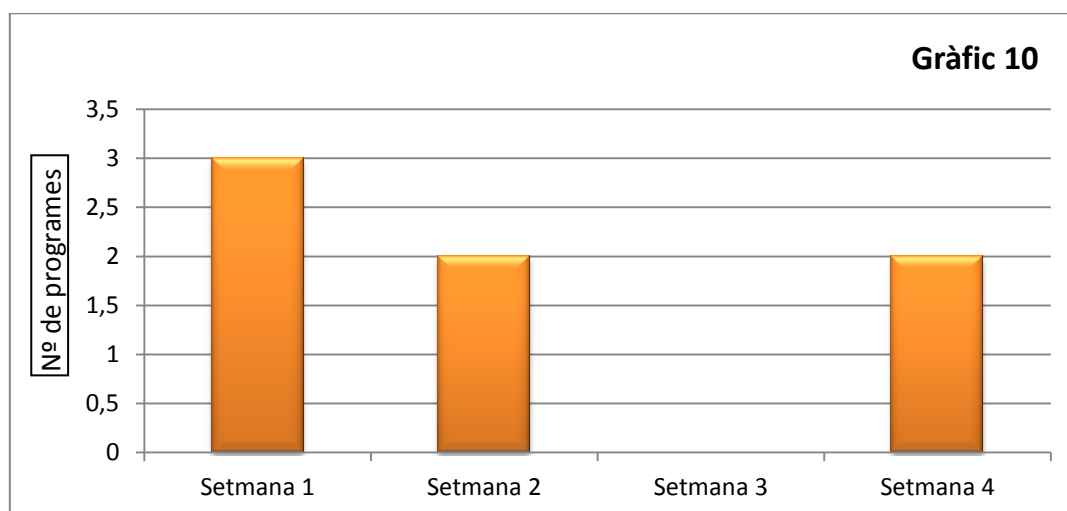
Com s'ha dit anteriorment, pel que fa a la temporalitat s'ha seguit una pauta diferent que amb la premsa escrita, de manera que s'han comptabilitzat les retransmissions d'un únic mes, des de l'1 fins al 30 d'abril de 2014. Els canals en qüestió que s'han analitzat són tres: *Teledporte*, *Eurosport* i *Esport 3*. A l'annex nº 9 es dona informació dels tres canals per coneixen les nocions bàsiques.

Per tal de dur a terme l'estudi s'han tingut en compte dos tipus de continguts: per una banda les retransmissions sobre esdeveniments relacionats amb l'atletisme (ja sigui una gran cita internacional, un Campionat d'Espanya etc.) i, per altra, reportatges o resums sobre diverses proves (com una cursa popular multitudinària).

D'entrada, és interessant observar el total de retransmissions o programes emesos pels tres canals, en global. La xifra és eloqüent i molt reveladora de l'estat de l'atletisme en aquest àmbit: tan sols 7 programes/emissions en tot 1 mes sencer. Tenint en compte que el mes té 4 setmanes completes (la cinquena no la comptabilitzo perquè té tres dies d'abril i quatre de maig), no surt ni a 2 programes la setmana (concretament 1,75).

La dada és més impactant si es mostra gràficament:

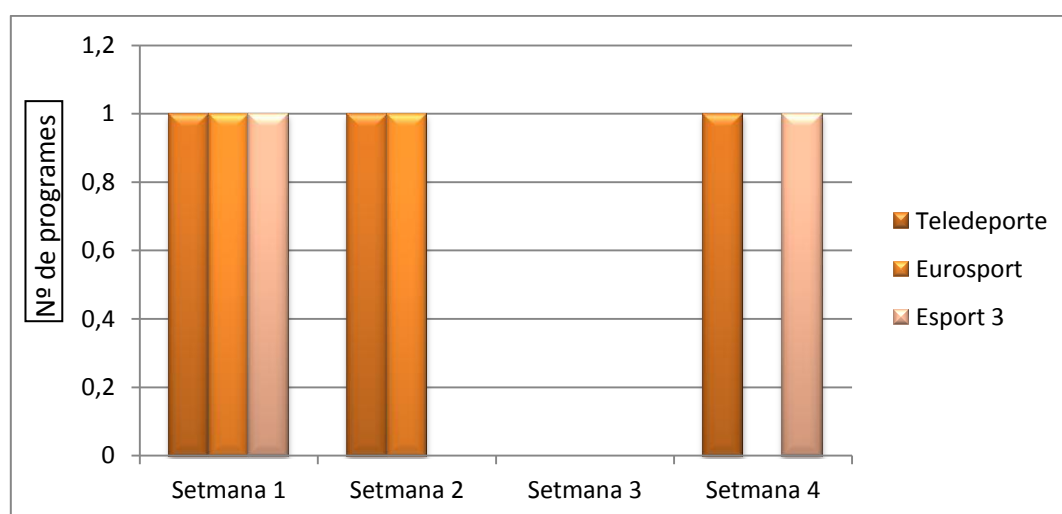
Nº de programes emesos per setmana

Elaboració pròpia

Dels 7 programes, l'emissió per canals (i setmanes) es pot veure a continuació:

Nº de programes emesos per canals i per setmanes

Elaboració pròpia

Com es veu en el *Gràfic 11*, *Teledeporte* és el canal amb més emissions, amb un total de 3, mentre que *Eurosport* i *Esport 3* estan igualats amb 2 cadascú. Concretament les emissions són les següents:

Teledeporte

- Dimarts 1: Resum dels *10 km Villa de Laredo*, que es va emetre entre les 14:55h i les 15:15h, de 20 minuts de duració. És una de les curses de 10 quilòmetres amb més nivell d'Espanya, amb els 100 primers classificats de la general per sota de 33:10 minuts.

Captura d'imatge del resum que va realitzar *Teledeporte* Captura: David Giménez

- Divendres 11: Resum de la *Media Maratón Villa de Madrid*, cursa que es va celebrar el cap de setmana anterior (diumenge 6). El programa va durar 15 minuts i es va emetre al migdia, entre les 14:05h i les 14:20h.

Captura d'imatge del resum que va realitzar *Teledeporte* Captura: David Giménez

- Diumenge 27: Retransmissió en directe de la *Rock 'n' Roll Madrid Maratón & 1/2*. La connexió va començar a les 08:40h i va acabar a les 11:35h i va estar conduïda pel periodista Amat Carceller.

Captura d'imatge de la retransmissió que va realitzar *Teledeporte* Captura: David Giménez

Eurosport

- Diumenge 6: Retransmissió en directe de la *Marató de París* on, a banda de córrer 50.000 persones, debutava en la distància l'etíop Kenenisa Bekele. El canal va començar l'emissió a les 08:30h i va finalitzar a les 11:00h.

Captura d'imatge de la retransmissió en directe que va realitzar *Eurosport* Captura: David Giménez

- Diumenge 13: Retransmissió en directe de la *Marató de Londres*, que comptava amb un cartell d'atletes d'elit de luxe, a més de debutar en la distància el britànic Mo Farah (atleta que apareix en primer pla a la imatge inferior). L'emissió va començar a les 10:00h del matí i va durar fins les 13:15h.

Captura d'imatge de la retransmissió que va realitzar en directe *Eurosport* Captura: David Giménez

Esport 3

- Diumenge 6: Resum de la 36ª edició de la popular *Cursa El Corte Inglés*, una de les més multitudinàries de la història amb 73.426 participants. L'emissió va tenir una durada de mitja hora (la durada estàndard d'aquest tipus de resums), amb inici a les 18:55h i fins les 19:25h.

Captura d'imatge del resum que va realitzar *Esport 3* Captura: David Giménez

- Diumenge 27: Resum de la *Milla Sagrada Família*, una de les curses amb més tradició de Catalunya. L'emissió va durar només un quart d'hora, de les 18:30h a les 18:45h de la tarda.

Captura d'imatge del resum que va realitzar *Esport 3* Captura: David Giménez

6. El boom de l'atletisme popular

Malgrat que és amb l'arribada del segle XXI, i especialment en aquests últims anys, quan s'ha intensificat la pràctica de l'atletisme popular per tot el món, els orígens d'aquesta activitat esportiva com a tal ens obliguen a tirar enrere diverses dècades. Concretament, a l'annex nº 10 es poden conèixer els veritables inicis del que avui és tot un fenomen social.

Per què corres? Aquesta és possiblement la qüestió principal que es planteja molta gent que mai ha practicat aquest esport i que ho contempla com una activitat avorrida, sense al·licients. Una pregunta que accepta infinitat de respostes diferents i que per a molts continua sent un enigma. Per què corres? Els motius que porten una persona a calçar-se les bambes són múltiples i amb diverses finalitats, totes elles respectables: perquè millora la salut, el benestar físic i psíquic; perquè neteja artèries i pulmons; perquè permet fer amics; perquè, a diferència d'altres esports, aquí no només hi ha un guanyador; perquè millora i allarga la vida sexual; perquè dóna sensació de llibertat plena; perquè als 40 anys estàs millor que als 20; per menjar de tot sense engreixar-te etc. Així fins a les raons més inimaginables. En definitiva, un corre perquè li agrada i com tota activitat que agrada, contribueix a augmentar la sensació de felicitat. Però hi ha un altre motiu que actualment és molt fàcil escoltar, tant per part dels propis practicants com pels professionals de l'entorn de l'esport: córrer és un tipus d'exercici senzill que no requereix d'habilitats altament desenvolupades i el seu gran atractiu és la seva pròpia senzillesa ja que qualsevol pot practicar-lo, en gairebé qualsevol lloc i amb un cost econòmic molt baix. Certament, a diferència d'esports com el tennis, el bàsquet o l'hoquei, amb unes bambes, uns pantalons i una samarreta es pot sortir a córrer per qualsevol lloc sense necessitat de portar res més.

6.1 La indústria especialitzada i les curses populars, en expansió

El nombre de corredors que entrenen amb menor o major intensitat, més o menys estona, per tot tipus de zones i superfícies, amb equipament més rudimentari o més sofisticat, és un bon sistema d'observació per constatar si ha augmentat o no la quantitat de persones que corren avui dia. De fet, és tan fàcil com comparar-ho amb fa un parell de dècades per adonar-se'n que cada vegada es poden veure més corredors pels carrers a qualsevol hora del dia. El gran defecte d'aquest sistema és, però, que traduir aquesta realitat en xifres és molt difícil ja que és gairebé impossible comptabilitzar el nombre de persones que surten a córrer diàriament per tot arreu. El millor mètode, des del meu punt de vista, és comprovar-ho a partir de les curses populars de fons. És una realitat (que a continuació es constata amb xifres) que cada vegada són més les persones que s'apunten a curses organitzades per tal de poder gaudir de l'esport d'una manera diferent: en un circuit marcat d'una distància concreta en un territori determinat, amb un pitrall, amb una sèrie de serveis a disposició del participant, en companyia de centenars o milers de persones i la majoria de vegades amb un caire competitiu que cadascú adapta als seus objectius. L'augment de practicants i de participants a les curses populars ha fet que el calendari sigui cada vegada més extens, amb proves per a tots els gustos. També a l'annex nº 10 es descobreix qui va propulsar les curses populars a Catalunya i com ho va fer.

Avui dia es poden trobar curses a tot arreu i en els llocs més inimaginables, com el desert del Sàhara, l'Antàrtida, l'Himàlaia, la Gran Muralla Xinesa, la Patagònia, Niàgara, el Llac Ness, l'Illa

de Pasqua, la selva Amazònica... Les curses populars s'han estès arreu del món i gairebé es pot dir que no hi ha ciutat mínimament poblada que no n'organitzi alguna. Un fet que a la vegada ha creat l'anomenat *turisme del running*, amb operadores i empreses que posen a disposició del client tot el que és imprescindible per córrer a l'estranger per tal que aquest només s'hagi de preocupar en gaudir de l'experiència. Així doncs, un pack per a la marató de París amb la inscripció i tres nits d'hotel pot sortir per 400€, el mateix per a la de Berlin, 800€, i per a la de Nova York, 2.000€.

De fet, la pròpia organització de curses populars ja s'ha convertit en un negoci més del món de l'esport i recentment han sorgit diverses empreses que s'hi dediquen exclusivament (com és el cas de Diversport, Besttrail, Gaudium Sports, Low Light Series i Last Lap, entre moltes altres). Però les oportunitats de negoci no només es limiten a aquest àmbit específic i altres actors han sabut treure profit de l'expansió gradual d'aquest esport per treure'n molts diners. És el cas de la indústria especialitzada, que n'ha sabut treure rèdit en un context de profunda crisi i cada vegada va a més. Les darreres xifres així ho constaten i els últims tres anys han sigut molt beneficiosos per marques, empreses i organitzacions del sector. La consultora NPD Group calcula que la indústria especialitzada genera només a Espanya més de 300 milions d'euros anuals, una xifra que va en augment.

A més, la indústria ha creat milers de llocs de treball directes i indirectes, i fins i tot ja es celebren congressos especialitzats de la indústria del córrer (com el *1er Congreso de la Industria del running en México*). A nivell d'indústria esportiva global, les ventes relacionades amb el córrer van suposar un 10,70% del total d'articles esportius a Espanya el 2012. D'aquestes ventes, les més destacades són les de calçat tècnic, on hi ha una autèntica competició entre marques que lluiten per ser les més venudes. Segons xifres de 2013, en quota de mercat la líder és Nike amb un 31,79%, que junt amb Asics (24,12%) i Adidas (16,31%) són les tres marques més venudes (per darrere venen Mizuno, Saucony, Brooks, New Balance i d'altres). En total, 2,27 milions de bates es van arribar a vendre el 2013, una dada fora del comú si es compara amb les que es van computar el 2009 (1,1 milions) i el 1997 (amb prou feines 430 mil). A més, aquests 2 milions de 2013 encara prenen més rellevància si es té en compte que no es comptabilitzen les que es van vendre a El Corte Inglés i Decathlon, empreses enormes que tenen una quota de mercat del 16%. Tanmateix, el cost mig de les bates ha passat de 57€ el 2007 als 67€ de l'any passat. Un 20% dels models existents estan per sobre dels 120€¹⁴.

Al calçat, és clar, se li han d'afegir molts altres productes que cada vegada més fan engrandir la indústria i que, alguns d'ells, s'han tornat imprescindibles, com tèxtil, rellotges, aplicacions, pàgines web, llibres, ulleres etc. Mentre que abans era inhabitual veure algú amb un rellotge específic de córrer al canell, en l'actualitat són molts els que porten un Garmin, Polar o Suunto (per citar algunes de les marques més importants). Tot això fa que segons estudis de Afydad (*Asociación Española de Fabricantes y Distribuidores de Artículos Deportivos*), la despesa mitjana sigui de 700€ per atleta i any.

¹⁴ "Running, una fiebre multimillonaria", *El Mundo*, 19 de gener de 2014, <http://www.elmundo.es/economia/2014/01/19/52daf5db22601d436e8b4574.html>

6.2 La participació a les curses, en xifres

L'autèntic boom actual no ha vingut d'uns Jocs Olímpics ni d'un Mundial, tampoc dels èxits de Fermín Cacho amb l'or als 1.500 metres dels Jocs de Barcelona 1992, ni de la victòria en la maratón als Mundials d'Atenes 1997 i Sevilla 1999 d'Abel Antón, ni de les diverses medalles de Martín Fiz en grans campionats. L'autèntic creixement ha vingut en els últims anys (es podria dir que el boom arrenca definitivament el 2005-2006) fins arribar als 2,5 milions de corredors (segons càlculs d'experts) i més de 3.000 curses en tot l'Estat. Com es comentava anteriorment, l'augment de participació en les curses populars de fons és la millor constatació del boom del córrer a Espanya. Les inscripcions per a les curses cada vegada s'acaben més ràpid i en segons quines proves, aconseguir un pitrall és una autèntica odissea gairebé més complicada que la pròpia cursa. No només les proves històricament més multitudinàries han mantingut o augmentat la participació (en el fons, aquestes curses sempre tenen participants) sinó que les menys concorregudes han aconseguit exhaurir inscripcions i moltes han acabat per ampliar el límit de participants per tal de poder acollir a més persones. Això sense oblidar que cada vegada són més les curses noves que sorgeixen i es van sumant al calendari, ja sigui per asfalt o per muntanya, i de totes les distàncies.

D'entrada, tal i com ha analitzat el veterà corredor Miquel Pucurull¹⁵ (molt conegut a les xarxes socials i gran coneixedor de l'evolució de l'atletisme popular a Catalunya en les últimes dècades) a partir de les dades de la pàgina web Runedia, les curses més importants de Catalunya en asfalt (que ell anomena "clàssiques") han gaudit d'un increment substancial generalitzat de participants en els últims quatre anys. Entre aquestes proves n'hi ha de molt concorregudes, com la Marató de Barcelona, la Cursa de La Mercè, la dels Bombers, la dels Nassos, la Jean Bouin, la Mitja de Granollers i la Mitja de Montornès (excepte les dues últimes, la resta a Barcelona ciutat) i de més *familiars* i amb menys participants com la Cursa d'Abrera, la Sant Silvestre de Gèlida, la Cursa de Pallegà, la de Roda de Ter i la de Vilanova de Bellpuig.

Estudi de participació en 150 curses populars d'asfalt a Catalunya

Taula 5

Any	Nº total de participants	% increment respecte any anterior
2011	170.717	19% respecte 2010
2012	191.678	12% respecte 2011
2013	196.175	2% respecte 2012

Elaboració pròpia a partir de les dades de Miquel Pucurull

Així doncs, com es pot veure gràficament en la *Taula 5*, d'un total de 150 proves, l'any 2011 va haver-hi un total de 170.717 participants, que suposa un 19% més respecte el 2010. Un augment molt notable que, de fet, és el més gran registrat fins ara. Curiosament, en els anys

¹⁵ Els estudis que realitza Pucurull es poden consultar en un dels seus blogs personals, concretament a <http://calaixastremoncorrer.blogspot.com.es>. La pàgina és tota una enciclopèdia d'informació del món de l'atletisme popular.

posteriors la tendència també ha sigut a l'alça però amb un menor percentatge d'increment: el 2012 la pujada és d'un 12% respecte 2011 i el 2013, de 2% respecte 2012. Aquest escàs +2% del 2013 es tradueix en què gairebé la meitat de les 150 curses registrades han baixat la participació respecte l'any anterior, una dada significativa. En l'anàlisi de les xifres a nivell més exhaustiu es pot veure com bàsicament les grans curses no tenen davallades de participants mentre que sí que les pateixen les proves menors.

Ara bé, el fet que algunes curses estiguin perdent inscrits no vol dir que el boom del córrer estigui desinflat-se i hi ha un motiu clar per pensar així: la creació de noves proves d'asfalt fa que els corredors cada vegada tinguin més opcions per a un mateix cap de setmana. La demanda cada vegada es més gran i l'oferta creix també exponencialment, fent que la demanda es divergeixi. Si abans un corredor sabia que correria una cursa concreta el diumenge perquè només hi havia aquella opció, ara es troba en què aquell dia se'n fan 6 de diferents i pot escollir.

Precisament, el sorgiment de noves curses de ruta és un dels punts més importants a subratllar. A Catalunya es van celebrar el 2013 un total de 1.413 proves al llarg de l'any (comptant proves d'asfalt, per muntanya, d'orientació i triatlons/duatlons). De les 1.413, 266 s'estrenaven al calendari, el que suposa un 18,8% del total (d'aquestes 266, 107 són d'asfalt). El nombre d'iniciatives ha arribat a tal punt que molts ajuntaments han hagut de denegar autoritzacions per no crear una saturació. És una xifra espectacular tenint en compte tot el que suposa organitzar una nova cursa, a nivell de permisos, serveis i atenció al corredor, seguretat, manteniment etc. Però una xifra, al cap i a la fi, que demostra l'èxit i el ganxo que tenen avui dia les curses populars.

Un altre punt a destacar és que la distància de la prova, a diferència del que podria semblar, no és un condicionant decisiu pel que fa a la participació. Un cas paradigmàtic és la maratón. Si s'analitza a fons la distància reina per excel·lència de l'atletisme de fons i que acaba sent la fita final per a moltes persones, un cas que reflexa perfectament aquest augment de nombre de participants en curses populars és la Maratón de Barcelona. A l'annex nº 10 es pot trobar la història i, sobretot, l'evolució d'aquesta emblemàtica prova.

Concretament, a l'annex nº 1 es pot veure un llistat de totes les curses que s'han celebrat a Catalunya dins del període establert pel seguiment de la premsa, és a dir, de l'1 de desembre al 30 d'abril. En total, **333 curses** en tot el territori català.

6.3 Córrer, més que una moda passatgera

Són molts els que, encara avui dia, insisteixen en parlar del boom de l'atletisme popular com una bombolla o moda que, com passa amb la majoria, acabarà per desaparèixer o desinflar-se. Molts experts i professionals rebutgen aquesta opinió i creuen que realment es tracta d'un fenomen que ha arribat per quedar-se i que seguirà creixent, encara que no amb el mateix ritme dels últims anys. Els motius amb els que es basen aquests últims són diversos, com el fet que moltes persones s'hi han enganxat perquè veuen beneficis immediats a nivell de salut, però un de molt destacable és que la dona s'està incorporant al córrer de forma molt intensa. Mentre que fa una dècada era gairebé una raresa veure a dones posar-se un pitrall, en l'actualitat cada vegada són més les que s'animen a provar-ho, sigui quina sigui la distància de

la cursa. Tot i això, les proves de 5 i 10 quilòmetres són les que gaudeixen d'un augment de participació femenina més considerable. En un altre estudi realitzat per Pucurull es pot observar com 9.482 dones van participar en curses que formen part de la primera part del semestre de l'any 2010, mentre que en la primera de l'any 2013, el total de dones va créixer fins a les 20.590, el que suposa un increment de més del doble (117%) en tres anys. Malgrat que el creixement és generalitzat, hi ha algunes proves que gaudeixen d'un increment molt significatiu que realment està fora del normal. És el cas de la Cursa dels Bombers, que creix un 148% en 3 anys, la Cursa de Nou Barris, en què la participació s'ha triplicat, i la Mitja Marató de Barcelona, on s'ha quadruplicat. De fet, la progressió pel que fa a la participació femenina no és ni molt menys equiparable a la dels homes, ja que mentre la primera suposa un 117%, la segona és d'un 35%.

La participació femenina ha arribat a tal punt que ja hi ha algunes curses que tenen més dones que homes entre el total de participants, una realitat totalment impensable fins no fa gaire. A Catalunya, una desena de curses poden congratular-se de tenir més participació femenina que masculina, com ara la Cursa de la Maquinista, la d'Eurofitness, la de la UAB, la del DiR de Sant Cugat del Vallès, la Igualada Urban Run, els 10 quilòmetres del RACC al Circuit de Montmeló i la Nocturna de l'Hospitalet de Llobregat. Aquesta última (que habitualment es celebra l'últim cap de setmana d'abril), en l'edició del 2013, va comptar amb un total de 1.686 persones arribades a meta, dels quals 873 eren dones i 813, homes. S'hi han posat molts esforços per tal que la dona s'endinsi en el món del córrer, per exemple amb la creació de proves exclusivament de participació femenina (com la Cursa de la Dona, que es celebra al llarg de l'any a 8 ciutats espanyoles) i amb campanyes d'incentivació per part de plataformes diverses (com les revistes de salut). Tot i aquesta gran notícia, Catalunya (i en general, a nivell espanyol) està lluny d'arribar a un equilibri ja que les curses on les dones tenen una presència igual o major a la dels homes són una minoria. Encara es tardarà a arribar a nivells d'alguns països d'Europa o dels Estats Units.

El córrer, doncs, no entén de sexes, però tampoc d'edats. Segons estudis realitzats, l'edat mitjana del practicant és de 28 anys. Una xifra que insinua que tot i que la tendència comença a invertir-se, córrer no és un esport de joves. L'edat d'iniciació està entre els 32 i els 35 anys o més, degut a que la família, la feina i, en definitiva, el ritme de vida de la societat moderna actual fan que la persona cada vegada més necessiti d'una via d'escapament. Fins i tot, l'esclat arriba a les edats més avançades, amb molta gent gran que s'aficiona a córrer no només per no caure en el sedentarisme sinó perquè els acaba agradant. Així doncs, mentre a la Marató de Barcelona del 1980 només van participar-hi dos corredors de més de 62 anys, a la del 2013 un total de 124 persones de més de 65 anys s'hi van inscriure.

És, en definitiva, un fenomen que no té fronteres. El que abans era vist com una pràctica estranya i amb cert punt de friquisme, ara s'ha estès com una basa d'oli i ha canviat mentalitats. Grans directius i empresaris han canviat el golf pel córrer com a excusa per realitzar les seves trobades laborals, tal i com explica el director de la revista *Runner's*, Alejandro Calabuig.

6.4 Un boom amb obstacles

Com tot fenomen que impacta sobtadament en una societat, no tot són avantatges i notícies positives i també apareixen aspectes que cal tenir en compte per la seva càrrega negativa. La raó principal que ha portat molta gent a practicar esport per primera vegada a la vida o després de molts anys sense fer-ne és, precisament, per millorar la salut física i abandonar el sedentarisme. Algunes d'aquestes persones han passat ràpidament de córrer 20 minuts a provar-se en una cursa de 10 quilòmetres per, just després, atrevir-se amb una mitja maratón i acabar assolint una maratón. Tot en menys d'un any. Una victòria, un repte de superació personal, que pot ser tanmateix tota una temeritat. No són pocs els metges que han sortit a la llum, a través dels mitjans de comunicació, per recomanar a tots aquells que comencen a córrer que ho facin de forma moderada i progressiva i, sobretot, amb un previ examen mèdic que demostrï que estan en bones condicions per practicar esport. Un revisió, que mitjançant anàlisis de sang, electrocardiogrames i/o proves d'esforç, ha de servir com a vistiplau per tal de poder començar a córrer i evitar que qualsevol persona amb problemes posi en risc la seva salut. La realitat, però, és que una majoria es llencen a provar-ho sense passar abans per la consulta perquè, per exemple, les pròpies curses no els ho demanen. Excepte moltes de les anomenades ultra trails (curses per muntanya de llarga distància), que per les seves característiques exigeixen en la seva inscripció que el corredor presenti un examen mèdic oficial, les organitzacions de curses d'asfalt no obliguen als seus participants a fer-se una revisió prèvia (la Maratón de Barcelona, per exemple, no en diu res al respecte). Els beneficis de córrer poden arribar a ser tan amplis que una gran majoria de gent no s'ho pensa dues vegades abans de començar. Un estudi realitzat a Copenhaguen (Dinamarca), ha avaluat els hàbits i estil de vida dels participants a curses populars i la relació amb les malalties que pateixen o la causa per la qual es moren al llarg dels anys. Els resultats són contundents i constaten que aquelles persones que tenen el costum de córrer viuen uns 6 anys més que aquelles que no ho fan. Però aquest conjunt de beneficis fa que fins i tot es pugui arribar a excessos i extrems no desitjables. En aquests sentit, ha crescut el nombre de casos detectats de corredors que, degut a l'afició per l'esport, s'han obsessionat i han caigut en l'anomenat sobreentrenament, un estat d'esgotament físic causat per l'excés d'exercici sense el descans adequat que també pot comportar un esgotament mental. Com explica la professora del grau en ciències de l'esport de la FPCEE Blanquerna - Universitat Ramón Llull, Blanca Ramon¹⁶:

"Entre els corredors, els que obtenen més benefici per a la salut i viuen més anys són aquells que porten un ritme més moderat, que s'entrenen entre dos i tres cops per setmana i un total d'una a dues hores i mitja. [...] No fer gens d'activitat física implica major risc per a la salut, però entrenar-se a intensitats molt elevades i durant molt de temps pot ser també perjudicial" (Ramon, març 2014).

Un altre dels obstacles amb què ha topat l'expansió del córrer és amb l'augment gairebé indiscriminat dels preus de les curses populars. Malgrat la crisi (o potser es podria dir, a causa

¹⁶ RAMON, Blanca. "L'esperança de vida dels corredors", *El 9 Esportiu*, 16 de març 2014, http://www.lesportiudecatalunya.cat/nel9/article/8-esports/56-mes-esport/724186-lesperanca-de-vida-dels-corredors.html?piwik_campaign%253Drss%2526piwik_kwd%253Dweb%2526utm_source%253Drss%2526utm_medium%253Dweb%2526utm_campaign%253Drss

d'ella), cada vegada surt més car córrer en una prova popular, a la vegada que algunes d'elles disminueixen els serveis pel corredor, de manera que ofereixen menys per més. Concretament, a Catalunya els preus dels pitralls són dels més cars d'Espanya. Un estudi realitzat per Pucurull, a mitjans de 2013, demostra aquesta tesi i posa de relleu la gran diferència. Mentre que a Catalunya el preu d'un pitrall en una cursa de 10 quilòmetres és de 12€ de mitjana, a la resta de l'Estat baixa a 8€. Pel que fa a les mitges maratons, a Catalunya el preu és de 17€ mentre que a la resta de l'Estat, de 14€. És a dir, un 53% i 26% més a Catalunya, respectivament. Així doncs, mentre les mitges de Moncada (València) de 5€ i les de Cadis i Sagorbe de 8€ són les més barates de les que apareixen a l'estudi de fora de Catalunya, a territori català la més barata és la del Vendrell, de 12€. Les curses de 5 quilòmetres, però, també són un bon exemple d'increment de preus. De fet, Catalunya té la cursa més cara d'Espanya d'aquesta distància: el Quart de la Mitja, una prova que es celebra el mateix dia que la Mitja de Granollers i que costa ni més ni menys que entre 23€ i 25€. És a dir, es paga a 5€ el quilòmetre. Un altre exemple són els 5 quilòmetres de la Jean Bouin o els de Terrassa (els d'aquest últim costen 16€, mentre que la Media Maratón de Ciudad Real en costa entre 12€ i 14€).

En el cas de la Marató de Barcelona, l'augment de preus també ha sigut significatiu. Mentre que el 2008 adquirir un dorsal en el primer termini d'inscripció costava uns 45€, el 2013 en el mateix moment els participants van haver de pagar gairebé 62€ (i fins a un màxim de 84€). En paral·lel, una de les millors maratons del país i quarta en quant a participació, la de Sevilla, només val 21€, mentre que les dues maratons que es celebren a Palència (Rio Boedo i Aguilar de Campo) són totalment gratuïtes.

Precisament, en aquests últims anys era fàcil trobar alguna que altra cursa gratuïta en el calendari, sobretot en pobles, una tendència que ha anat minvant, bàsicament a causa de la crisi que afecta ajuntaments i entitats.

Davant d'aquest increment sostingut dels preus de les curses populars, moltes són les qüestions i incògnites que sorgeixen de cara a un futur pròxim. On està el límit? Fins a on són capaços d'aguantar els participants? Quines alternatives poden sorgir?

“Crec que això tocarà sotre algun dia i quedaran poques curses, bàsicament les més emblemàtiques o més ben organitzades. En canvi, les que tenen menys de 1.000 participants, o es reciclen o es converteixen en curses totalment populars on gairebé no hi ha ni xip ni samarreta, o desapareixeran” (Roig, abril 2014).

És la visió de l'atleta de Sant Pol de Mar Marc Roig, campió de Catalunya de Mitja Marató, campió d'Espanya de 10.000 metres sub23 que té 2h 18' 08" com a millor marca en marató. Actualment Roig acaba d'encetar un projecte que uneix les seves dues grans passions: córrer i viatjar. La seva empresa (*Marchatons*) anima als corredors a participar en proves no tan multitudinàries i conegudes però atractives. El català, doncs, coneix de primer mà el món de les curses populars i veu obligada una rebaixa del preu de les inscripcions, encara que entén les dificultats per les que passen les organitzacions:

“Tot puja de preu i organitzar una cursa per menys de 15€ per persona és gairebé impossible. Si s’ha de pagar el sistema de xip, fer una samarreta, pagar tot el tema de la seguretat etc. és gairebé inviable. Si vols que et surti bé, has de posar el pitrall a 18€” (Roig, abril 2014).

Acostumats a córrer gairebé cada cap de setmana, molts corredors s’han hagut de conformar en participar en una cursa al mes:

“Amb tantes curses com hi ha ara, els corredors no poden pagar aquestes quantitats cada cap de setmana. Per això molts acaben dient de fer una maratón, alguna prova important amb més participants i la resta curses d’entrepà de botifarra. Al final acabarà quedant la Cursa dels Bombers, la del Corte Inglés i algunes més d’aquestes més multitudinàries. O les agafen marques que estiguin disposades a perdre diners a canvi de publicitat o s’ha acabat” (Roig, abril 2014).

A banda del l’augment de preus, es poden preveure altres obstacles que ja comencen a ser objecte de crítica pels corredors. Un d’ells, com explica Pucurull, és la manca de serveis en curses. Entre les proves del calendari sovint és fàcil detectar quines estan organitzades per atletes o ex atletes i quines per persones que mai han corregut i coneixen poc el món del córrer, ja que les primeres, més completes, acostumen a satisfer les necessitats principals dels participants. Es poden trobar moltes proves en què no s’efectuen correctament els serveis, tals com el guarda-roba, les dutxes, els avituallaments etc. Un altre obstacle pot ser la falta d’atractiu d’algunes curses, ja sigui per la zona geogràfica on es realitzen, pel seu recorregut o per l’obsequi. Pel que fa a aquest últim, moltes proves acaben optant per una clàssica samarreta que ja cansa a alguns corredors, en lloc d’innovar amb d’altres regals, com uns mitjons, una armilla, uns manegots o una motxilla.

7. Conclusions

Després d'estar més de mig any amb el treball, de llegir, escoltar i veure tot tipus de continguts periodístics sobre atletisme, el que puc afirmar d'entrada és que m'ha permès sobretot dues coses: la primera, estimar més si cap un esport que és del tot fascinant, tant a l'hora de tractar-lo des d'una òptica periodística com a l'hora de practicar-lo; la segona, adornar-me'n que està en pitjor estat del que aparentment pot semblar, tot i que hi ha solucions i instruments per rellançar-lo. Una de les incògnites personals que em rondaven pel cap quan em plantejava el treball era quin impacte havia tingut realment l'atletisme popular als mitjans i si aquest fenomen era totalment positiu, sense cap conseqüència negativa. Em costava creure que no hi hagués hagut recel per part dels mitjans a informar d'una realitat que molts podien considerar una moda passatgera. Però, al capdavant, ha estat suficient amb realitzar un parell d'entrevistes per observar que és arriscat extreure'n conclusions definitives.

Per diversos motius, entre els quals hi ha el de la falta de resultats i la manca d'estrelles, l'atletisme professional a Espanya es troba en un dels seus pitjors moments, fet que provoca que els mitjans tinguin poc de què informar. Paral·lelament, l'esclat de l'atletisme popular, un fenomen que més enllà de tenir l'esport com a nexa d'unió ja és gairebé un tema social, que abasta milers de persones. Un esclat tan gran que, potser de forma involuntària, ha ocupat el buit informatiu que havia deixat l'atletisme d'elit. Es pot dir, doncs, que s'ha produït una substitució, que no tots els mitjans han assimilat de la mateixa manera. Significa, això, que l'atletisme professional desapareixerà del pla informatiu? Crec que és evident que no, ja que hi ha moltes parts interessades que ho evitaran. En tot cas, és la confirmació que un esport minoritari que deixa d'obtenir resultats es converteix en un esport sense interès pels mitjans d'aquell país. L'atletisme popular en cap cas resta, sinó que representa una empenta important a un esport que, de per sí, té poc protagonisme.

Per si això no fos prou, la crisi econòmica ha aguditzat la situació, començant per empètir la poca envergadura amb la que comptava l'atletisme. Això no treu que, a diferència del que pugui semblar, la crisi no ha sigut el detonant sinó simplement un clar agreujant. No ha sigut la responsable màxima de l'escenari actual i hauria succeït igualment de no haver-se produït una caiguda econòmica tan forta. Però sí que, per posar un exemple que va confirmar el periodista Xavier Bonastre, la crisi ha fet que es deixessin de cobrir curses populars que abans eren fixes a la programació.

Tanmateix, crec que he cobert en molt petita mesura el buit que hi havia en la relació entre l'atletisme i el periodisme avui dia, tenint en compte l'esclat de l'atletisme popular. En una primera recerca prèvia, vaig notar l'absència d'estudis i seguiments que analitzessin l'estat actual de l'atletisme dins dels mitjans de comunicació, que avaluessin si l'evolució d'aquest esport informativament parlant va o no pel bon camí i s'atreïssin a pronosticar si la tendència es veurà modificada a mig i/o llarg termini. En definitiva, que posessin xifres a la situació actual. Crec que he intentat fer precisament això, i demostrar amb bases sòlides que, en gran part, a causa de l'atletisme popular l'esport s'està mantenint. Aquestes bases he intentat que fossin no només fiables sinó fonamentades en l'experiència d'aquell que sap girar la vista enrere perquè coneix el passat. Segurament, les fonts són un dels forts d'aquest treball. El temps de documentació i elaboració m'ha limitat la seva ampliació, i és mentida si dic que he

quedat totalment satisfet amb el nombre de persones que s'han prestat a donar la seva opinió. Hi ha alguns serrells que es podrien haver cobert amb més profunditat si s'hagués incorporat alguna altra opinió qualificada però per diversos motius ha sigut impossible.

Però, de la mateixa manera que hi ha alguns aspectes que podrien haver quedat més complets, també n'hi ha d'altres que han superat les meves expectatives. És el cas de l'atletisme a la ràdio. Com s'ha explicat, des de l'inici no estava previst dur a terme una anàlisi d'aquest mitjà de comunicació perquè és suficient amb donar un cop d'ull ràpid per adonar-se'n que l'atletisme és inexistent. Ara bé, diverses opinions com les dels periodistes especialitzats Germán García i Josep Maria Blanco, m'han fet veure que pot obrir-se una esclatxa d'optimisme gràcies a l'atletisme popular, que ha impulsat nous programes.

Respecte als altres tipus de mitjans, cada cas és especial i independent. Pel que fa a la televisió, crec que puc afirmar com a conclusió que no explota el potencial que té. En gran mesura és un mitjà desaprofitat. Hi influeix, sens dubte, un factor clau, com són els drets dels esdeveniments. En el treball es pot veure l'exemple de TV3, que excepte el parèntesi de l'Europeu de Barcelona 2010, en els últims anys no ha pogut retransmetre cap tipus d'esdeveniment atlètic de rellevància a causa de l'alt cost dels drets. Un fet que perjudica al propi mitjà i, sobretot, a l'audiència. És per això que TV3 s'ha de conformar amb emetre resums de curses populars i poca cosa més, desaprofitant el gran negoci que suposa a nivell d'audiències un gran esdeveniment internacional d'atletisme. Davant d'aquest panorama, la premsa escrita segueix marcada per les mateixes pautes de sempre: un *modus operandi* lligat a interessos diversos i, cada vegada més, al monopoli del futbol, que ho absorbeix gairebé tot. Sobretot aquest últim factor és tan potent com indesitjable, bàsicament perquè silencia històries que mereixen ser explicades d'esports considerats minoritaris. Aquest treball m'ha destapat els ulls en molts aspectes, entre ells que l'atletisme és un esport que té molt on ensenyar. Històries humanes que atraparien a més d'un si poguessin sortir del racó de l'oblit i, el millor de tot, que hi ha grans professionals entregats i disposats a fer que surtin a la llum.

Precisament, el paper actual del periodista especialitzat en atletisme era un dels misteris que més m'intrigaven en el plantejament del treball. Com, en un context de crisi on es tendeix a la polivalència i on dos o tres esports acaparen l'escalaleta, aquest perfil de periodista pot seguir enamorat del seu esport encara que en parli molt poc i de forma breu. O, fins i tot, si no és normal que s'acabi perdent la predilecció per l'esport. La realitat, afortunadament, és que la passió per l'atletisme no es perd tan fàcilment i continua present.

Tot i les opinions exposades en el treball, crec que ningú pot predir amb rotunditat i convicció què passarà amb l'atletisme dins dels mitjans en un futur pròxim. Els fenòmens socials i econòmics recents són massa intensos i espontanis com per atrevir-se a llegir la bola de vidre. En tot cas, és clar que els propis practicants són el motor de l'atletisme, que sens dubte ha d'anar acompanyat d'un paper actiu per part dels mitjans de comunicació. L'esclat de l'atletisme popular és el millor estímul per agafar el camí correcte.

8. Bibliografia

Llibres

- Alibés, Arcadi (2010). *Córrer per ser feliç: 42 motius i 195 raons per córrer*.
- Blanco, Josep Maria (2002). *Las retransmisiones deportivas: Técnicas de narración radiofónica*.
- Cebrián Herreros, Mariano (2007). *Modelos de radio, desarrollos e innovaciones*.
- Cebrián Herreros, Mariano (1998). *Información televisiva: Mediaciones, contenidos, expresión y programación*.
- Dexter, Lewis Anthony (1969). *Elite and specialized interviewing*.
- Gutiérrez García, M i Perona Paéz, J.J (2002). *Teoría y técnica del lenguaje radiofónico*.
- Julià i Muné, Joan (2000). *Llengua i ràdio*.
- Merayo Pérez, Arturo i Pérez Álvarez, Carmen (2001). *La magia radiofónica de las palabras*.
- Taylor, S.J. i Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*: North Western University Press.
- Wilby, Pete i Conroy, Andy (1994). *The Radio Handbook*.

Entrevistes

- Agustí, Xavier. Entrevista personal amb el periodista mitjançant correu electrònic, març 2014.
- Alibés, Arcadi. Entrevista personal amb el periodista a *Televisió de Catalunya*. Sant Joan Despí, febrer 2014. Enregistrament.
- Arribas, Carlos. Entrevista personal amb el periodista mitjançant correu electrònic, març 2014.
- Blanco, Josep Maria. Entrevista personal amb professor a la Universitat Autònoma de Barcelona, abril 2014.
- Bonastre, Xavier. Entrevista personal amb el periodista mitjançant correu electrònic, febrer 2014.
- Galindo, Carlos. Entrevista personal amb el periodista a la redacció del diari *Sport*. Barcelona, març 2014. Enregistrament.
- García, Germán. Entrevista personal amb el periodista a la Fàbrica Moritz. Barcelona, març 2014. Enregistrament.
- Pucurull, Miquel. Entrevista personal amb l'atleta mitjançant correu electrònic, abril 2014.

Webgrafia consultada

- 107KM. Consulta: 15 de març 2014.
<http://107km.wordpress.com/>
- ABC [Pérez, Fernando i Montañés, Érika]. *"El irresistible sprint del <<running>>"*. Consulta: 7 de febrer 2014.
<http://www.abc.es/economia/20140224/abci-sprint-negocio-running-201402192121.html>
- Ara [Andrés, Iu]. *"Wilson Kipsang i Faith Jeruto, els més ràpids a la Mitja de Granollers"*. Consulta: 19 de febrer 2014.
http://www.ara.cat/especials/corremcontraelcancerinfantil/Wilson-Kipsang-guanya-La-Mitja-Granollers_0_1077492464.html
- Ara. Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.ara.cat/runners/>
- As. Consulta: 15 de març 2014.
<http://masdeporte.as.com/masdeporte/juegosolimpicos.html>
- Atletas.info [Nardillo, Rodrigo]. *"Historia: A 50 años del nacimiento del "Running"™"*. Consulta: 7 de febrer 2014.
<http://www.atletas.info/corrida-de-rua/materia/historia-a-50-anos-del-nacimiento-del-running/>
- Calaix de sastre del món del córrer [Pucurull, Miquel]. Consulta: 7 de febrer 2014.
<http://calaixsastremoncorrer.blogspot.com.es/>
- Carreras del mundo [Roig, Marc]. Consulta: 18 de març 2014.
<http://carrerasdelmundo.blogspot.com.es/>
- Comunicació 21. *"Els diaris impresos perden 250.000 lectors en un any"*. Consulta: 26 de febrer 2014.
<http://comunicacio21.cat/2014/04/>
- Discovery Max. Consulta: 15 de març 2014.
<http://www.discoverymax.es/programs/355>
- El Economista [Running de Ciudad]. *"Así son las cifras del negocio del running"*. Consulta: 7 de febrer 2014.
<http://www.eleconomista.es/blogs/running-de-ciudad/2013/07/10/asi-son-las-cifras-del-negocio-del-running/>

- El Mundo [R. Suanzes, Pablo]. *“Running, una fiebre multimillonaria”*. Consulta: 5 de febrer 2014.
<http://www.elmundo.es/economia/2014/01/19/52daf5db22601d436e8b4574.html>
- El Mundo [Díaz, Mario]. *“25 años sin inocencia”*. Consulta: 19 de febrer 2014.
<http://www.elmundo.es/elmundodeporte/2013/09/23/masdeporte/1379964846.html>
- El País [Arribas, Carlos]. *“Lavillenie derriba el muro Bubka”*. Consulta: 19 de febrer 2014.
http://deportes.elpais.com/deportes/2014/02/15/actualidad/1392484268_509881.html
- El País. Consulta: 19 de febrer 2014.
http://elpais.com/tag/oscar_pistorius/a/
- El País [Duva, Jesús/Arribas, Carlos]. *“Penti cae por tráfico de sustancias dopantes”*. Consulta: 19 de febrer 2014.
http://deportes.elpais.com/deportes/2014/03/11/actualidad/1394566928_115659.html
- Esport 3. Consulta: 15 de març 2014.
<http://www.esport3.cat/tda>
- Europa Press. *“‘Cárnicas Serrano’ patrocinará la retransmisión de los Mundiales en RTVE”*. Consulta: 4 de març 2014.
<http://www.europapress.es/deportes/noticia-carnicas-serrano-patrocinara-retransmision-mundiales-rtve-20130807141839.html>
- Europa Press. *“Leñador y periodista, las peores profesiones del mundo (e irán a peor)”*. Consulta: 8 de març 2014.
<http://www.europapress.es/portaltic/sector/noticia-lenador-periodista-peores-profesiones-mundo-iran-peor-20140416120225.html>
- International Association of Athletics Federations (IAAF). Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.iaaf.org/competitions/iaaf-world-championships/14th-iaaf-world-championships-4873>
- La Bolsa del Corredor. Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.labolsadelcorredor.com/>
- La opinión de Málaga [Stuber, Matías]. *“El running y las nuevas ganas de correr”*. Consulta: 7 de febrer 2014.
<http://www.laopiniondemalaga.es/malaga/2014/02/16/running-nuevas-ganas-correr/653986.html>

- La Voz de Galicia [Castro, X.R.]. *“Redención para Bezabeh”*. Consulta: 20 de febrer 2014.
http://www.lavozdegalicia.es/noticia/deportes/2013/12/09/redencion-bezabeh/0003_201312G9P46993.htm

- L'Équipe. Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.lequipe.fr/>

- L'Esportiu [Roman, Blanca]. *“L'esperança de vida dels corredors”*. Consulta: 8 de febrer 2014.
http://www.lesportiudecatalunya.cat/nel9/article/8-esports/56-mes-esport/724186-lesperanca-de-vida-dels-corredors.html?piwik_campaign%253Drss%2526piwik_kwd%253Dweb%2526utm_source%253Drss%2526utm_medium%253Dweb%2526utm_campaign%253Drss

- Marca. *“Bekele bate el récord de París en su primer maratón”*. Consulta: 20 de febrer 2014.
<http://www.marca.com/2014/04/06/atletismo/1396777724.html?a=3f7fa5e9bc12a95240bbd3f3b29846f3&t=1400177541>

- Planeta Running. Consulta: 13 de març 2014.
<http://planetarunning.com/>

- Radio Marca Barcelona. Consulta: 15 de març 2014.
<http://www.radiomarcabarcelona.com/marca-personal/>

- Real Federación Española de Atletismo (RFEA). Consulta: 20 de febrer 2014.
<http://www.rfea.es/web/competiciones/competiciones.asp>

- Revista Marathon. Consulta: 13 de març 2014.
<http://revistamarathon.magix.net/website#Inici>

- Run México. Consulta: 17 de març 2014.
<http://www.runmexico.mx/>

- Runedia. Consulta: 17 de març 2014.
<http://www.runedia.com/>

- Runner's World. Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.runners.es/>

- Radio Televisión Española. Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.rtve.es/alicarta/tve/teledeporte/>

- Radio Televisión Española. Consulta: 15 de març 2014.
<http://www.rtve.es/alcarta/audios/kilometro-5/>

- Radio Televisión Española. Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.rtve.es/radio/radio4/>

- Radio Televisión Española. Consulta: 15 de març 2014.
<http://www.rtve.es/alcarta/audios/radiogaceta-de-los-deportes/>

- Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE). *“Información mensual de mercado de trabajo por ocupación”*. Consulta: 20 de febrer 2014.
<http://www.sepe.es/indiceBuscaOcupaciones/indiceBuscaOcupaciones.do?idioma=es>

- Sport [Galindo, Carlos]. *“Correr, ¿moda o filosofía de vida?”*. Consulta: 7 de febrer 2014.
<http://www.sport.es/es/noticias/atletismo/correr-moda-filosofia-vida-3113293>

- Triatletas en Red. Consulta: 13 de març 2014.
<http://triatletasenred.com/>

- Vanitatis [Fernández, Juan Manuel]. *“RTVE emitirá finalmente el Mundial de Atletismo gracias a una empresa cárnica”*. Consulta: 4 de març 2014.
http://www.vanitatis.elconfidencial.com/cine-tv/2013-08-08/rtve-emitira-finalmente-el-mundial-de-atletismo-gracias-a-una-empresa-carnica_16253/

- Wikipedia. *“Campeonato Mundial de Atletismo en Pista Cubierta de 2014”*. Consulta: 19 de febrer 2014.
http://es.wikipedia.org/wiki/Campeonato_Mundial_de_Atletismo_en_Pista_Cubierta_de_2014

- Wikipedia. *“Radiogaceta de los Deportes”*. Consulta: 15 de març 2014.
http://es.wikipedia.org/wiki/Radiogaceta_de_los_Deportes

- Wikipedia. *“Teledporte”*. Consulta: 15 de març 2014.
<http://es.wikipedia.org/wiki/Teledporte>

- Wikipedia. *“Eurosport”*. Consulta: 15 de març 2014.
<http://es.wikipedia.org/wiki/Eurosport>

- Wikipedia. *“Esport 3”*. Consulta: 15 de març 2014.
<http://es.wikipedia.org/wiki/Esport3>

- Xarxa Audiovisual Local, SL (XAL). Consulta: 13 de març 2014.
<http://www.xal.cat/>

- Ymedia. “1er EGM 2014”. Consulta: 26 de febrer 2014.
<http://www.ymedia.es/es/canal-ymedia/otros-medios/egm/650/abr-2014/1er-egm-2014>

Annex

1. Llistat de curses populars celebrades durant el període estudiat.....	pàg.74
2. Llistat de curses populars de Catalunya que tenen patrocini amb premsa.....	pàg.85
3. Captura d'imatges d'articles publicats per algun dels 7 diaris analitzats al treball.....	pàg.87
4. Drets de televisió	pàg.92
5. Ampliació de l'apartat 5.1.....	pàg.94
6. Presentació dels 7 diaris que formen part de l'estudi.....	pàg.100
7. Ampliació de l'apartat 5.2.....	pàg.101
8. Ampliació de l'apartat 5.4.....	pàg.103
9. Ampliació de l'apartat 6.....	pàg.107

Annex 1

Llistat de curses populars celebrades durant el període estudiat (desembre 2013 a abril 2014)

** A l'hora de d'efectuar el llistat de curses no s'han tingut en compte ni les marxes i caminades populars, ni les proves considerades Ultra Trail (excepte si tenen alguna cursa de distància marató o inferior), ni les curses d'orientació, ni les d'obstacles, ni els triatlons ni els duatlons.*

*** Encara que una mateixa cursa ofereixi diverses proves de diferents distàncies (per exemple una cursa de muntanya que ofereix 21 km i també 10), només s'ha destacat una d'elles.*

[Font: <http://www.runedia.com/curses>]

Com es pot veure a continuació, en els 5 mesos esmentats s'han fet un total de **333 curses**. Si es fragmenta per mesos, es pot observar que el desembre (amb les Sant Silvestres) és el que es celebren més proves, amb un total de 122. En segon lloc es situa el març, amb 80, i en tercer l'abril, amb 62. Per últim, es troba el febrer, amb 40, i el gener, amb només 29 curses.

Desembre 2013

Diumenge 1

- Pujada al nas del gegant (Prenafeta, Montblanc)
- Pujada a l'Ermita de Sant Pau de Vilafranca (Vilafranca del Penedès)
- Cursa Solidària per la Marató de TV3 (Artesa de Lleida)
- Els 10 Trail Running (Santa Susanna)
- Cursa dels Cingles Trail de Vilaplana (Vilaplana)
- Cursa Eurofitness (Barcelona)
- Cursa de muntanya de Fontpineda Pallejà (Pallejà)
- Cursa popular Lleida 5 km (Lleida)
- Cros d'Agramunt (Agramunt)
- 6 hores de Calella (Calella)
- Cursa Solidària per la Marató de TV3 (Lloret de Mar)
- Cross Ciutat de Valls 17è Memorial Júlia Celma (Valls)
- Trencacames El Mon (Granollers)
- Cros 3 Turons (Barcelona)
- Mitja Marató de Mataró (Mataró)
- L'últim maqui (Campionat maqui) (Olvan, Berguedà)

Divendres 6

- Pujada al Castell de Castelldefels (Castelldefels)

Dissabte 7

- Cursa Atlètica Popular de Tona (Tona)

- Marató i Mitja Marató de muntanya l'Ardenya (Santa Cristina d'Aro)

Diumenge 8

- Corre 10 km per la Marató de TV3 a Vilaverd (Vilaverd)
- Cursa Popular de Porqueres (Porqueres)
- Pujada i baixada a Guanta (Sentmenat)
- Cursa de Sant Andreu (Barcelona)
- Cursa Ciutat de Martorell (Martorell)
- Circuit Arcs - Aguilar de Segarra (Aguilar de Segarra)
- Mitja Marató de l'Espirall (Vilafranca del Penedès)

Dissabte 14

- Cros Ciutat de Cerdanyola (Cerdanyola del Vallès)
- 24 hores d'atletisme de Corredors.cat (Barcelona)

Diumenge 15

- Mitja Marató "Ciutat de Vilanova" (Vilanova i la Geltrú)
- Mitja Marató de Salou (Salou)
- 360º Running Barcelona (Barcelona)
- La Neorural 23k (Santa Maria de Martorelles)
- Cursa Popular Garraf (Garraf)
- Cursa 10 km David Piedrabuena (Manlleu)
- Cursa 10KM RACC (Circuit de Barcelona- Catalunya)
- Cursa de Muntanya Ciutat de Terrassa (Terrassa)
- Cursa per la marató de TV3 a Tarragona (Tarragona)
- Cros Popular de Canovelles (Canovelles)
- Marató per la Marató de TV3 (Girona)
- Cros Solidari per la Salut Mental - Sant Boi (Sant Boi)
- Cursa Popular de la Sagrera (Barcelona)
- Cursa per la Vida (Manresa)
- Pujada Igualada - La Tossa de Montbui (Igualada)
- Cursa del Gall (Sant Fruitós de Bages)
- Cursa CF Cànoves (Cànoves i Samalús)
- Ruta del Ter. Seguint el curs del riu a peu. 2ª etapa (Sant Joan de les Abadesses)
- Cursa de la UAB (Cerdanyola del Vallès)
- Passafred 21k (Blanes)
- Pujada a la Seu Vella - Lleida (Lleida)

Dissabte 21

- Cursa Solidària 100è Aniversari Café Chinito (Manresa)
- Cursa nocturna de Nadal (Sant Vicenç de Castellet)

Diumenge 22

- Buff Epic Run (Barcelona)
- 5K L'Hospitalet de Llobregat (Hospitalet de Llobregat)
- TrailSeries Tarraco (Tarragona)
- La riera de Gaià en cursa (La Riera de Gaià)
- Circuit Arcs - Sant Joan (Sant Joan de Vilatorrada)
- Cursa de muntanya Vinyes del Penedès (Vilafranca del Penedès)
- La Sansi Viladecans (Viladecans)
- Cursa Atlètica Run Run Cornellà del Terri (Cornellà del Terri)

Dimecres 25

- Cursa Popular de Nadal (Mataró)
- Pujada a la Mola (Matadepera)
- Pujada Nadalena a Sant Grau (Bescanó)
- Cursa del Gall Dindi (Capellades)

Dijous 26

- Cursa de Na'Dalt a Bellmunt (Sant Pere de Torelló)
- Sant Silvestre de Terrassa (Terrassa)
- Sant Silvestre del Masnou (Masnou)
- Sant Silvestre Riudellotenca (Riudellots de la Selva)
- Cursa Popular de Sant Esteve (Llagostera)
- Cursa de l'Indiot (Mollerussa)
- Cursa Entre Ponts (Roda de Ter)
- Cursa Popular El Bolet (Ullastrell)
- SanSilvestre El Vendrell (El Vendrell)
- Cursa Atlètica pel Ripoll (Sabadell)
- Sant Silvestre Salou (Salou)
- La Sant Silvestre del Penedès (Les Casetes d'en Raspall)

Divendres 27

- Sant Silvestre Sant Julià de Lòria (Sant Julià de Lòria)

Dissabte 28

- Cursa de la Llufa (Sant Quirze del Vallès)
- Puigcerdà Sant Silvestre (Puigcerdà)
- Vertic Night Castellbisbal (Castellbisbal)
- Sant Silvestre de muntanya de les Planes d'Hostoles (Les planes d'Hostoles)

Diumenge 29

- Sant Silvestre Bigues i Riells (Bigues i Riells)

- Sant Silvestre de Bordils (Bordils)
- Cursa de la dona (La Jonquera)
- Cursa Sant Silvestre L'Aldea (L'Aldea)
- Cursa dels nassos Oliana (Oliana)
- Cursa dels nassos del País del Cava (Sant Sadurní d'Anoia)
- Cursa dels nassos (Mont-roig del Camp)
- Sant Silvestre del Bisaura (Sant Quirze de Besora)
- Sant Silvestre l'Hospitalet de l'Infant (L'Hospitalet de l'Infant)
- Sant Silvestre de Santa Coloma de Gramanet (Santa Coloma de Gramanet)
- Sant Silvestre Manresana (Manresa)
- Cursa de Nadal Sant Silvestre Popular Lloretenca (Lloret de Mar)

Dimarts 31

- Sant Silvestre Gelida (Gelida)
- Sant Silvestre Llorençana - 2ª pujada al Castell de Pera (Sant Llorenç Savall)
- Sant Silvestre Cerverina (Cervera)
- Cursa Sant Silvestre de Canyelles (Canyelles)
- Sant Silvestre dels Esquerdabocs (Avinyó)
- Cursa Popular Sant Silvestre (La Bisbal d'Empordà)
- Cursa Popular Sant Silvestre de Lleida (Lleida)
- Sant Silvestre Tarragona (Tarragona)
- Sant Silvestre Girona (Girona)
- San Silvestre Targarina (Tàrrrega)
- Sant Silvestre de Cunit (Cunit)
- Sant Silvestre Vilanova del Camí (Vilanova del Camí)
- Cursa de Cap d'Any de Sabadell: La Nostra (Sabadell)
- Cursa Sant Silvestre de Berga (Berga)
- Cursa Sant Silvestre de Canovelles (Canovelles)
- Cursa Sant Silvestre l'Aldea (l'Aldea)
- Cursa dels Nassos (Torroella de Montgrí)
- Sant Silvestre del Pont de Suert (El Pont de Suert)
- Sant Silvestre La Seu d'Urgell - Memorial Marc Peña Turet (La Seu d'Urgell)
- Sant Silvestre Popular de Sallent (Sallent)
- Sant Silvestre La Garriga (La Garriga)
- Sant Silvestre Mataró Night Trail (Mataró)
- Sant Silvestre Montblanquina per la Marató de TV3 (Montblanc)
- Sant Silvestre de Castelldefels - Cursa del Capó (Castelldefels)
- Sant Silvestre Campdevànol (Campdevànol)
- Cursa de Sant Silvestre (Cassà de la Selva)
- St. Silvestre Manlleuenca (Manlleu)
- Cursa dels Nassos (Barcelona)
- Sant Silvestre Reus (Reus)
- Sant Silvestre Barcelonessa - Sant Cugat (Sant Cugat del Vallès)

Gener 2014

Dissabte 4

- Milla Flixanco Nadalenca (Flix)

Dilluns 6

- Reirace (Igualada)

Diumenge 12

- St. Miquel Xperience (Sant Feliu de Codines)
- Cursa Les Il Torres (Campredó)
- Circuit Arcs - Sant Vicenç (Sant Vicenç de Castellet)
- La Sansi Mataró (Mataró)
- Cros Vila de Ripollet (Ripollet)
- Pujada als dipòsits (Vilanova del Camí - Anoia)
- Mitja maratón de Sitges (Sitges)
- Cursa Mar i Murtra (Blanes)
- Cursa 2 turons (Moià)
- Gran Premi de la Selva Cursa de Muntanya (Riudarenes)
- Cursa dels Cinc Cims (Corbera de Llobregat)

Dissabte 18

- Cursa popular de Polinyà (Polinyà)

Diumenge 19

- Milla de la Candelera (Molins de Rei)
- Marató Costa Daurada Tarragona 2017 (Tarragona)
- Mitja maratón de l'Albera (Llançà)
- Cursa de Muntanya La Feréstec (Prats de Lluçanès)
- La Sant Vi de Cabrera de Mar (Cabrera de Mar)
- Cursa de l'Oli (Les Borges Blanques)
- Cursa Popular de St. Vicenç (Mollet del Vallès)
- Cros St. Sebastià (Sabadell)
- Cursa del Barri de Sant Antoni (Barcelona)

Diumenge 26

- Cursa del Pastisset (Benifallet)
- 10 km de Vilafranca (Vilafranca del Penedès)
- Mitja Marató Ciutat de Terrassa (Terrassa)
- Circuit Arcs - Súria (Súria)
- Cros de Vidreres (Vidreres)
- Volcanolimits Trail 60K/30K (La Vall d'en Bas)

Febrer 2014

Diumenge 2

- Mitja marató de Granollers (Granollers)
- Trail Rocacorba (Canet d'Adri)
- Mitja marató de muntanya de l'Eramprunya (Gavà)
- Kedada Trail Kastellterçol (Castellterçol)
- Cursa de Muntanya Mont-Rodon (Matadepera)
- Yeticursa hivernal de l'Espelt (Odena)

Diumenge 9

- Mitja marató de Tortosa (Tortosa)
- Circuit Arcs – Callús (Callús)
- Mitja marató Colomenca (Santa Coloma de Gramanet)
- Corro Contra el Càncer (Sabadell)
- Cursa de la Marcenca (Bítem, Tortosa)
- Corre amb l'Apel·les! 3ª Cursa Solidària (Hospitalet de Llobregat)
- Cros de Sant Pau (Sant Pere de Ribes)
- Cros de Canovelles (Canovelles)
- Cursa 10km La Pineda Platja (La Pineda, Vila-Seca)

Dissabte 15

- Punk Trail de Castellbell i el Vilar (Castellbell i el Vilar)

Diumenge 16

- Marató de les Vies Verdes (Girona)
- SanRUNmon (Sant Ramon)
- Cursa Popular de St. Valentí (Les Cabanyes del Penedès)
- Cursa de Muntanya de Castellbisbal (Castellbisbal)
- Mitja marató de Barcelona (Barcelona)
- Cursa de la Boira (Lleida)
- Cursa de Muntanya 4 Termes (Mont-roig del Camp)
- Cursa de Bombers de Begues (Begues)
- Cursa Popular Prèvia al Campionat de Catalunya de Cross (Caldes de Malavella)
- Cross Santa Perpètua (Santa Perpètua de la Mogoda)
- Cursa hivernal de Campdevàdol (Campdevàdol)
- Cursa dels Colls de Vilanova (Vilanova i la Geltrú)

Dissabte 22

- Nit Trail Running (Montoliu de Lleida)
- Cursa Nocturna Font del Garrot (Pallaresos)

Diumenge 23

- Maratest (Badalona)
- Botifarunner (La Llacuna)
- MaraTrail Anar-hi Anant (Bonmatí)
- Ruta del Ter Etapa 5ª Torelló, Manlleu, Roda de Ter (Premia de Mar)
- Mitja marató Vilarenc de Calafell (Calafell)
- Taymory Marina Trail Salle Premià (Premià de Mar)
- Cursa de Muntanya la Cameta Coixa (Miravet)
- Cabrilenca Camines o Corres? (Cabrera de Mar)
- Mitja marató Ciutat de Balaguer (Balaguer)
- Cursa de les Parelles de Coma-ruga (Coma-ruga)

Març 2014

Dissabte 1

- Cursa Hospital de Sant Pau (Barcelona)

Diumenge 2

- Cursa de les 4 Ermites (Ripoll)
- Mitja de Cambrils (Cambrils)
- Mitja marató Pla de l'Estany (Banyoles)
- Pujada a la Foradada Copa Terres de l'Ebre (Sant Carles de la Ràpita)
- Cursa dels Gitanos (Taradell)
- Pujada a Sant Jordi - Trail Running Series Lleida (Camarasa)
- Mitja marató del Prat de Llobregat (El Prat de Llobregat)
- Marató Salvatge de les Guílleries (Sant Hilari Sacalm)
- Mitja marató Gavà-Castelldefels-Gavà (Gavà)
- Barcelona Magic Line (Barcelona)
- Cursa Popular Caldes d'Estrac (Caldes d'Estrac)
- Cros Ciutat de Mollerussa (Mollerussa)
- La Transèquia (Manresa)
- Cursa Carnestoltes Puigverd de Lleida (Lleida)

Divendres 7

- Training camp UT Muntanyes Costa Daurada (Prades-Cornudella-Mont-Ral)

Dissabte 8

- Sprint Vertical Pic de l'Àliga (Canyelles)
- Calldetenes Race (Calldetenes)

Diumenge 9

- Mitja marató Montornès-Montmeló-Vilanova-La Roca (Montornès del Vallès)
- Amposta 10.000 (Amposta)
- Cursa de Muntanya Pujada a la Portella (L'Hospitalet de l'Infant)
- Cursa de la Dona d'Agramunt (Agramunt)
- Experience Trail Berga Resort (Berga)
- Cursa Popular Vilanova del Camí (Vilanova del Camí)
- Trail 30 Passes (Vilalba Sasserra)
- Cursa per muntanya ascens a Sant Sadurní (Sant Feliu de Codines)
- 5 milles femenines de Valldoreix (Valldoreix)
- Cursa de Muntanya Pic de l'Àliga (Canyelles)
- Cursa de la Dona Sant Feliu (Sant Feliu de Llobregat)
- Cursa Popular de Muntanya Salta Marrades (Santa Maria d'Oló)
- 5km Populars Vila de Palafrugell (Palafrugell)
- Transplant Run (Barcelona)
- Mitja marató de Muntanya de Mont-ral (Mont-ral)
- La Pedratosca (La Bisbal d'Empordà)

Dijous 13

- Entrenament previ a la Marató de Barcelona (Barcelona)

Dissabte 15

- Cursa de la Lluna (Estació Vall de Núria)

Diumenge 16

- Cursa de la Dona Nayox (Lleida)
- Marató de Barcelona (Barcelona)
- Cursa Capçalera del Glorieta (Mont-ral)
- Quart de Marató de Reus – G.P. Marcel·lí Gené (Reus)
- Cursa Nàstic 15 km (Tarragona)
- Cursa de muntanya Vall del Congost (Aiguafreda)
- Mitja marató de Muntanya Vilajuïga (Vilajuïga)
- Cros de Castellfollit (Castellfollit de la Roca)
- Cursa de la Nòria (Torrelameu)
- Pujada a peu als Àngels (Girona)
- Cursa de Muntanya d'Ullastrell (Ullastrell)
- La Cursa de les Fonts (Xerta)

Dissabte 22

- Vertical sobrepuny (La Nou de Berguedà)
- Cursa Popular Fundació Les Vetes (Salt)

Diumenge 23

- Montserrat SlyRace (Monistrol de Montserrat)
- Cursa Urbana de Sant Josep (Figueres)
- Milla Urbana de Porqueres (Porqueres)
- Cursa del Jonc (Menàrguens)
- Cursa del Rodal de Sabadell (Sabadell)
- Cursa Atlètica Pàlcam (Barcelona)
- BDN Running - Memorial Luis Condon (Badalona)
- Ruta del Sol Blau (Torroelles de Llobregat)
- Experience Trail La Nou de Berguedà (La Nou de Berguedà)
- Cursa Popular Bràfim Ermita de Loreto (Bràfim, Alt Camp)
- Cursa de l'Escola del Treball (Barcelona)

Dissabte 29

- Cursa Nocturna dels Mussols (Sant Quirze del Vallès)
- Cursa 10 km Vilanova del Vallès (Vilanova del Vallès)

Diumenge 30

- Puigdefrou Exhaust (La Celler de Ter)
- Els 10 Blaus. La Cursa de Gràcia (Barcelona)
- Cros de Cardona (Cardona)
- Mitja maratón Costa Barcelona - Maresme (Calella)
- CX Cursa Bombers Lleida (Lleida)
- Mitja Marató de la Calçotada (Valls)
- Puiggraciós X-Trem (L'Ametlla del Vallès)
- Cursa de muntanya Serra de les Fites (La Pobla de Massaluça)
- BH 6.2 Montgat Síndrome de Sanfilippo (Montgat)
- Km vertical d'Ogassa (Ogassa)
- Cursa de Muntanya de Manresa - Memorial Jaume Olivé (Manresa)
- Cursa de Muntanya L'Arboç (L'Arboç)
- Ciesc – Vigia Trail (Santa Coloma de Gramanet)
- Cursa de Muntanya l'Encantada de Font-rubí (Guardiola de Font-rubí)
- Cursa de Fons del Margalló (Olivella)
- Granollers Solidari (Granollers)
- Cursa per la Justícia Social de Terrassa (Terrassa)

Abril 2014

Dissabte 5

- Milla urbana d'Arbúcies (Arbúcies)
- Medijocs (Sant Cugat del Vallès)
- 100 km de Calella (Calella)

- UT Muntanyes de la Costa Daurada (Prades)
- Cros de Muntanya de Can Caralleu (Barcelona)

Diumenge 6

- Marató de Muntanya Romànic Extrem de la Vall de Bianya (La Vall de Bianya)
- Marató Camí dels Ibers (La Roca del Vallès)
- Mitja marató de Blancafort (Blancafort)
- Cursa de Muntanya El Catllar (El Catllar)
- Cursa de Muntanya AlmostREK (Almóster)
- Cursa de 5k i 10k – 150 anys educant amb l'esport (Guissona)
- Els 10 de la Llagosta (La Llagosta)
- La Cursa del Pont (Deltebre)
- Cursa Popular Tipi Park Sports (Santa Cristina d'Aro)
- Mitja marató Aixetes (Sant Feliu de Llobregat)
- La Gran Follada d'Igualada (Igualada)
- Trail Vall d'Àger (Àger)
- Cursa barcelonista Sant Joan de Vilatorrada (Sant Joan de Vilatorrada)
- Correbocs (Ordal)
- Cursa de les Gavarres Astrid21 (Girona)
- Cursa de Muntanya del Roc Gros (Els Hostalets de Balenyà)
- Cursa El Corte Inglés (Barcelona)

Dissabte 12

- La Klandestina Trail (Parets del Vallès)
- Cursa urbana Centelles amb el Sàhara (Centelles)

Diumenge 13

- La Talaia, Cursa de Muntanya (Vilanova i la Geltrú)
- Mitja marató dels Tramonts (Pont de Molins)
- Cursa de muntanya del Vi (Bellmunt del Priorat)
- Trail running Raimat (Raimat)
- Cursa dels Bombers (Barcelona)
- Cros de Bosc de Tosca (Les Presses)

Divendres 18

- Cursa Sotabranques (Sant Feliu Sasserra)

Diumenge 20

- Corriols de Foc (Vallfogona de Ripollès)

Dilluns 21

- Cursa de Fons de Canovelles (Canovelles)

Dissabte 26

- Cursa Nocturna Ciutat de L'Hospitalet (L'Hospitalet de Llobregat)
- Cros de Sant Jordi (Navàs)
- Marathon Trail Barcelona (Begues)
- Ultra Trail Arcs (Aguilar de Segarra)
- Trans-Olianenca (Oliana)

Diumenge 27

- Mitja Marató de Muntanya Sant Jordi (Mataró)
- Cursa de Muntanya Alta Segarra (Sanaüja)
- Marató de Muntanya la Fageda (La Sénia)
- Trenka Cames de Rosselló (Rosselló)
- Mitja marató de la Garrotxa (Olot)
- Milla Sagrada Família (Barcelona)
- Cursa de Muntanya de les Gavarres (Sant Martí Vell)
- Mitja Marató del Pic del Vent (Caldes de Montbui)
- Cursa de Muntanya Vilabou (Vilanova d'Escornalbou)
- Cursa Popular de Balàfia "Bonaventura Baldomà" (Lleida)
- Cursa Solidària Ciutat d'Esplugues – Hospital Sant Joan de Déu (Esplugues de Llobregat)
- Cursa solidària per muntanya del Centreex (Sant Jaume dels Domenys)
- 10 km Girona - Esports Parra (Girona)
- MonteScatano (Montcada i Reixac)
- Els V de Badalona (Badalona)
- Vilatrail (Vilassar de Dalt)
- Barcelona City Trail (Barcelona)
- Cursa de Muntanya Santa Coloma de Queralt (Santa Coloma de Queralt)
- Cursa de la Rosa (Sant Llorenç Savall)
- Mataró Run Festival (Mataró)
- Km vertical de l'Empordà (Maçanet de Cabrenys)
- Cursa dels NAT'S (Sant Fruitós de Bages)
- Mulla't i Corre per l'Esclerosi Múltiple (Circuit de Barcelona-Catalunya)
- Sentmenat corre per la independència (Sentmenat)

Annex 2

Llistat de curses populars de Catalunya que tenen patrocini o col·laboració amb premsa escrita

**Com és una llista realitzada a tall d'exemple, per elaborar-la només s'han agafat curses incloses dins del calendari Championship.cat, concretament dels anys 2013 i 2014.*

***És freqüent trobar curses al calendari que estan patrocinades o compten amb la col·laboració d'un organisme o institució polític, com la Diputació de Barcelona o l'ajuntament del respectiu poble on es celebra la prova. Ara bé, és un fet insòlit trobar curses vinculades a un partit polític específic. És el cas de La Cursa Lluís Companys (cursa que serveix homenatge a les Olimpíades Populars de Barcelona 1936), que està organitzada per Esquerra Unida i Alternativa (EUiA).*

[Font: <http://resultats.championship.cat/calendari>]

Diari SPORT

- Mitja maratón de Sitges (es celebra al mes de gener a Sitges)
- Mitja maratón de Barcelona (febrer, Barcelona)
- Maratón (febrer, Badalona)
- Mitja maratón de Gavà-Castelldefels-Gavà (març, Gavà)
- Cursa Popular Vila de Sant Boi (març, Sant Boi de Llobregat)
- Els 10 Blaus. La Cursa de Gràcia (març, Barcelona)
- Cros Muntanya Can Caralleu (abril, Barcelona)
- Cursa Nocturna de L'Hospitalet (abril, L'Hospitalet de Llobregat)
- La Milla de la Sagrada Família (abril, Barcelona)
- Mulla't i Corre per l'Esclerosi Múltiple (abril, Circuit de Barcelona-Catalunya)
- Els V de Badalona (abril, Badalona)
- Fenexy Race Calella (maig, Calella)
- Cursa solidària de Martorell (juny, Martorell)
- Cursa La Maquinista per la Integració (juny, Barcelona)
- Moonrunning (juliol, Mataró/Sant Andreu de Llavaneres)
- Cursa Popular de l'Espluga (juliol, Espluga de Francolí)
- Correbarri (octubre, Barcelona)
- La nocturna de Collserola (octubre, Barcelona)
- Maratón del Mediterrani (octubre, Castelldefels)
- Cursa 10km Sant Vicenç dels Horts (octubre, Sant Vicenç dels Horts)
- 10 km RACC Montmeló (desembre, Circuit de Barcelona-Catalunya)
- Cursa de Cap d'Any de Sabadell: La Nostra! (desembre, Sabadell)

L'esportiu

- Maratón de les Vies Verdes (febrer, Girona)

Mundo Deportivo

- Cursa Barri de Sant Antoni (gener, Barcelona)
- Marató de Barcelona (març, Barcelona)
- Cursa dels Bombers (abril, Barcelona)
- Cursa Solidària Ciutat d'Esplugues - Hospital Sant Joan de Déu (abril, Barcelona)
- Cursa DiR Guàrdia-Urbana (maig, Barcelona)
- Cursa Popular d'Abrera (juny, Abrera)
- Cursa Bellavista (juny, Les Franqueses del Vallès)
- Gavà Nit Run (juliol, Gavà)
- Cursa de la Mercè (setembre, Barcelona)
- Cursa 10 km Viladecans (setembre, Viladecans)
- Cursa DiR Mossos d'Esquadra Sant Cugat (octubre, Sant Cugat del Vallès)
- Jean Bouin (novembre, Barcelona)
- Cursa Eurofitness (desembre, Barcelona)
- Sant Silvestre de Terrassa (desembre, Terrassa)
- Sant Silvestre Barcelonesa-Sant Cugat (desembre, Sant Cugat del Vallès)

Ara

- Transplant Run (març, Barcelona)

La Vanguardia

- Cursa de la Mercè (setembre, Barcelona)

El Periódico

- Barcelona Midnight Trail (agost, Barcelona)

Regió 7

- Cursa Atlètica El Pont de Vilomara i Rocafort (novembre, El Pont de Vilomara i Rocafort)

Captures d'imatge d'articles publicats per algun dels 7 diaris analitzats al treball

1- Columna d'opinió de Carlos Galindo al diari *Sport* sobre la Cursa dels Bombers:

Captura: David Giménez

2 - Columna d'opinió de Xavier Agustí al diari *L'Esportiu* sobre l'atleta Carles Castillejo:

Captura: David Giménez

3 – Crònica de Luis Benvenuty al diari *La Vanguardia* sobre la Cursa El Corte Inglés:

Captura: David Giménez

4 – Entrevista de Mauricio Bernal al diari *El Periódico* a un corredor popular:

Captura: David Giménez

5 – Portades de dos especials de *Mundo Deportivo* sobre la Marató de Barcelona:

Captures: David Giménez

6 - Noticia d'1 pàgina de Carlos Arribas al diari *El País* sobre el rècord del món de R. Lavillénie:

Captura: David Giménez

7 - Noticia de Mireia Zaragoza al diari *Sport* sobre la Nocturna de l'Hospitalet, prova que el mateix diari patrocina:

Captura: David Giménez

8 - Pàgina publicitària a El Periódico sobre la Guia del Corredor:

Captura: David Giménez

9 – Exemples d'espais publicitaris de diferents mides en diversos diaris sobre curses populars:

ENS TROBEM A LA CURSA

36a CURSA EL CORTE INGLÉS
Triatlón Internacional Ciudad del Encuentro

06/04/2014
INSCRIPCIONS GRATUITES

El Corte Inglés

Voluntaris

Mulla't i corre!
per l'esclerosi múltiple

Circuit de Barcelona CATALUNYA
27 d'abril de 2014

Fundació Esclerosi Múltiple de Catalunya

AMB EL SUPORT DE:

COL·LABORA:

Informació i inscripcions: www.mitjaterassa.org tel. 902 11 30 2

2a CURSA DIR GUÀRDIA URBANA
LA DIAGONAL TORNARÀ A SER NOSTRA

10 KM

DIR.CAT/CURSA-BARCELONA
SOCIS 15 € | NO SOCIS 18 €

Inscripcions obertes fins al 7/5/14

2a CURSA DIR GUÀRDIA URBANA
LA DIAGONAL TORNARÀ A SER NOSTRA

11 DE MAIG - 10 KM

www.dir.cat/cursa-barcelona

Inscripcions obertes fins al 7/5/14

Captures: David Giménez

Annex 4

Drets de televisió

És una realitat que els drets de televisió condicionen la graella de programació de molts mitjans de comunicació i, a vegades, provoquen una pèrdua de qualitat. En relació amb això, els girs que pot donar el mitjà respecte la programació poden venir donats per diversos factors. Un d'ells, que molts periodistes destaquen amb èmfasi com el que possiblement és el més important, és l'econòmic. En aquest sentit, hi ha dos condicionants a tenir en compte: per una banda, la situació econòmica dels mitjans, que s'ha vist deteriorada per la crisi i que ha fet que molts hagin hagut de renunciar a esports que per tradició o per interès s'emeten amb regularitat; d'altra banda, per l'alt cost dels drets a pagar per part dels mitjans, que ha obligat a molts d'ells a renunciar a determinades competicions, tot i anar en contra dels seus interessos.

Respecte el condicionant econòmic que obliga a haver de renunciar a drets altament desitjats i cobejats, Alibés afirma que la televisió és molt complexa i difícil de manejar pel que fa als drets:

“A TV3, per exemple, no podem emetre les proves de la Diamond League perquè els drets no els tenim nosaltres i costen molts diners. A vegades rebem imatges d'agència però estan restringides a les televisions que no tenim els drets i no les podem treure en pantalla. Pot ser que s'hagi fet una gran marca en els 1.500 metres del míting de Zurich i no ho puguem ensenyar, i el telespectador des de casa seva dirà: “Ostres, no han ensenyat res!” Però clar, no és perquè nosaltres no haguem volgut” (Alibés, febrer 2014).

En el cas de TV3, històricament sempre ha comptat amb pocs drets d'imatge relacionats amb l'atletisme. El mitjà sempre ha apostat més altres esports com el futbol o la Formula 1, que a la vegada requereixen d'una gran desemborsament, que provoca que quedin pocs diners per destinar a altres esports. Aquesta tímida aposta per atletisme es deu, bàsicament, a l'alt cost que tenen els drets dels grans esdeveniments internacionals: els Mundials i els Jocs Olímpics.

“És molt difícil aconseguir els drets. De totes maneres, normalment per a aquests grans esdeveniments sempre hi ha un acord de mínims amb els organismes responsables i t'arriben els resums de les jornades. Així com a mínim tens alguna cosa que oferir, però poc més. En el meu cas particular, he anat a cobrir diversos anys el Tour de França però només amb la finalitat d'informar-ne, no de fer directes de les etapes

A més, és diferent fer el cobriment informatiu per treure'n 30 segons per posar-ho a l'informatiu que fer-ne un tracte especial, fer un reportatge de 15 minuts a la tarda, com passa amb curses populars de relleu com la Jean Bouin, la Cursa del Corte Inglés, la Mitja de Granollers etc. Això es ve a negociar i es paga però s'ha de contractar motos, enviar periodistes a la cursa. És una logística diferent i més costosa” (Alibés, febrer 2014).

També amb TV3, Xavier Bonastre treu pit en l'àmbit de les curses populars i ressalta el paper líder del mitjà:

“En l’atletisme popular, TV3 ja fa molts anys que està al capdavant, de forma indiscutible. Ara bé, pel que fa a l’atletisme professional, s’emet menys del que voldríem, certament. Nosaltres, de fet, ens quedem amb les engrunes. Amb grans excepcions, com els Jocs Olímpics de Barcelona 92 o l’Europeu d’Atletisme del 2010 que també es va celebrar a la capital, on es van compartir producció i drets per tal de reduir costos” (Bonastre, febrer 2014).

Un altre mitjà amb circumstàncies diferents però que també s’ha vist condicionat per motius econòmics és RTVE, que a més compte amb la variable del futbol, amb una forta presència, tal i com explica Germán García:

“Cada cop hi ha menys diners i el poc que hi ha es gasta amb el futbol. TVE va perdre les motos tot i que els hi donaven molta audiència perquè són diners que volen reservar pel futbol. Com més equips espanyols participin a la Lliga de Campions, més diners es necessiten per cobrir-ho i menys van destinats per a altres esports. És cert que demanen una fortuna per poder cobrir in situ l’esdeveniment. Sense anar més lluny, per a la posició de ràdio de RTVE al Mundial de Berlin van pagar uns 150.000€. Un Mundial de futbol, com el que hi ha aquest any al Brasil, condiona molt, tan prèviament a la cita com posteriorment. I no només surt perjudicat l’atletisme amb aquesta situació, també altres esports com el ciclisme” (Bonastre, febrer 2014).

Però no només els diners ho condicionen tot. Carlos Galindo, periodista del diari *Sport*, no nega el factor econòmic però destaca, per sobre de tot, el de l’interès que pugui tenir el mitjà per un o altre esport.

“TVE no només ha perdut l’atletisme sinó també molts altres esports, per raons bàsicament econòmiques. El que passa és que hi ha canals que han anat comprant esports que per un motiu o un altre són interessants, o s’hi ha tornat, i l’atletisme s’ha quedat al marge, sense canals que apostin per ell. I em sembla normal. No crea l’espectacle suficient com per sortir a la TV. És una despesa brutal per unes audiències pírriques” (Galindo, març 2014).

En definitiva, els drets de televisió d’esdeveniments atlètics s’han convertit en desitjos molt apreciats per mitjans que cada vegada ho tenen més difícil (sobretot per la crisi econòmica actual) per aconseguir-los. Aquesta realitat fa que l’atletisme paulatinament vagi perdent presència als mitjans, amb tot el que això provoca.

Annex 5

Ampliació de l'apartat 5.1: Estudi de la presència d'informació d'atletisme a la premsa a dia d'avui

Variable de la quantitat

Total de notícies publicades segons els diaris

Per últim, també és una dada interessant observar en quins dies concrets cada un dels diaris ha registrat el seu màxim de peces publicades. La classificació és la següent:

· *Sport*: Va publicar **11 notícies** el dijous 2 de gener de 2014. És un fet molt destacable ja que és un nombre de notícies molt elevat que, de fet, és el màxim registrat per qualsevol dels 7 diaris. Hi ha un argument que podria explicar en part aquesta xifra, i és que el dia anterior (1 de gener) no hi havia diari i això fa que els mitjans acumulin notícies endarrerides, i encara amb més raó quan es tracta del 31 de desembre, dia en què es celebren diverses curses populars. Però, per aquesta regla de tres, els seus rivals *Mundo Deportivo* i *L'Esportiu* haurien de registrar també una xifra elevada, i no és així (3 notícies i 1, respectivament).

· *Mundo Deportivo*: Va publicar **8 notícies** en fins a tres ocasions diferents, curiosament les tres el mateix dia de la setmana: dimecres. Concretament, el 15 de gener, el 12 de març (amb el judici a l'atleta paralímpic Oscar Pistorius com a protagonista) i el 9 d'abril.

· *L'Esportiu*: Va publicar **6 notícies** en dos dies diferents. El primer, dilluns 17 de febrer (el dia després del rècord del món femení de mitja marató que va aconseguir l'atleta de Kènia Florence Kiplagat a Barcelona) i, el segon, el dilluns 17 de març, just un mes després (l'endemà de la Marató de Barcelona).

· *La Vanguardia*: Va publicar **5 notícies** el dilluns 7 d'abril. Aquest augment sobtat de peces publicades pel diari del Grupo Godó va venir donat en part per la cursa que s'havia celebrat el dia anterior: la Marató de París, on corria per primera vegada l'atleta etiòp Kenenisa Bekele.

· *El País*: El màxim és només de **2 notícies** (en quatre ocasions). Aquest registre escanyolit va en concordança amb el nombre total de notícies publicades durant l'estudi i la seva posició final al rànquing.

· *El Periódico*: A l'igual que *L'Esportiu*, el diari del Grupo Zeta va registrar el seu màxim el dilluns 17 de març, l'endemà de la Marató de Barcelona, amb un total de **4 notícies**. *El Periódico* va dedicar una atenció especial a la cursa amb dues notícies de mitja pàgina i una columna d'opinió.

· *El Mundo*: Tot i que, com s'ha pogut veure, és el penúltim diari en quant a quantitat de notícies d'atletisme publicades, el seu màxim en un dia és dels més alts: **7 notícies**. Va ser el divendres 7 de març, dia en què va arrancar el Mundial d'atletisme en pista coberta de Sopot.

Variable de la temporalitat

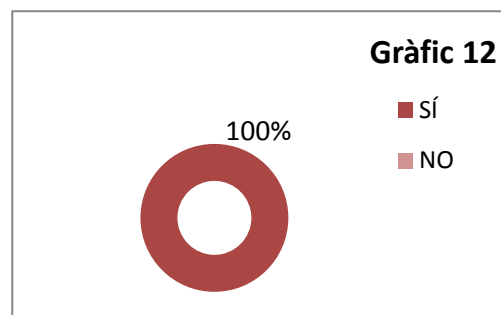
Total de notícies en dies clau

En aquest apartat es mostren més exemples del ressò que han fet els diaris d'esdeveniments o successos d'importància que van tenir lloc en dies que formaven part del període estudiat.

Cas 5: diumenge 16 de febrer de 2014

Rècord del món de salt amb perxa (6,16 metres) que va aconseguir el francès Renaud Lavillenie en una reunió a Donetsk, superant l'històric registre de Sergei Bubka.

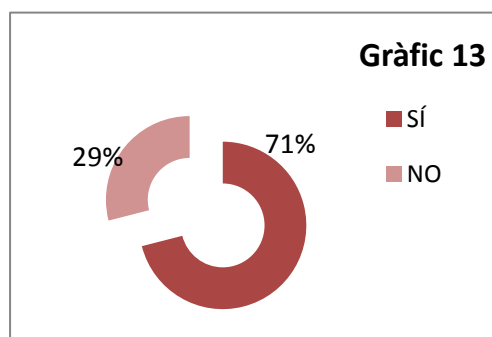
Com es pot veure en el *Gràfic 12*, el resultat és unànime i significa que els 7 diaris van informar de la notícia en la seva versió en paper l'endemà (diumenge) que succeís. No deixa de ser un fet del que cal congratular-se perquè és difícil que una situació així tingui lloc, sobretot perquè els diaris generalistes no és fàcil que accedeixin a informar-ne. En tot cas, aquest nou rècord de Lavillenie, superant el que tenia Bubka des del 1993, s'ho mereixia.

Elaboració pròpia

Cas 6: dilluns 24 de febrer de 2014

Durant el cap de setmana del 22 i 23 de febrer la Pista Coberta d'Atletisme de Catalunya, situada a Sabadell, va acollir per tercer any consecutiu el Campionat d'Espanya d'Atletisme en Pista Coberta. Una cita que per molts atletes va ser l'última oportunitat d'aconseguir les marques mínimes de la selecció per participar al Campionat del Món de Sopot (Polònia), al mes de març. Entre d'altres atletes van participar Kevin López, Manuel Olmedo, Adel Mechaal, Arturo Casado, Jackson Quiñonez, Eusebio Cáceres, Isabel Macías, Ruth Beitia i Ana Peleteiro.

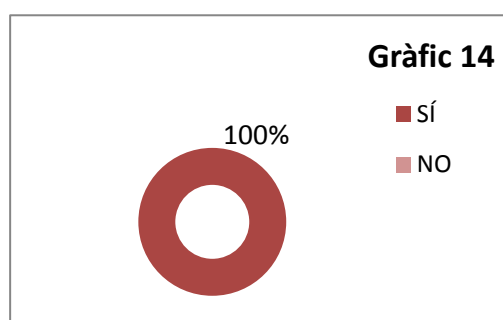

Elaboració pròpia

Només 2 mitjans dels 7 no van informar de l'esdeveniment: *El País* i *El Mundo*. La veritat és que resulta incomprensible, per molt que es faci a Sabadell, ja que no deixa de ser tot un Campionat d'Espanya i alguns dels resultats poden tenir vinculació directe amb el Campionat del Món que s'ha de celebrar dies més tard a Polònia.

Cas 7: dilluns 10 de març de 2014

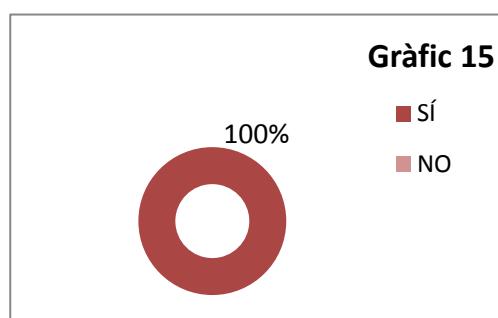
Del 7 al 9 de març va tenir lloc a Sopot, una localitat de Polònia, el XV Campionat Mundial d'Atletisme en Pista Coberta, on només van anar 13 atletes de la selecció espanyola (un fet que crítica més endavant el periodista del diari *Sport*, Carlos Galindo). Això no treu que va haver-hi una notable participació d'estrelles mundials, com per exemple Mohamend Aman, Genzebe Dibaba, Bernard Lagat, Ivan Ukhov, Valerie Adams, Ashton Eaton, Shelly-Ann Fraser-Pryce i Abeba Aregawi. En aquest cas, al ser una competició que repercuteix directament en els interessos de la selecció espanyola, els diaris generalistes estatals també se'n van fer ressò de manera que, sense excepció, el 100% dels diaris va cobrir la informació. Tanmateix, el divendres 7, dia en què començava la competició, *El País* va ser l'únic diari que no va dir res respecte l'inici de la cita.

Elaboració pròpia

Cas 8: dilluns 17 de març de 2014

El dia anterior, diumenge 16, es va celebrar la que és possiblement la prova més emblemàtica de l'Estat: la Marató de Barcelona. Una cursa que, per la seva envergadura i per la seva importància no només a nivell espanyol sinó també europeu, va fer que n'informessin tots els diaris, sense excepció. El que va variar, això sí, va ser la quantitat de peces que hi van dedicar uns i altres. Mentre que les publicacions esportives de Catalunya s'hi van abocar plenament, també ho van fer (amb més mesura) *La Vanguardia* i sobretot *El Periódico*, que va sorprendre per la seva gran implicació. En canvi, *El País* i *El Mundo* van parlar-ne més tímidament i hi van dedicar només un breu, respectivament. El que sí va variar va ser la prèvia de la cursa, on gairebé només els diaris esportius en van dir alguna cosa.

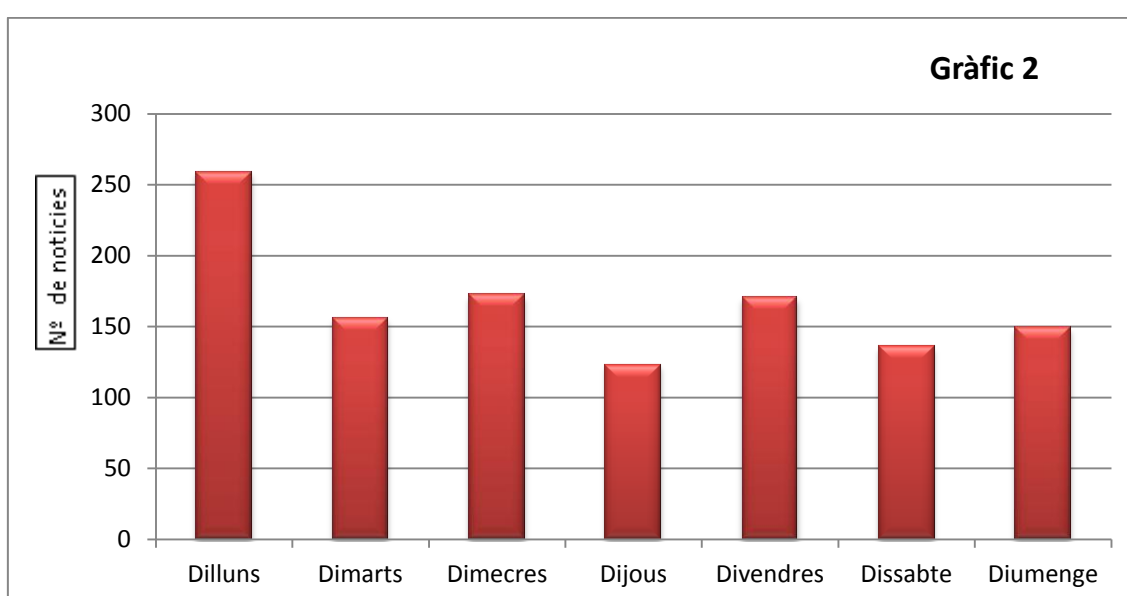
Elaboració pròpia

Total de notícies publicades per dies i caps de setmana

Dies de la setmana

En primer lloc, aquest punt permet saber en quin dia de la setmana es publica de mitja més notícies sobre atletisme en els 7 diaris. D'aquesta manera, per extreure, per exemple, la xifra total de notícies publicades els dimarts s'ha procedit a sumar la xifra de tots els dimarts que hi ha hagut durant els 5 mesos.

Nº de notícies publicades pels diaris els 7 dies de la setmana

Elaboració pròpia

Com es visualitza en el *Gràfic 2*, el **dilluns** és el dia de la setmana en què s'han publicat més notícies, concretament 259. En el cas de l'atletisme, a diferència d'altres esports, la major part de les competicions tenen lloc el cap de setmana (especialment diumenge), fet que provoca que entre setmana no hi hagi gaires fets dignes de destacar pel que fa a competicions. És per això que és lògic que el primer dia de la setmana sigui el que ve més carregat ja que s'ha d'informar de tot el que ha tingut lloc el diumenge.

El segon dia amb més notícies publicades és el dimecres, amb 172, només dues més que el divendres (170). Per darrere, en quarta posició, es troba el dimarts amb 156 notícies i en les últimes posicions es situen el diumenge (149), el dissabte (136) i el dijous (123). Com es pot veure, els dos dies del cap de setmana són gairebé els que tenen menys notícies. Un factor important perquè això sigui així és la gran concentració de proves de tots els esports que hi ha el cap de setmana, que fa que l'atletisme vegi força reduït el seu espai.

Caps de setmana

En segon lloc, aquest punt permet saber quins caps de setmana del total de 21 que n'hi havia han registrat un major nombre de notícies publicades relacionades amb l'atletisme.

Nº de notícies publicades pels diaris els caps de setmana

Taula 1

Cap de setmana	Nº notícies	Posició
Desembre		
07-08	6	17º
14-15	4	18º
21-22	3	20º
28-29	6	16º
Gener		
04-05	7	15º
11-12	10	14º
18-19	12	11º
25-26	11	12º
Febrer		
01-02	21	5º
08-09	4	19º
15-16	19	7º
22-23	14	9º
Març		
01-02	10	13º
08-09	33	1º
15-16	28	2º
22-23	20	6º
29-30	17	8º
Abril		
05-06	23	3º
12-13	22	4º
19-20	2	21º
26-27	12	10º

Elaboració pròpia

La *Taula 1* permet veure que el cap de setmana amb més notícies publicades ha estat el del 8 i 9 de març, amb **33 peces**, una dada espectacular. La celebració del Mundial en pista coberta de Sopot (Polònia), que va atraure l'atenció sobretot de la premsa estatal, i el judici a l'atleta sud-africà Oscar Pistorius, molt seguit per la majoria dels diaris, va ser la clau d'aquest registre. En segona posició, amb 28 peces, es troba justament el cap de setmana següent, del 15 i 16 de març, on es va celebrar la Marató de Barcelona, a banda de seguir amb el judici de Pistorius. Són clarament els dos caps de setmana amb més continguts ja que el tercer és el del 5 i 6 d'abril (23), i el quart el següent, del 12 i 13 (22). Una observació interessant al respecte és que els caps de setmana que sumen més notícies, generalment, són els que se situen entre el març

i l'abril, és a dir, a la primavera, quan se celebren moltes curses populars a banda de maratons de renom.

Dies (del total de 148 de l'estudi)

En tercer i últim lloc, també es pot esbrinar en quins dies dels 148 que conformen l'estudi ha aparegut més informació sobre atletisme i en quins menys. Aquests són els resultats dels 5 primers de cada:

Més peces informatives

1º- 25 peces: El 17 de març, l'endemà de la Marató de Barcelona.

2º- 24 peces: El 7 d'abril, l'endemà de la Marató de París.

3º- 22 peces: El 7 de març, el dia que començava el Mundial en pista coberta.

4º- 21 peces: Fins a tres dies s'ha donat aquesta xifra: el 26 de febrer i el 3 i 8 de març.

5º- 19 peces: El 21 de març.

Menys peces informatives

1º- 0 peces: Una dada que parla per si sola és que fins a 6 vegades el comptador de notícies s'ha quedat a zero. Va passar el 5 i el 7 de desembre, el 8 de gener, el 19 i el 20 de febrer i el 20 d'abril.

2º- 1 peça: Aquest fet s'ha donat un total de 9 dies.

3º- 2 peces: Ha succeït en 9 vegades diferents (4 d'elles a l'abril).

4º- 3 peces: Aquest fet és el més habitual, de manera que fins a 12 dies s'han publicat 3 articles.

Annex 6

Presentació dels 7 diaris que formen part de l'estudi

Respecte els diaris seleccionats, tots 7 són d'àmbit espanyol i n'hi ha de generalistes i d'especialitzats (esportius). A més, entre ells hi ha els dos més venuts a nivell de diari català generalista, els dos més venuts a nivell de diari català especialitzat i els dos més venuts a nivell de diari estatal generalista. Així ho constata l'Estudi General de Mitjans (EGM)¹⁷ tan en la seva vessant estatal (realitzat per la *Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación*) com catalana (efectuat per la *Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura*). A Catalunya, *La Vanguardia* és el diari líder amb 674.000 lectors de mitjana diària (56.000 menys que en la darrera onada, al novembre de 2013), per davant d'*El Periódico*, que té 541.000 lectors. Respecte els esportius, *Mundo Deportivo*, amb 382.000 lectors, supera el diari *Sport*, segon amb 318.000.

També segons el Baròmetre de Catalunya, si es comptabilitzen tots els diaris, això fa que hi hagi un total de 2.105.000 lectors (65.000 menys que en l'anterior onada). Els diaris d'informació general en global en sumen 1.749.000, mentre que els esportius tenen 759.

Pel que fa a nivell estatal, el més llegit és el diari esportiu *Marca*, amb 2.699.000 lectors (l'únic mitjà que supera els 2 milions), per davant d'*El País* (que en té 1.770.000), l'*As* (amb 1.344.000), *20 Minutos* (1.102.000) i *El Mundo* (1.077.000).

¹⁷ L'Estudi General de Mitjans és un estudi sobre el consum dels mitjans de comunicació a Espanya realitzat per l'Associació per a la Investigació de Mitjans de comunicació (AIMC). La metodologia usada en l'estudi consisteix en entrevistes personals a les llars de les 43.000 persones enquestades. L'EGM també permet conèixer el perfil sociodemogràfic del públic de cada mitjà. Els mitjans controlats són TV, ràdio, premsa diària, revistes, suplementos setmanals, cinema i Internet.

Annex 7

Ampliació de l'apartat 5.2: Anàlisi sobre el periodisme i el periodista especialitzat en atletisme a la premsa

Diaris excepcionals

Tot i les apostes més o menys decidides per informar de l'atletisme professional i el popular, hi ha mitjans que tradicionalment sempre han mostrat una predisposició més forta a publicar notícies relacionades amb aquest esport. A Catalunya és el cas de *L'Esportiu* (l'antic *El 9 Esportiu*), de menor tirada comparat amb els dos grans diaris esportius (es poden veure les xifres de consum de l'EGM al començament de l'apartat "Estudi de la presència d'informació d'atletisme a la premsa a dia d'avui") però que es diferencia de la resta per donar molt d'espai a la secció poliesportiva, i no només als esports que en general tenen més protagonisme, com el tennis, l'handbol i el ciclisme.

Respecte al tracte per l'atletisme, afirma Agustí que l'antic *El 9 Esportiu* ja va ser un alumne avantatjat:

"Ara tothom s'apunta al fenomen de les curses populars, però en el meu mitjà sempre hem apostat per l'atletisme federat, tot i que no passi pel seu millor moment. És a dir, sempre hem intentat donar força rellevància tan als campionats de Catalunya de cros com els de pista. De fet, jo havia practicat atletisme i, personalment, m'interessa més la pista que no pas les curses de ruta. Però pel que fa a les curses populars, al diari intentem donar cabuda a les curses amb més tradició, més participació o que compten amb un cartell d'atletes més rellevant" (Agustí, març 2014).

Pel que fa al poliesportiu, comenta Agustí:

*"L'aposta per aquesta secció era un dels nostres objectius fundacionals. De fet, amb tota humilitat un dels nostres models és *L'Equipe*, que és capaç de fer moltes portades més enllà del futbol. Suposo que cada mitjà busca el seu nínxol de mercat i si tots els diaris obren les portades amb el Barça, nosaltres a vegades i quan la situació s'ho val intentem desmarcar-nos-hi. Hem fet portades de Mireia Belmonte, del mundial de motociclisme, de waterpolo, de ciclisme etc. El que ja no et sabia dir és si aquesta aposta és rendible, perquè les portades de Messi sempre tenen molta tirada"* (Agustí, març 2014).

Certament, *L'Equipe* és segurament el diari europeu que millor tracta el poliesportiu, fent un repartiment equilibrat de la presència dels diversos esports entre les seves pàgines. En aquest cas, pels aficionats a l'atletisme, imatges com les del saltador de perxa Renaud Lavillenie, campió europeu i olímpic, ocupant tota la portada del diari és un goig i un plaer inigualables.

*"Es diu que *L'Equipe* és un diari que està més destinat als esportistes mentre que la majoria dels mitjans de comunicació esportius d'aquí van adreçats als aficionats. Aquest podria ser un factor que expliqués la diferència"* (Agustí, març 2014).

Una mitjà, en definitiva, que és una referència per a tots els periodistes de primer ordre. Però no és l'únic exemple. Com destaca García, *"Rússia és un altre exemple de com tractar de bé tots els esports, i l'atletisme en especial"* (García, març 2014).

Poca varietat en les fonts informatives

Si bé el ventall de criteris utilitzats per informar d'atletisme als mitjans era complet i variat, en el cas de les fonts principals de les notícies que es publiquen no ho es tant. La veritat és que depèn molt de tipus de mitjà.

Pel que fa a la televisió, Alibés explica que, en el cas de TV3, s'utilitzen molt les agències d'informació o notícies (com EFE, Europa Press i Reuters, entre altres).

"Tot i això, moltes vegades, encara que t'arribin unes imatges, estan subjectes a drets i no les pots emetre si no les compres. A banda de les agències hi ha el que podem anar a cobrir en directe, és a dir, el que passa a Catalunya. O si és alguna notícia de la resta de l'Estat que la cobreix alguna televisió autonòmica de la FORTA, ens arriba gràcies als convenis que tenim amb ells" (Alibés, febrer 2014).

A més, *"també utilitzem força la XAL (Xarxa Audiovisual Local). Moltes coses abans ens les feia una productora, que era Intervideo, però amb la crisi la col·laboració va desaparèixer"* (Alibés, febrer 2014).

Certes diferències trobem si parlem de la premsa escrita, on hi ha més ventall de fonts on escollir degut a que no hi ha l'obligació de tenir unes imatges, com passa a la televisió. Davant les diverses opcions disponibles, Galindo afirma que depèn molt de la notícia.

"Entre les fonts que utilitzem habitualment hi ha la trucada telefònica, la presencial, el contacte amb companys d'altres mitjans o amb professionals d'àmbits diversos, les agències de premsa, Internet etc" (Galindo, març 2014).

El periodista va un pas més enllà i cita les xarxes socials com una possibilitat més, tot i que ell mateix avisa que s'ha d'anar amb molta cautela:

"Les xarxes socials també, és clar, però com a anticipació, perquè mai són la confirmació de res. S'hi diuen autèntiques barbaritats i es colen moltes notícies falses que, per falta de contrast, molta gent s'acaba creient. Tot el que vingui de les xarxes socials s'ha de posar en quarantena" (Galindo, març 2014).

Annex 8

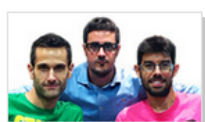
Ampliació de l'apartat 5.4: Retransmissions d'atletisme a ràdio i televisió

Estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la ràdio a dia d'avui

Programes actuals a ràdio i televisió

Alguns dels espais que es poden trobar a la ràdio avui dia a nivell nacional són:

- Catalunya Ràdio: Dins del programa esportiu *Tot gira* (presentat per David Clupés), del cap de setmana, hi ha una secció anomenada *Xip Groc*, realitzada per Pere Bosch.
- Radio Televisión Española (RTVE): A *Radio 5* es realitza un programa (cada divendres a les 10:45) anomenat *Kilómetro 5*, dirigit i presentat per tres periodistes que a la vegada són corredors: José María Rubí, Josep Capel i David Figueira.

Kilómetro 5

Viernes a las 10.45 horas

radio 5

- Radio Marca: A la freqüència de Ràdio Marca Barcelona, un cop per setmana s'emet *Marca Personal*, amb una durada de mitja hora (els dissabtes de 11:30 a 12:00). L'espai pretén ser un altaveu pels corredors populars de curses d'asfalt, curses de muntanya, triatlons, travesses nedant i marxes cicloturistes. El programa es presentat per Olga Vallejo.

De 11:30 a 12:00 h. los sábados.

- Radio Televisión Española (RTVE): A *Ràdio 4* es realitza un programa (cada dissabte a les 08:00) anomenat *Sense límit*, dirigit i presentat per Josep Maria Cano. Tot i que és un espai dedicat als amants dels esports a l'aire lliure, fet que inclou activitats com el muntanyisme, travesses, bicicleta de muntanya, piragüisme etc., l'atletisme hi té una presència preponderant.
- Ràdio Manlleu: A nivell més local, aquesta ràdio emet un programa (cada dimarts de 20:00 a 21:00) anomenat *107km*, centrat 100% en l'atletisme popular.

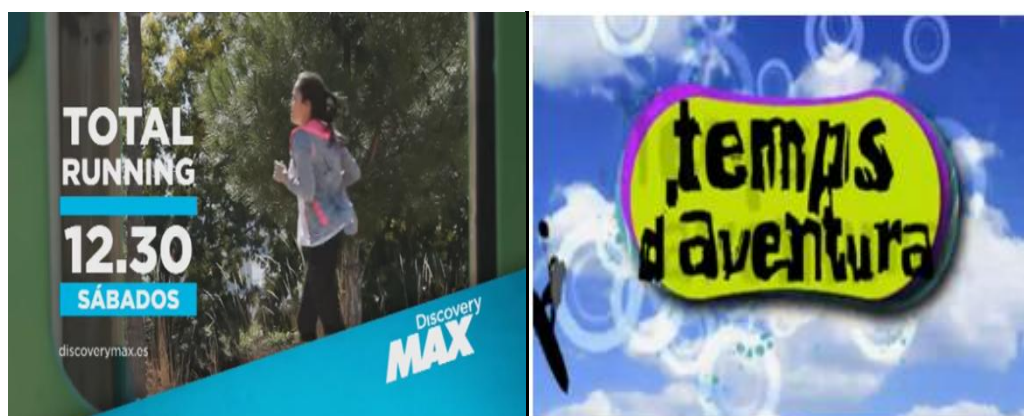
107KM

DIMARTS, DE 20H A 21H A RÀDIO MANLLEU

- Cadena COPE: Dins del programa *El partido de las 12* (presentat per Joseba Larrañaga, Manolo Lama, Paco González i José Luis Corrochano i que s'emet de dilluns a divendres de 00:00 a 02:00), cada dimarts es fa una secció dirigida per l'atleta professional Chema Martínez que porta per títol *Kilómetro 42*.

A banda de la ràdio, però, altres mitjans de comunicació de masses han apostat pel córrer de forma decidida.

- Televisió: Recentment, s'ha estrenat un programa sencer sobre atletisme popular que és pioner a Espanya. Es diu *Total Running* i es fa al canal *Discovery MAX*, els dissabtes a les 12:30 (mitja hora de duració). Presentat pel periodista Rafa Vega, l'espai ofereix tot tipus de consells pràctics, a banda d'entrevistar professionals i tractar temes diversos relacionats amb el córrer¹⁸. A banda d'aquest, hi ha diversos programes que entre altres temes tracten l'atletisme amb regularitat, com el *Temps d'Aventura*, d'*Esport3*.

D'esquerra a dreta: *Total Running*, del canal *Discovery Max* i *Temps d'Aventura*, de *TV3*

- Revistes: Són un complement potent a la premsa escrita que permet especialitzar-se en l'atletisme i tractar-lo a fons. N'hi ha diverses a Espanya, com la revista *Marathon* (aquesta a nivell català), *Runner's World* (revista que té el seu origen i la seva seu als Estats Units però que està present a 14 països més, editada en les seves respectives llengües) i *Planeta Running*, a més de revistes online com *Cdmsports-Running*.

¹⁸ En aquest sentit, a l'*Annex 3* es pot veure, entre d'altres, una imatge de la publicitat que fa *El Mundo* del programa.

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: revista Marathon, Runner's World i Planeta Running

- Per sobre de tots aquests mitjans esmentats està Internet, amb una importància fonamental, tal i com destaca Pucurull:

"Internet és el mitjà de comunicació més actiu, on les pàgines web d'atletisme són un dinamitzador extraordinari. Hi ha multitud de llocs a la xarxa on pots trobar molta i bona informació sobre atletisme popular i sobretot, de forma gratuïta" (Pucurull, abril 2014).

Estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la televisió a dia d'avui

Els tres canals analitzats a l'estudi quantitatiu de les retransmissions d'atletisme a la televisió a dia d'avui són *Teledeporte*, *Eurosport* i *Esport 3*.

El primer és *Teledeporte*, canal temàtic de *Televisión Española*, grup que pertany a la corporació pública Radio Televisión Española (*RTVE*). El canal es va començar a emetre el 14 de

febrer de 1994, amb la retransmissió dels Jocs Olímpics d'Hivern de Lillehammer (Noruega). Va ser el primer canal d'aquesta temàtica a Espanya, tot i que via satèl·lit ja es podien veure alguns d'estrangers. Va començar oferint programació en un horari limitat i poc a poc va anar augmentat la seva oferta, de manera que al setembre de 1997 es va incorporar en exclusiva a l'operador de pagament *Vía Digital* i va ampliar les hores diàries d'emissió a 18. El 2005, com la majoria de canals, *Teledeporte* va iniciar la seva difusió via terrestre en obert, de gratuïta. Així doncs, actualment es pot veure via terrestre (TDT), satèl·lit (*Canal+*), cable (*ONO*, *Euskaltel*...) i IPTV (*Orange TV* i *Movistar TV*), a banda d'online a través de la seva pàgina web. La prioritat és oferir el millor de l'esport espanyol que estigui en competició actualment i en aquests moments ofereixen bàsquet (Lliga Endesa i Lliga Adecco Oro), futbol (Lliga Adelante, és a dir, 2ª divisió A espanyola), tennis (torneigs de diverses categories del circuit ATP, com els Masters 1000, algun 500 i Roland Garros, i del circuit WTA), handbol (Lliga Asobal), hoquei patins (OK Lliga), ciclisme (Tour de França, Vuelta a España i clàssiques), els grans campionats d'atletisme, entre d'altres esdeveniments de més esports. A més, el canal ofereix espais d'elaboració pròpia com *Estudio Estadio*, *Conexión Teledeporte*, *Desafío Champions*, *Conexión Vintage* i *Objetivo Rio*.

El segon canal és *Eurosport*, d'àmbit europeu i que pertany a l'empresa francesa *Groupe TF1*. Aquesta mateixa empresa també gestiona *Eurosport 2* i la cadena informativa *Eurosport News*. En el seu cas, les emissions d'aquest canal es van iniciar el 5 de febrer de 1989 i al principi estava lligada a *Sky Television*, però el 1993 la cadena *TF1* va assumir el paquet accionarial que estava en mans de *British Sky Broadcasting*. Mentre que en un primer moment *Eurosport* estava participat pel grup *TF1*, *Canal+* i *ESPN*, finalment el primer es va quedar amb el 100% dels títols. El 2007 *Eurosport* es va aliar amb *Yahoo!* a diversos països europeus per fundar *Yahoo! Deportes*. Actualment, el canal ofereix senyal a Espanya, Alemanya (l'únic país on es pot veure en obert), França, Itàlia, Polònia, Rússia, Suècia, Turquia, Regne Unit, Aràbia, Xina, Àsia i Austràlia, a banda de la senyal internacional. Pel que fa a la seva disponibilitat a Espanya, *Eurosport* en aquests moments es pot veure per cable a *Euskaltel*, *R* i *Telecable* i per IPTV a *Imagenio* després que es tranquil·litzés la seva vinculació tan amb l'operadora *ONO* com amb la plataforma *Canal+*.

El tercer i darrer canal és *Esport3*, canal temàtic de *Televisió de Catalunya (TVC)* que es va començar a emetre emissions regulars el 5 de febrer de 2011 després d'estar des del 18 d'octubre de 2010 en proves. La seva primera emissió va ser la retransmissió del partit disputat entre el F.C.Barcelona i l'Atlètic de Madrid, de Lliga. El canal aposta per emetre diversos esports que tenen protagonisme a Catalunya (com l'hoquei patins, l'handbol, el bàsquet o el futbol sala), a banda d'oferir programes especialitzats, com el *Hat-trick*, *Motor a fons*, *Efectivament*, *Temps d'Aventura* i *Zona de ball*, i altres de més generals com *Zona Zàping* i *Esport Club*. Aquests espais es complementen amb continguts que aposten per la vida saludable, que es centren en l'estil de vida esportiva.

Sigui el que sigui el canal que ofereix una programació més completa i un millor tracte de l'esport, el cas és que les milers de persones aficionades valoren molt positivament i agraeixen que hi hagi canals que els permetin veure les seves activitats esportives predilectes. I, sobretot, que ofereixin un menú que va més enllà del futbol i que aposta també pels esports minoritaris, allunyant-se així del monopoli del futbol que hi ha avui dia a Espanya.

Annex 9

Ampliació de l'apartat 6: El boom de l'atletisme popular

Orígens del córrer

El córrer (en anglès, *running*) com a activitat de lleure va néixer als Estats Units a la dècada dels 60 i 70, amb diverses figures com a precursors i amb dos fets principals que van accelerar el fenomen. Per una banda, el paper que va tenir Bill Bowerman, un famós i exitós entrenador d'atletisme nord-americà que junt amb Phil Knight van ser cofundadors de la multinacional *Nike, Inc.* Va ser a Oregon, el seu lloc de residència, on Bowerman va començar a organitzar classes de carrera a peu pels veïns, com una bona forma de condicionament físic després d'haver vist els seus beneficis a Nova Zelanda, on va ser convidat per l'entrenador olímpic Arthur Lydiard. A més, el 1967 Bowerman va publicar junt amb el doctor W.E. Harris el llibre *Jogging: A Physical Fitness Program for All Ages*, que va arrassar a les llibreries i va acabar d'impulsar el que ells anomenaven trot (modalitat d'exercici que consisteix en un tipus de carrera a peu lenta). Però la història d'èxit d'aquesta pràctica esportiva quedaria incompleta si no es cités l'altre factor clau, en aquest cas arran de la gesta d'un atleta professional. Als Jocs Olímpics de Munich 1972, la victòria a la marató va correspondre a l'atleta nord-americà Frank Shorter, que va aconseguir tornar a col·locar el seu país a l'esglauó més alt del podi d'aquesta disciplina dècades després que ho aconseguissin Thomas Hicks a la polèmica prova dels Jocs de Saint Louis 1904 i John Hayes als de Londres 1908. La imatge de Shorter, abraçat enmig de l'Estadi Olímpic al seu compatriota Kenneth Moore (que va entrar en quarta posició) va fer que el fenomen del córrer acabés d'explotar i l'atletisme popular es convertís en una pràctica esportiva més o menys habitual¹⁹.

Orígens de les curses de fons a Catalunya

Concretament, a Catalunya i per extensió a tot l'Estat, es pot dir que va ser Ramón Oliu el veritable precursor de les curses de fons i l'encarregat d'introduir la vessant popular a l'atletisme, que per llavors passava desapercebut al territori. Aquest químic va traslladar-se de ben petit als Estats Units, on va desenvolupar la seva carrera professional, i va ser allà on va començar a practicar exercici físic, contagiats per la febre per córrer que hi havia en aquells moments al país. De tornada a Catalunya, va fundar el 1977 la Comissió Marathon Catalunya, que va servir per difondre els avantatges del córrer de forma popular. Ripoll i Cantonigròs van ser els pobles pioners i el 1978 la mateixa Comissió va organitzar la Marató de Catalunya. A Barcelona ciutat, les curses de la Mercè i d'El Corte Inglés van fer companyia a la Jean Bouin, l'esdeveniment atlètic fora de les pistes, de caire popular, més antic d'Espanya, ja que es celebra des del 1920²⁰. Aquesta expansió del córrer va quedar esmorteïda després dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992. Així doncs, en realitat el boom del que es parla ara no és el primer sinó el segon que es produeix.

¹⁹ NARDILLO, Rodrigo. Historia: A 50 años del nacimiento del "Running", Atletas.info, <http://www.atletas.info/corrida-de-rua/materia/historia-a-50-anos-del-nacimiento-del-running/>

²⁰ ²⁰ ALIBÉS, Arcadi (2010). *Córrer per ser feliç: 42 motius i 195 raons per córrer*, p.29

Origen i evolució de la Marató de Barcelona

Els antecedents de la prova ens porten al 1980, quan es va celebrar la primera edició a la Ciutat Comptal, però experts que han analitzat la història de la cursa, com el citat Miquel Pucurull, fan referència també a les dues edicions de la Marató de Catalunya, celebrades a Palafrugell (el 1978 i 1979) com les autèntiques pioneres. 185 el 1978 (dels quals en van arribar 146) i 302 el 1979 (224 arribats) va ser el total de persones que van donar testimoni a una cursa que després es traslladaria definitivament a Barcelona. Ja en la quarta edició, l'any 1981, es van superar els 1.000 corredors (1.108) i es va mantenir una mitjana sostinguda d'inscrits que va rondar entre els 2.000 i els 4.000 participants fins el 2005, any en què no es va celebrar per desavinences internes entre l'Àrea d'Esports de l'Ajuntament i l'Associació Marathon Catalunya (organitzadora de la cursa). Per tal de revertir la situació, el 2006 es va encarregar l'organització tècnica de la prova a l'empresa RPM, subsidiària de la ASO francesa, que organitza la Marató de París, i es va crear un comitè promotor. Uns fets claus que van impulsar la cursa, que des de llavors no ha parat de créixer. Dels 4.636 participants del 2006 s'ha passat als 17.926 de l'última edició, la 36ª, el 16 de març de 2014. Així doncs, en els últims quatre anys la cursa ha gaudit d'una participació excepcional, amb l'edició del 2012 com la més multitudinària de la història, fregant els 20.000 corredors (19.507), un 30% d'augment respecte el 2011. En canvi, en aquests dos últims anys hi ha hagut un descens de participació (un 9% el 2013 i un 3% el 2014), més accentuada pel que fa als estrangers. Són diversos els motius que expliquen aquesta davallada de corredors vinguts de fora però el principal és la crisi econòmica, que fa que cada vegada surti més car anar a córrer a l'estranger (a la inscripció de la cursa en sí se li ha de sumar l'allotjament, els àpats, el transport, entre d'altres). Així doncs, una distància que tan respectable i temuda com els 42,195 quilòmetres no són cap obstacle per a què cada vegada més gent s'atreveixi a provar sort, sigui a la de Barcelona, en qualsevol altra marató espanyola o fora de l'Estat.